

İLLER ve BELEDİYELER DERGİSİ

Türkiye Belediyeler Birliği adına
sahibi
Birlik Başkanı ve
Adana Büyükşehir Belediye Başkanı

Aytaç DURAK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hayrettin GÜNGÖR

Genel Sekreter

YAYIN KURULU

Hayrettin GÜNGÖR
Sabahattin ÜTKÜR
Fethi AYTAÇ
M. Cemal İŞLEYİCİ
Neşe BALCI
Mustafa DÖNMEZ
M. Cemal ÖZYARDIMCI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Burcu KULAÇ

YÖNETİM YERİ

Tunus Caddesi No: 12
Kavaklıdere - ANKARA
Tel: (0312) 419 21 00 (PBX)
Fax: (0312) 419 21 30
Misafirhane: Selanik Cad. No: 57
Kızılay - ANKARA
Tel: (0312) 425 00 03 - 425 00 31
e-posta: tbb@tbb.gov.tr
www.tbb.gov.tr

TASARIM - BASKI

ÜMİT OFSET MATBAACILIK
K. Karabekir Cad. Murat Çarşısı
41/1-2-9 İskitler-ANKARA
Tel: 0312 384 26 27 - 384 17 07

ISSN 1308-6707

Yayın Türü: "Dergimiz ayda bir
yayınlanan yaygın süreli yayındır.
Aralık 2008, Sayı 728
Basım Tarihi: 23.1.2009

DERGİMİZİN YAYIN İLKELERİ

1- Yayınlanmak üzere dergimize gönderilen yazıların yayımlanıp yayımlanamayacağına Yayın Kurulumuz karar verir.

Dergi formatında 5 sayfayı geçmeyen yazılar tercih sebebidir.

2- Gönderilen yazılar, yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez.

3- Yayınlanan yazılardan dolayı sorumluluk tamamen yazarlarına ait olup, dergimizde yayımlanmış olması onların görüşünü paylaştığımız anlamına gelmez.

4- Daha önce başka yerlerde yayımlandığı anlaşılan yazılar dergimizde yayımlanmaz.

5- Dergide yayımlanacak yazıların yerel yönetimlerle ilgili konuları içermesi esastır.

6- Dergimizde yayımlanmış yazılardan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

3. manşet

Birlik Encümenimiz Ankara'da
Toplandı
Türkiye Belediyeler Birliği Basın
Açıklaması

4. haberler

Türk ve İspanyol Belediyecilerin İlk
Buluşması: Eşleştirme Konferansı
Ankara'da Yapıldı
Belediye Ortaklık Ağları (TUSENET)
Projesi Ara-Değerlendirme
Konferansı Amasya'da Yapıldı

8. eğitim

2008 Yılında Birliğimizce Yaklaşık
2 Bin Belediye Personeline Ücretsiz
Eğitim Semineri Verildi
Ocak Ayında Düzenlenen Seminerler

12. duyuru

Kitaplar
Kimlikler

14. uzman görüşüyle

14. Belediyelerde Sivil Toplum
Örgütlerinin ve Uygun Çalışmanın
Önemi
Prof.Dr. Nuri TORTOP
16. 5747 Sayılı Yasa Kapsamında
Kapatılan (Kapatılamayan)
Belediyeler ve Son Hukuki Durum
Hayrettin GÜNGÖR

19. TOKİ: Çok Özel Bir Kuruluş ...
Fethi AYTAÇ

24. Yerel Yönetimlerde Mali Yılbaşında
Performans Programının
Uygulanması
Dr. Mustafa TAMER

32. 12 Kasım 2008 Tarihli AİHM
Kararı Belediyelerde Görev Yapan
Memurlar İçin Neler Getir(m)iyor?
Taner ERASLAN

42. 5812 Sayılı Kanun'la 4734 Sayılı
Kanun'un Tebligat ve Bildirime
İlişkin Hükümlerinde Yapılan
Değişiklikler
Hasan EKİCİ

46. Belediyelerin Haczedilemeyecek
Gelir ve Malları
Mustafa DÖNMEZ

51. soru cevap hattı

56. resmi gazete

60. genelgeler

BİRLİK ENCÜMENİMİZ ANKARA'DA TOPLANDI

Türkiye
Belediyeler Birliği
Aralık ayı Encümen
Toplantısı, Ankara'da
Türkiye Belediyeler
Birliği hizmet
binasında yapıldı.

Türkiye Belediyeler
Birliği Encümen
Üyelerinin yanı sıra
Türkiye Belediyeler
Birliği Genel
Sekreteri Hayrettin
Güngör'ün de hazır
bulunduğu toplantıda,
encümen üyesi
belediye başkanları
gündemdeki konuları
görüşerek karara
bağladılar.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ BASIN AÇIKLAMASI

- 2009 YILI BÜTÇE KANUNU BELEDİYE
GELİRLERİNİ KISITLADI

- BELEDİYE GELİRLERİNE YAPILAN
İYİLEŞTİRME 6 AY SÜRDÜ

Belediyelerimizin çağdaş ülkeler standardında hizmet üretebilmesi için gelir kaynakları büyük önem taşıyor. Ancak 2009 yılı Bütçe Kanunu ile yapılan yeni düzenleme, belediye gelirlerine önemli ölçüde kısıtlama getirmiştir.

Geçtiğimiz yıl Mayıs ayında İçişleri Bakanı Sayın Beşir Atalay tarafından, ilk olarak Birliğimizin Mayıs ayı Olağan Meclis Toplantısında belediyelere müjdelenen, 17 Temmuz 2008 tarih ve 26937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun** ile verilen ek kaynak 2009 yılı Bütçe Kanunu'na konulan bir hükümle azaltılmıştır.

Yapılan düzenleme ile Temmuz ayında genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları pay oranı bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 30 oranında artan belediyelerimiz, 2009 yılı Bütçe Kanunu'nda yapılan yeni düzenlemeyle önemli bir gelir kaynağı olan

“Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi”nin Maliye Bakanlığına ödenecek olması nedeniyle gelir kaybetmiştir.

Buna göre; belediyelere ödenmekte olan elektrik ve havagazı tüketim vergisinin 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren vergi dairelerine, dolayısıyla Maliye Bakanlığına ödenecek olması, Anayasa'nın emredici hükümlerinden olan 127'nci maddesinin 6'ncı fıkrasındaki “Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır...” ifadesine ters düşmektedir. Ayrıca Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın Yerel Makamların Mali Kaynakları başlıklı 9'uncu maddesine de aykırı hükümler içermektedir.

2009 yılı Bütçe Kanunu'yla tek taraflı ve kamuoyu ile paylaşmadan yapılan bu kısıtlama belediyelerimizi zor duruma sokmuştur.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 20'nci maddesinin amir hükmü gereğince belediyeleri ilgilendiren Kanun hazırlık ve değişikliklerinde Birliğimizin görüşünün alınmasında gösterilecek hassasiyet büyük önem arz etmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

TÜRK VE İSPANYOL BELEDİYESİLERİN İLK BULUŞMASI: EŞLEŞTİRME KONFERANSI ANKARA'DA YAPILDI

Birliğimiz ile İspanya Kentler ve Belediyeler Federasyonu (FEMP) işbirliğinde yürütülen “Türkiye ve İspanya’daki Belediyeler Arasında İşbirliklerinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında 18-20 Aralık 2008 tarihinde Türk ve İspanyol Belediye temsilcileri ilk kez bir araya geldi. Ankara’da düzenlenen Eşleştirme Konferansına İspanya’dan FEMP ve 8 pilot belediyenin temsilcilerinin yanı sıra Türkiye’den 10 pilot belediyenin temsilcileri katıldı.

Konferansın ilk gününde TBB Genel Sekreteri Hayrettin GÜNGÖR, FEMP Dış İlişkiler Sorumlusu Fernando ARMAS ve İspanya Büyükelçiliği Kültür Ateşesi Maria MOLINA tarafından birer açılış konuşması yapıldı. Projenin sunumu ve iki ülke yerel yönetim sistemlerinin tanıtılmasının ardından; Türk ve İspanyol belediyeleri kendilerini tanıtan sunumlar gerçekleştirdiler. Birçok ortak paydanın yer aldığı sunumlar büyük bir ilgiyle izlenirken karşılıklı soru cevaplarla belediye temsilcileri birbirlerini daha yakından tanıma fırsatı buldu. Böylelikle projeye Türkiye’den katılan Amasra, Beypazarı, Birecik, Buldan, Erdemli, İslahiye, Kavak, Selçuk, Tatvan ve Zeytinli belediyelerinin yanı sıra ortaklıklar geliştirmek üzere İspanya’dan Cartaya, Hinojosa Del Duque, La Linea, Montoro, Rute, Santo Coloma De Gramenet, Viladecans, Villafranca De Los Barros belediyeleri eklenmiş oldu.

TBB Genel Sekreteri Hayrettin GÜNGÖR

FEMP Dış İlişkiler Sorumlusu Fernando ARMAS

Birliğimiz ile İspanya Kentler ve Belediyeler Federasyonu (FEMP) işbirliğinde yürütülen “Türkiye ve İspanya’daki Belediyeler Arasında İşbirliklerinin Geliştirilmesi Projesi” kapsamında 18-20 Aralık 2008 tarihinde Türk ve İspanyol Belediye temsilcileri ilk kez bir araya geldi.

Beypazarı gezisi...

Konferansın ikinci gününde ise Türk ve İspanyol belediye temsilcileri, sunumlarda öne çıkan turizm, çevre, tarım ve istihdam temaları üzerinden olası çalışma alanlarını belirlemeye yönelik grup çalışmaları gerçekleştirdiler. Belediyelerin yaşadıkları sorunlar, sahip oldukları kaynaklar ve karşılıklı beklentilerin dile getirildiği grup çalışması sunumlarının ardından, en uygun eşleştirmenin Proje ekibi tarafından Ocak ayı sonuna kadar yapılmasına karar verildi.

Konferans Programı 20 Aralık 2008 tarihinde pilot belediyelerden Beypazarı'nın ev sahipliğinde düzenlenen sosyal program ile sona erdi. İspanyol katılımcıların büyük bir ilgiyle katıldıkları program, Hıdırlık Tepe, Beypazarı Evleri ve Kent Müzesinin gezilmesinin ardından yöresel öğle yemeği ve telkari gümüş atölyelerinin ziyaret edilmesiyle tamamlandı. Program sonunda her iki ülkenin temsilcileri arasında olumlu bir diyalog başladığı gözlemlendi.

İspanya'nın Ankara Büyükelçisi Joan CLOS'un katılımıyla TBB, FEMP ile Türk ve İspanyol belediye temsilcileri akşam yemeğinde bir arada...

BELEDİYE ORTAKLIK AĞLARI (TUSENET) PROJESİ ARA-DEĞERLENDİRME KONFERANSI AMASYA'DA YAPILDI

Birliğimiz ile İsveç Bölgeler ve Yerel Yönetimler Birliği işbirliğinde yürütülen “Belediye Ortaklık Ağları Projesi” (TUSENET) çalışmalarının değerlendirilmesi amacıyla 3-4 Aralık 2008 tarihlerinde ara-değerlendirme konferansı düzenlendi.

Pilot belediyelerimizden Amasya Belediyesinin evsahipliğinde gerçekleştirilen TUSENET Projesi Ara-Değerlendirme Konferansında da modül çalışmalarına ilişkin bilgi paylaşımı sağlandı.

Konferansın ilk gününde “**TUSENET Projesinin İlk İki Yılındaki Uygulamaların Sonuçları**” proje koordinatörleri tarafından aktarıldı. Öğleden sonra gerçekleşen “**Belediye Başkanlarının TUSENET Projesine İlişkin Görüş ve Beklentileri**” oturumunda, pilot belediyelerimizin belediye başkan ve meclis üyelerinin görüşlerini aktardılar. Konferansın ikinci gününde ise iki paralel oturumda toplantılar gerçekleştirildi.

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) ve İsveç Bölgeler ve Yerel Yönetimler Birliği (SALAR) işbirliğinde geliştirilen ve 2006 sonbaharında başlayan “Belediye Ortaklık Ağları Projesi” (TUSENET) çerçevesinde 6 İsveç Belediyesi ile 23 Türk Belediyesi altı modülde çalışma yürütüyor. Belediye alanındaki deneyimlerin paylaşılması için organize edilip geliştirilen her bir ortaklık ağı, belediyeciliğin belli bölümlerindeki işbirliğine yoğunlaşıyor.

Altı ortaklık ağı, kendi spesifik çalışma konularının yanı sıra, “1) toplumsal cinsiyet eşitliği, 2) sürdürülebilir kalkınma, 3) yerel yönetimde şeffaflık, hesap verebilirlik, ahlak ve halk katılımı, 4) etkin hizmet sunumu ve 5) AB çalışmaları ve fonları hakkında bilgilendirme” başlıklı beş yatay konuda da çalışma yürütüyor.

Belediyelerimizin görev alanına giren faaliyet alanlarında daha etkin ve verimli çalışmalarını desteklemek için ihtiyaç duyacakları hizmetleri vermeyi ve belediyeler arası bilgi ve deneyim paylaşımını sağlayacak sürekli bir forum ortamı yaratmayı hedefleyen Birliğimiz açısından TUSENET Projesi örnek uygulama olmakta.

tusenet

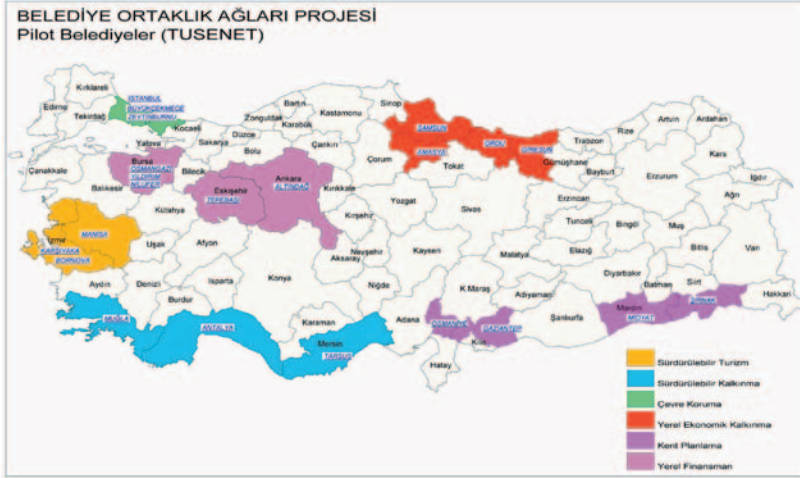
SALA IDA

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Project financed by Swedish International Development Cooperation Agency

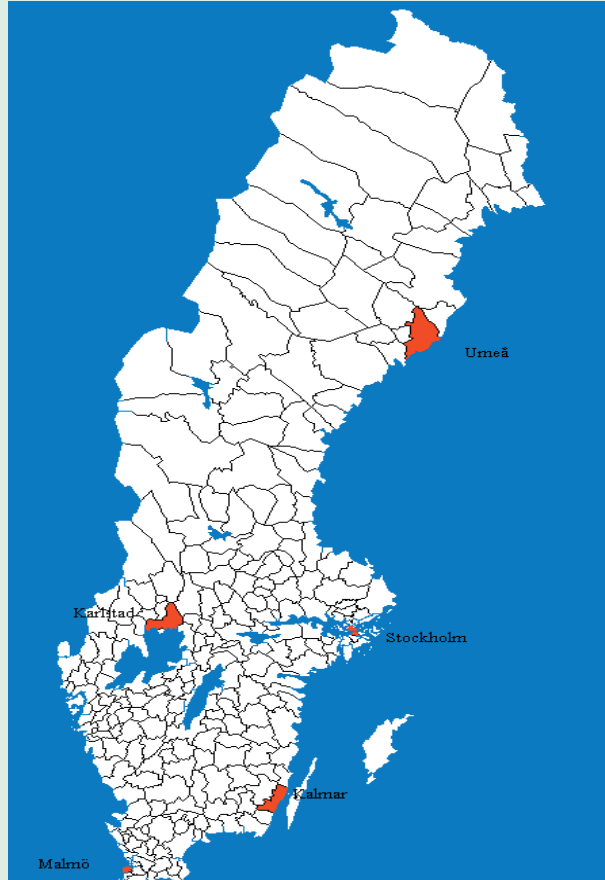
TUSENET Projesi çerçevesinde ortaklık ağlarının yürüttüğü çalışmalar;

- * **Sürdürülebilir Turizm, Üçlü İşbirliği Ortaklık Ağında** yer alan belediyelerimiz, turizm stratejik planlarını hazırlıyor. Ayrıca belediyelerimizin hazırlamış olduğu “zamanda yolculuk” projesi, her bir belediyenin belirlediği konu çerçevesinde Kalmar Belediyesinin deneyimi ve desteğiyle yürütülüyor.
- * **Yerel Ekonomik Kalkınma ve Büyüme Ortaklık Ağında** yer alan belediyelerimiz bölgenin turizm potansiyelini ortaya çıkarmak ve turizm alanında çalıştırmak amacıyla bir yapı oluşturmayı planlıyor. Söz konusu yapının adının SAGONET olması konusunda hem fikir olan belediyelerimiz, yapının tüzel kişiliğinin en uygun şeklini araştırıyor. SAGONET ile bölgenin ekonomisinde turizmin payını artırmak öngörülüyor.
- * **Sürdürülebilir Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Kalkınma Ortaklık Ağında** yer alan belediyelerimiz işbirliklerini somutlaştırarak, “İsveç ve Türkiye’de Gelecek Sürdürülebilir Çevre Eğitimi” konusunda proje yürütülüyor. Ayrıca yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve gençlik konularında da çalışmalar sürdürülüyor.
- * **Kent Planlama, Arazi Kullanımı, Risk Yönetimi Ortaklık Ağında** yer alan belediyelerimiz farklı büyüklük ve önceliklere sahip olmasına karşın işbirliği alanlarını somutlaştırdı. Bu ağ çerçevesinde Her kent için kent planlama alanında belirlenecek alanlarda birlikte çalışılarak planlar geliştirilecek. Buna ek olarak her belediyenin ilgili teknik personelinin “risk yönetimi” konusunda kapasitesinin geliştirilmesi amacıyla eğitim programı uygulanacak.

* **Çevre Koruma, Teknik Altyapı (Su, Atık Su ve Katı Atık Yönetimi) Ortaklık Ağında** yer alan belediyelerimiz öncelikli çalışma alanlarını “katı atık” olarak belirledi. Bu çerçevede her belediyenin katı atık stratejik plan hazırlıkları yürütülüyor. Belediye teknik personelinin katı atık alanındaki kapasitenin geliştirilmesi amacıyla Stockholm’de geliştirilen eğitim programına TUSENET Projesinden finanse ettiğimiz dört belediyenin yanında İstanbul’un

17 ilçe belediyesi kendi bütçesinden masraflarını karşılayarak katıldılar.

- * **Vergiler, Ücretler, Bütçeleme, Mali Denetim Ortaklık Ağında** yer alan belediyelerimiz işbirliklerini somutlaştırarak, “İsveç-Türkiye Belediyeleri Katılımcı Bütçe İşbirliği” projesini yürütüyorlar. Söz konusu proje, katılımcı bütçe hazırlama alanında kapasite geliştirme programlarını, örnek uygulamaları ve her iki ülkenin toplumları arasında diyalogun geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapıyor.

2008 YILINDA BİRLİĞİMİZCE YAKLAŞIK 2 BİN BELEDİYE PERSONELİNE ÜCRETSİZ EĞİTİM SEMİNERİ VERİLDİ

Birliğimiz ücretsiz olarak verilen hizmet içi eğitim seminerleri ve proje hazırlama eğitimlerinin yanı sıra diğer kuruluşlar ve Mahalli İdare Birlikleri ile de işbirliği yaparak eğitim çalışmalarını sürdürüyor.

Hizmet İçi Eğitim Seminerleri

Birliğimizce belediye mevzuatına yönelik olarak belediyelerden gelen talep üzerine yerinde yapılan, ücretsiz hizmet içi eğitim seminerleri kapsamında 2008 yılında beş farklı ilde eğitim verildi. Yerinde düzenlenen hizmet içi eğitim seminerlerine her ilde yaklaşık 100 kişi katıldı.

Belediye	Tarih	Konular	Konuşmacılar
Beypazarı Belediyesi	28-29 Ocak 2008	Zabıta Yönetmeliği, 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezai Hakkında Kanun, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, İşyeri Denetimleri Uygulamaları	Mustafa DÖNMEZ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Hafize ZÜLÜFLÜ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
Mudanya Belediyesi	29-30 Mayıs 2008	5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4734-4735 sayılı Kamu İhale Kanunları, Mahalli İdareler Harcama Yönetmeliği, Devlet Memurları Kanunu, Belediyelerde Memur-İşçi İstihdamı, Belediyelerde Görevde Yükselme, İdari Para Cezaları, Kabahatler Kanunu	Mustafa DÖNMEZ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü M. Cemal ÖZYARDIMCI İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü E. Şube Müdürü
Zonguldak Belediyesi	5-6 Haziran 2008	5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 4734-4735 sayılı Kamu İhale Kanunları, Mahalli İdareler Harcama Yönetmeliği, Resmi Yazışma Kuralları, Devlet Memurları Kanunu, Belediyelerde Memur-İşçi İstihdamı, Görevde Yükselme, İdari Para Cezaları, Kabahatler Kanunu	Mustafa DÖNMEZ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü M. Cemal ÖZYARDIMCI İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü E. Şube Müdürü
Samsun Büyükşehir Belediyesi	19-20 Haziran 2008	Belediye Zabıta Yönetmeliği, Belediye Para Cezaları, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu, İşyeri Açma ve Çalışma Mevzuatı, Tebligat Kanunu Harcama Yetkilisi Olarak Belediye Zabıtasının Görev ve Yetkileri	Mustafa DÖNMEZ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü M. Cemal ÖZYARDIMCI İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü E. Şube Müdürü
Mardin Belediyesi	7-8 Temmuz 2008	657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, Belediyelerde Memur-İşçi İstihdamı ve Görevde Yükselme, Belediye Zabıta ve İtfaiye Mevzuatı, İdari Para Cezaları, Kabahatler Kanunu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Mahalli İdareler Harcama Yönetmeliği, 4734 ve 4735 sayılı Kamu İhale Kanunları, Taşınır Mal Yönetmeliği	Mustafa DÖNMEZ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü M. Cemal ÖZYARDIMCI İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü E. Şube Müdürü

Proje Hazırlama Eğitimleri

Birliğimizce belediyelerimizin Avrupa Birliği fonlarından daha etkin faydalanmalarına destek olmak amacıyla, Ekim 2007 tarihinden bu yana Birlik hizmet binamızda belediye personeline yönelik proje hazırlama eğitimleri düzenleniyor.

Bu çerçevede 2008 yılında 4 "AB Proje Hazırlama Eğitimi" düzenlendi.

Belediyelerin proje hazırlama kapasitelerinin artırılmasına destek olmak amacıyla geliştirilen bu eğitim programı AB

Mali Yardımları Sistemi ve İşleyişi, Proje Döngüsü Yönetimi, Mantıksal Çerçeve Matrisi ve Proje Başvuru Formlarının Doldurulması konularını kapsıyor. Eğitim programlarında Birliğimiz Dış İlişkiler Müdürlüğü uzmanları Dr.Duygu DALGIÇ UYAR ve Bahar ÖZDEN ile Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve bazı belediyelerde görev yapan uzmanlar eğiticiler olarak yer alıyor.

	Tarih	Yer
Avrupa Birliği Fonları Proje Hazırlama Eğitimi	17 – 20 Mart 2008	Ankara
	14–17 Nisan 2008	Ankara
	16 – 19 Eylül 2008	Ankara
	22 – 24 Aralık 2008	Denizli

Çevre ve Orman Bakanlığı ve ALBİYOBİR İşbirliği - Bitkisel Yağlarla İlgili Mevzuat ve Belediyelerin Yükümlülükleri

Türkiye Belediyeler Birliği; Çevre ve Orman Bakanlığı ile Alternatif Enerji ve Biyodizel Üreticileri Birliği Derneği (ALBİYOBİR) işbirliğinde 2007 yılında başlanılan “Bitkisel Atık Yağların Kontrolü” konulu eğitim seminerlerine 2008 yılında da devam edilmiştir. Buna göre *Bitkisel Yağlarla İlgili Mevzuat ve Belediyelerin Yükümlülükleri Eğitim Toplantıları* çerçevesinde 81 ilden birbirine yakın iller bir arada gruplandırılarak, 7’si 2007; 9’u 2008 yılında olmak üzere 16 ücretsiz eğitim semineri düzenlendi.

Yaklaşık olarak 100’er kişilik gruplara verilen seminerin konuları şunlardır: “Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Mevzuat ve Pilot Uygulamalar; Yağların Gıdada Fiziksel ve Kimyasal Değişimleri; Gıdadan Çekilme Süreçleri ve Kontrol Yöntemleri; Atık Bitkisel Yağların İnsan Sağlığı ve Çevreye Etkileri; Atık Bitkisel Yağların Çevreye ve Su ve Kanalizasyon Sistemlerine Zararları, Yağ Tutucuların Önemi; Dünyada Atık Bitkisel Yağ

Toplama Organizasyonları; Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Mevzuat ve Pilot Uygulamalar; Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği; Atık Bitkisel Yağların Değerlendirilmesi; Kızartmalık Yağların Gıdadan Çekilme Süreçleri, İnsan Sağlığı ve Çevreye Etkileri, Biyodizel Olarak Geri Kazanımı”

İl	Katılımcı belediyeler	Tarih
ADANA	Adana, Hatay, Osmaniye illeri dahilindeki tüm belediyeler	21 Ocak 2008
KAYSERİ	Kayseri, Sivas, Kırşehir, Nevşehir, Niğde illeri dahilindeki tüm belediyeler	24 Ocak 2008
KONYA	Konya, Karaman, Aksaray illeri dahilindeki tüm belediyeler	28 Ocak 2008
ANTALYA	Antalya, Isparta, Burdur illeri dahilindeki tüm belediyeler	29 Ocak 2008
SAMSUN	Samsun, Tokat, Amasya, Kastamonu illeri dahilindeki tüm belediyeler	22 Şubat 2008
MALATYA	Malatya, Elazığ, Tunceli, illeri dahilindeki tüm belediyeler	26 Şubat 2008
GAZİANTEP	Gaziantep, Kilis, Hatay, Kahramanmaraş illeri dahilindeki tüm belediyeler	27 Şubat 2008
ŞANLIURFA	Şanlıurfa, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin, Şırnak, Hakkari, Bitlis, Siirt, Batman illeri dahilindeki tüm belediyeler	28 Şubat 2008
TRABZON	Trabzon, Rize, Ordu, Artvin, Giresun, Gümüşhane, Bayburt illeri dahilindeki tüm belediyeler	22 Nisan 2008

Elektrik İşleri Etüt İdaresi İşbirliği- Enerji Verimliliği ve Yerel Yönetimler

Türkiye Belediyeler Birliği ile Elektrik İşleri Etüt İdaresi işbirliğinde 17 Ekim 2008, tarihinde Birlik hizmet binasında belediyelere yönelik olarak “Enerji Verimliliği ve Yerel Yönetimler” konulu eğitim amaçlı bir toplantı yapıldı.

Enerji verimliliği çalışmalarının ülke genelinde tüm ilgili kuruluşlar nezdinde etkin olarak yürütülmesi, sonuçlarının izlenmesi ve koordinasyonu amacıyla oluşturulan “Enerji Verimliliği Koordinasyon Kurulu”nda da yer alan Birliğimizce, Başbakanlığın 15 Şubat 2008 tarih ve 26788 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2008/2 sayılı genelgesi ile ‘Enerji Verimliliği Yılı’ olarak ilan edilen 2008 yılında, söz konusu genelge ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek odalarının yanı sıra belediyelerin de enerjinin verimli ve etkin kullanılması konusunda hassasiyet göstermeleri istenmesi nedeniyle düzenlenen toplantıya belediye başkan, başkan yardımcısı ve personelinin oluşun yaklaşık 60 kişilik bir grup katıldı.

Tarih	Konular	Konuşmacılar
17 Ekim 2008	“Küresel ve Türkiye Ölçeğinde Enerji Verimliliği ve Belediyeler; Aydınlatmada Enerji Verimliliği; Enerji Verimliliği ve İklim Değişikliği; Mevcut Binaların Enerji Verimliliğinin İyileştirilmesinde Belediyeler, Konut Sahipleri, Gaz Dağıtım Şirketleri ve Bankaların İşbirliği; Konutlarda ve Yapılarda Termal Rehabilitasyon İşleminin Gerçekleştirilmesi için Doğalgaz Tüketiminin Kontrolü”	Fatma Dilek ÖZNUR Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü Makine Mühendisi Derya AYDEMİR Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü Elektrik Mühendisi Mehrali ECER Çevre ve Orman Bakanlığı Bernard CORNUT Çevre ve Orman Bakanlığının Fransız İkili İşbirliği Ahmet Turan BOZPOLAT Sivas Belediyesi AB Koordinasyon Merkezi Koordinatörü

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Uygulamaları ve Personel Mevzuatı, Antalya

1 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun uygulanmasında belediyelere yönelik bir aksaklık ve karışıklığa sebebiyet verilmemesi amacıyla Türkiye Belediyeler Birliğince 20-21 Kasım 2008 tarihlerinde Antalya Göynük bölgesinde 3 gece 4 gün konaklamalı ücretsiz eğitim semineri düzenlendi.

“5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Uygulamaları ve Personel Mevzuatı” konulu seminere; 16 Büyükşehir Belediyesi, 65 İl Belediyesi, 16 Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlükleri ve bazı ilçe belediyelerinden yaklaşık 200 kişi katıldı.

Birliğimizce Kasım ayında düzenlenen ilk seminerin ardından Ocak ayında ilçe ve belde belediyelerine yönelik 800 kişilik ikinci bir ücretsiz eğitim semineri düzenlendi.

Tarih	Konular	Konuşmacılar
20-21 Kasım 2008	Belediyelerdeki Personel Giderlerinin Yasal Sınırı; Sosyal Güvenlik Reformu, Ana Parametleri ve SGK’nın Yapılanması, Sosyal Güvenlikte Temel Kavramlar, Yeni Dönemde Sigortalılar ve Bildirimleri, Prime Esas Kazançlar ve İşyerlerinin Bildirimi; Genel Sağlık Sigortası Uygulamaları; Mahalli İdarelerde Personel Mevzuatı	Hayrettin GÜNGÖR Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Cafer YILMAZ SGK AB ve Yurtdışı İlişkiler Dairesi Başkanı, Sosyal Güvenlik Müfettişleri Demeği Eğitim Sekreteri Halil MEMİŞ İçişleri Bakanlığı Kontrolörü, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Genel Sekreteri

Çukurova Belediyeler Birliği İşbirliği-Belediye Mevzuatı

Türkiye Belediyeler Birliği ve Çukurova Belediyeler Birliği işbirliğinde bölge belediyelerine yönelik olarak 25-26-27 Kasım 2008 tarihlerinde Adana'da bir eğitim semineri düzenlendi.

Yaklaşık 200 kişinin katıldığı ve üç gün süren seminer Adana, Mersin, Osmaniye ve Hatay'dan belediye başkanları, meclis üyeleri, encümen üyeleri, genel müdür, belediye başkan yardımcılar, genel sekreter ve yardımcılar, yazı işleri ve mali hizmetler müdürleri ile ilgili diğer birim müdür ve amirlerin katılımıyla yapıldı.

25-26-27 Kasım 2008

Tarih	Konular	Konuşmacılar
25-26-27 Kasım 2008	5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Harcama Yetkilisi, Muhasebe Yetkilisi Görev ve Sorumlulukları; 5779 sayılı Belediye Gelirleri Yasası ile Meydana Gelen Değişiklikler, Kabahatler Kanunu ve Diğer Kanunlardaki Para Cezaları; Belediyelerde Memur ve İşçi Personel İstihdamı, Görevde Yükselmeleri, Memurların İntibak İşlemleri ve Norm Kadro; Belediye Başkan ve Meclis Üyelerinin Görev Yetki ve Sorumlulukları, Belediye Meclislerinin Çalışma Usulleri	Hayrettin GÜNGÖR Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Cevdet SÖKMEN İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Kurulu Başkan Yardımcısı, Recep DEMİR İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Kurulu Başkan Yardımcısı Sebahattin KARAKAYA İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Kontrolörü

OCAK AYINDA DÜZENLENEN SEMİNERLER

Tarih	Konular	Konuşmacılar
8-9 Ocak 2009	Sosyal Güvenlik Reformu, Ana Parametreleri ve SGK'nun Yapılanması; Sosyal Güvenlikte Temel Kavramlar, Yeni Dönemde Sigortalılar, Sigortalı Sayılmayanlar ve Kısmi Sigortalılar; Sigortalılar ve İşyerlerine İlişkin Bildirimler, Prime Esas Kazançlar, Prim Belgeleri, Primlerin Ödenmesi; Genel Sağlık Sigortası Uygulamaları; Mahalli İdarelerde Personel Mevzuatı	Hayrettin GÜNGÖR Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Halil MEMİŞ İçişleri Bakanlığı Kontrolörü, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Cafer YILMAZ SGK Daire Başkanı, Başmüfettiş, Sosyal Güvenlik Müfettişleri Derneği Eğitim Sekreteri Erdoğan YATAK SGK Müfettişi, Genel Müdür Danışmanı Mehmet ÖZDEMİR SGK Daire Başkanı
11-12 Ocak 2009	Sosyal Güvenlik Reformu, Ana Parametreleri ve SGK'nun Yapılanması; Sosyal Güvenlikte Temel Kavramlar, Yeni Dönemde Sigortalılar, Sigortalı Sayılmayanlar ve Kısmi Sigortalılar; Sigortalılar ve İşyerlerine İlişkin Bildirimler, Prime Esas Kazançlar, Prim Belgeleri, Primlerin Ödenmesi; Genel Sağlık Sigortası Uygulamaları; Mahalli İdarelerde Personel Mevzuatı	Halil MEMİŞ İçişleri Bakanlığı Kontrolörü, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Cafer YILMAZ SGK Daire Başkanı, Başmüfettiş, Sosyal Güvenlik Müfettişleri Derneği Eğitim Sekreteri Erdoğan YATAK SGK Müfettişi, Genel Müdür Danışmanı Mehmet ÖZDEMİR SGK Daire Başkanı
22-23 Ocak 2009	Denetim Komisyonu Oluşumu, Görev ve Yetkileri; Denetim Komisyonu Raporlama Teknikleri ve Rapor Sonuçlarına Yapılacak İşlemler; Belediye Harcama Mevzuatı; Belediye Taşınır ve Taşınmazlarının Satışı ve Kira İşleri	Hayrettin GÜNGÖR Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Cevdet SÖKMEN İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Kurulu Başkan Yardımcısı Burhanettin TOKMAK İçişleri Bakanlığı Başkontrolör Osman Can YENİCE İçişleri Bakanlığı Başkontrolör

MAHALLİ İDARELER TEMEL MEVZUATI

Türkiye Belediyeler Birliğince yerel yönetimlerle ilgili temel kanunların toplandığı 196 sayfalık yeni bir kitap derlendi. Birliğin ücretsiz yayını olan kitapta yer alan yasal düzenlemeler şöyle: “2709 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 127. Madde; 5393 Sayılı Belediye Kanunu; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu; 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu; 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu; 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun; 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun; Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”

TÜRKİYE’NİN DEPREM GERÇEĞİ

Gazi Üniversitesi Deprem Araştırma ve Uygulama Merkezi (DEPAR) Müdürü Prof.Dr. Süleyman Pampal ve DEPAR uzmanlarından Bülent Özmen tarafından hazırlanmış olan “Türkiye’nin Deprem Gerçeği Deprem Bölgeleri Haritaları ve Deprem Yönetmeliklerinin Tarihsel Gelişimi” adlı kitap ile Türkiye’nin Deprem tarihine ışık tutuyor. 1028 sayfadan oluşan kitapta; mühendislik sismolojisindeki gelişmeler, tektonik ve sismotektonik bulguların ve deprem kayıtlarının artması gibi nedenlere bağlı olarak Bakanlar Kurulu kararları ile yürürlüğe giren 1945, 1947, 1963, 1972 ve 1996 tarihli Deprem Bölgeleri haritaları; bu haritalara bağlı olarak 1940 yılı talimatnamesinden sonra 4623 sayılı Kanuna dayanarak deprem bölgelerinde yapılacak yapılar için hazırlanmaya başlanan ve zaman içinde 1947, 1949, 1953, 1961, 1968, 1975, 1996, 1997, 1998 ve 2007 yıllarında dünyadaki gelişmeler ve ülke ihtiyaçlarına bağlı olarak yürürlüğe sokulan çeşitli Deprem Yönetmelikleri, resmi gazete, bakanlar kurulu kararları, ve resmi belgelere yer verilmiş.

Ayrıca kitabın ekinde verilen CD ile binanın yapım tarihini girerek hangi yönetmeliğe göre yapılmış olması gerektiği, yerleşim biriminin adını yazarak 1945, 1947, 1963, 1972 ve 1996 tarihli deprem bölgeleri haritalarında hangi bölgeye düştüğünü bulma, il il deprem bölgeleri ve fay haritalarını inceleme, deprem terimleri sözlüğünde kelime arama, deprem ile ilgili herkese faydalı olabilecek birçok bilgiye ulaşma, 1996, 1972, 1963, 1947 ve 1945 deprem bölgeleri haritaları ve Türkiye Diri fay haritasını kitabın ekinde verilen büyük boy harita üzerinde görmek gibi birçok veriye ulaşmak mümkün.

Kitap ile ilgili ayrıntılı bilgi için: www.deprem.gazi.edu.tr, 03122022164

KÜRESEL ISINMA VE TÜRKİYE’NİN GÜNEŞ PROJELERİ

Küresel ısınmaya karşı kentlere yönelik uzun ve kısa vadeli projeler hakkında bilgiler veren “Küresel Isınma ve Türkiye’nin Güneş Projeleri” adlı kitabı, ODTÜ, Şehir ve Bölge Planlama Bölümünden Doç.Dr. Çetin Göksu kaleme aldı.

Türkiye’nin Güneş Enerjisinden ne şekilde yararlanabileceğini ve neler yapılabileceğini örneklerle anlatan kitap 192 sayfa... Kitapta Küresel Isınma ve Türkiye’nin Çözümleri üzerine yer alan başlıklar bazıları şöyle; Güneş Uygarlığı Projesi, Güneş Enerjisi Politikaları, Türkiye’de Güneş Enerjisi, Güneş Enerjisi Üretim Projesi, Güneş Enerjisi Planlama ve Tasarım Merkezi, Anadolu Yaşayan Uygarlıklar Projesi, Çevre ve Güneş Projeleri, Anadolu Güneş Mimarisi, Güneş Kent-Köy Projeleri, Anadolu Kültür Köyü Projesi, Güneş Tatil Köyü Projesi...

“Bir Güneş Ülkesi olan Türkiye’de de ‘Güneş enerjisinden’ daha fazla yararlanmak hem çok akılcı bir yaklaşım, hem de kent ve halkı için çok yararlıdır” diyen yazar Göksu, ODTÜ ‘de kurulan, “Güneş Enerjisi Planlama ve Tasarım Grubu”nun da kentlerde Güneş Projelerine yardımcı olmak için kurulduğunu kaydediyor.

Ayrıntılı bilgi için: 0212 511 22 37

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyeleri ile Zabıta Kimlik Kartlarının dağıtım yetkisi Türkiye Belediyeler Birliği'ne aittir...

İçişleri Bakanlığı'nın 19.07.2001 tarih ve B.05.MAH.0.65.00.02(50-51)-01-80900 sayılı genelgesine göre; **Belediye Başkanı kimlik kartlarının;** İçişleri Bakanlığı'nın 15.03.2004 tarih ve B.05.0.MAH.0.65.00.02/80381(50-51)-04 sayılı genelgesi ile **Belediye Meclis Üyesi kimlik kartlarının;** İçişleri Bakanlığı'nın 23.05.2007 tarih ve B.05.0.MAH.0.65.001/80000-13139 sayılı görüş yazısı ile **Zabıta kimlik kartlarının;** hazırlanıp dağıtılması yetkisi Türkiye Belediyeler Birliği'ne verilmiştir.

Birliğimiz tarafından verilmekte olan;

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyesi kimlik kartı bedeli 20 YTL,

Zabıta kimlik kartı bedeli 5 YTL,

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyesi rozetleri ile oto çıkartmaların (stiker) bedeli 5 YTL'dir.

BELEDİYE BAŞKANI ve BELEDİYE MECLİS ÜYESİ kimlik kartı almak için gerekli belgeler:

- Mazbata örneği
- Resmi talep yazısı,
- Nüfus cüzdanının arkalı önlü fotokopisi
- Son 6 ay içinde çekilmiş 1 adet fotoğraf
- Kimlik kartı bedeli olan meblağın yatırıldığı banka dekontu

ZABITA kimlik kartı almak için gerekli belgeler:

- Belediye tarafından verilecek resmi talep yazısı
- Kimlik kartı bedeli olan meblağın yatırıldığı banka dekontu

Ödemelerin; **Ziraat Bankası (1262) Mithatpaşa Şubesi 7973515-5001** numaralı hesaba yapılması rica olunur... Banko dekontu ve başvuru için gereken belgelerin ivedilikle **Türkiye Belediyeler Birliği Tunus Caddesi No:12 06680 Kavaklıdere ANKARA** adresine gönderilmesi gerekmektedir. Kimlikler en kısa sürede adrese postalanacaktır.

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyesi rozeti almak isteyenlerin de aynı şekilde, rozet bedeli olan meblağı yatırdıkları banka dekontunu ve adreslerini Birliğimize iletmeleri halinde rozetler, adreslerine ulaştırılacaktır.

Prof.Dr. Nuri TORTOP

BELEDİYELERDE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN VE UYGUN ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Belediye sınırları içinde yaşayan vatandaşların ve yerel halkın katkılarını artırmak için, genel olarak sivil toplum örgütlerini harekete geçirmek, yerel yönetimler ve benzeri kuruluşlar ile özel girişimciler için, çok önemli ve yararlı bir araç olarak değerlendirilmektedir. Yerel yönetimler güçlendirildiği oranda sivil toplum kuruluşlarının girişim olanakları da artmaktadır. Böylece demokratik gelişmede çoğulculuk akımları da güçlenmektedir. Yerel yönetimler, sivil toplum örgütlerinin gelişmelerini kolaylaştırmak, yerel politikacıların faaliyet alanlarını ve yönetsel uygulamalarını genişletmekte önemli rol oynamaktadırlar. Örneğin yerel mevzuatla ilgili kurallar ve usuller sivil toplum kuruluşları ve diğer gönüllü kuruluşların faaliyetlerine engel oluşturabilir. Bu durumlarda, yerel kuruluşlar yerel düzeyde toplantılar düzenleyerek bu kuruluşların görüşlerini usullere uygun olarak açıklamalarına ve kamu siyasetini etkilemelerine yarayacak fırsatlar yaratabilir.

Belediyeler politik kuruluşlar olarak sivil toplum örgütlerini desteklemekten yana tavır koyarlar ve bu konuda her türlü olanakları yaratmak isterler. Yerel yönetimler sivil toplum örgütlerinin maddi ve manevi desteklerini alarak yerel düzeyde daha başarılı hizmetler vermek olanaklarına kavuşabilirler. Parasal destekler sağlayarak başarılması güç birçok hizmetleri, halkın katkı ve yardımlarını sağlayarak yerine getirebilirler.

Ekonomik gelişmeler ve anlayış değişiklikleri yerel yönetimlerin olabildiğince güçlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yerinden Yönetim örgütlerinin, gerekli önlemler alınmadığı takdirde sakıncalı olan yönleri de bulunabilir. Bunun için bu sakıncaları gidermeye yönelik önlemleri de birlikte düşünmek gerekir. Geniş bir özerklik ve denetimsizlik merkezi kuruluşların ve kamuoyunun eleştirilerine neden olabilir.

Belediyelerin gelirleri, sadece kendi topladıkları gelirlerden oluşmuyor ve yerel yöneticiler bu konularda sorumluluk yüklenmemiş iseler, bir tür mali sorumsuzluk durumu ile karşılaşılır. Eğer birde,

bu kuruluşlar geniş bir alana yayılmış ve çok etkili, nüfuzlu kişilerin yönettiği kuruluşlar haline gelmiş ise, o yörede oturanların denetim ve etkinlikleri azalır. Yerel yönetimler çok iyi niyetli ve girişken yöneticilerden oluşan bir kadroya sahip olmalarına rağmen, kamu yararı ve davranışları ile uyumsuz ve merkezi hükümet politikası ile bağdaşmayan faaliyetler sergileyebilirler. Verimlilik ve etkinlik kuralları ile bağdaşmayan kararlar alabilirler. Önemli olan bir hizmet, en iyi biçimde hangi kuruluş tarafından yerine getirilecek ise, ilgili hizmetlerin o kuruluşlara verilmesi ve gerekli kaynaklarında sağlanarak o kuruluşlar tarafından yapılmasıdır.

Merkezden yönetim idareleri, kimi ülkelerde, bazı görevleri kendileri üstlenmeyerek, bu konuda ülke düzeyinde sorumluluk almak istemezler. Özellikle mali durum ve baskılardan kaynaklanarak bazı hizmetlerin yerine getirilmesini kendilerine hiç bir ek kaynak sağlamaksızın yerel yönetimlere bırakma yoluna gidebilirler. Bu sorunun çözülmesi için gelirlerin yerel yönetimlerin kendilerine verilen hizmetleri yerine getirebilecek düzeye çıkarılması, mali tevzin (Akçal Denkleştirme) sağlanması gereklidir. Merkezi idare ile yerel kuruluşlar arasında dengeli bir görev bölüşümü ve buna uygun bir gelir bölüşümü zorunludur.

1982 Anayasasının 127'nci maddesi, yerel yönetimlere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanmasını emretmektedir. Bu idarelere, yeni bir görev verilirken bu yeni görevin yapılmasına olanak sağlayacak kaynakların da düşünülmesi ve verilmesi gerekmektedir. Yerel İdarelere görevleri ile orantılı kaynaklar tahsis edilmesi halinde kendilerine verilen görevlerin gereği gibi ve nitelikli olarak yerine getirilmesi beklenebilir. Etkili bir yerinden yönetimin gerçekleşmesi, yine etkili ve güçlü hareket edebilen bir yerel yönetim sayesinde olanaklı olabilir. Çünkü yerel yönetimin gücü yerel gelirleri toplayabildiği oranda artar. Aksi halde merkeze bağımlı kalır, yerinden yönetimin anlamı kalmaz.

Örgütler ne kadar iyi kurulursa kurulsun, zamanla yeni gelişmelere yanıt veremez hale gelebilir.

Dünyadaki sürekli gelişmelere ayak uydurabilmek için, yerel yönetimlerin sorunlarını günün koşullarına göre çözümlemeye yarayacak yeni düzenlemeler yapmak gerekmektedir. Personelin yetkilerini ve görevlerini hizmetlerin etkinliğini artıracak biçimde yeniden düzenlemek, gelirlerinde iyileştirmeler yapmak ve bunları yaparken özerkliklerini de korumak gerekmektedir.

İl, belediye ve köy sınırları içinde yaşayan tüm vatandaşlar beldelerinin gelişmesini ve uygar hizmetlerden herkesin eşit olarak yararlanmasını arzu ederler. Dünyadaki gelişmeleri izleyerek diğer ülkelerin yararlandıkları olanakları, kendi ülkelerinde de görmek ve bunlardan yararlanmayı en doğal bir hak olarak kendilerine tanımasını isterler. Ülkemizin gelecek kuşaklarında mutlu ve refah içinde yaşayabileceği biçimde geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun için hizmetlerin planlı biçimde ele alınması, kaynakların buna göre sağlanması gerekir. İhtiyaçlar nüfus artışına paralel olarak süratle artmaktadır. Eğer daha önceden ihtiyaçlara göre yapılması gereken hizmetler, planlı biçimde yürütülmez ise, ülke elektrik, su ve benzeri birçok ihtiyaçların nitelikli olarak giderilmesinde sıkıntı ile karşılaşılabilir. Devletin iyi işlemesi, öncelikle sorumlu organ ve kuruluşların geleceği en iyi biçimde planlamalarına bağlıdır. Planlama geleceği önceden en iyi biçimde görmek, tahmin etmektir. Ülkenin iyi ve kaliteli yönetilmesi demek, vatandaşların beklenmedik sıkıntılarla karşılaşmaması demektir. Eğer gelecek iyi planlanır ve iyi tahminler yapılır ise, beklenmedik sıkıntıların önüne geçilebilir. Geleceğin iyi planlaması, geçmiş verilerimizin iyi değerlendirilmesine bağlıdır. Geçmiş iyi değerlendirilemez ise, geleceğin tahmininde ve nitelikli yönetimde yanılırlara düşebiliriz. Çekilen

birçok sıkıntıların ve olumsuz gelişmelerin nedeni araştırılır ise, bunların planlara önem vermemekten, plansız çalışmaktan kaynaklandığı görülür. Planlı çalışma, kendi kişisel yaşamımızda da büyük önem taşır. Bu kurala uymamaktan dolayı birçok önemli güçlük ve sorunlarla karşılaşabiliriz.

Kuşkusuz geleceğe yönelik olarak, plan hazırlamak ve özellikle bu planların gerçeklere uygun ve uygulanabilir olmasını sağlamak kolay bir iş değildir. Bunun için çok iyi araştırmalar yapmak ve sağlıklı bilgiler, istatistikler toplamak gerekmektedir. Geçmiş çok iyi bilinmeden, gelecek yıllar için nitelikli ve kaliteli bir plan hazırlanamaz, gelecekte yapılacak işler doğru olarak tahmin edilemez. Geleceğe yönelik olarak hazırlanan planların yürütülmesinde, kaynakların en tasarruflu biçimde değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. İnsan, para, malzeme ve yer gibi unsurların en iyi biçimde kullanılması ve en az düzeyde kullanılarak en çok ürün alınması temel ilke olmalıdır.

Çağımızda karşılaştığımız toplumsal sorunların en önemlilerinden birisi, kaynakların israfı sorunudur. Her şeyden önce toplumdaki savurganlıkla mücadele edilmelidir. Ülkelerin hızlı kalkınması, çok iyi hazırlanmış bir planlamaya ve iyi bir yönetime bağlıdır. İyi yönetim, planlanan işlerin öngörülen süreler içinde, adım adım gerçekleştirilmesi ile sağlanabilir. Bu alandaki gecikmeler, ülkenin bazı sıkıntılarla karşı karşıya kalmasına neden olabilir. Bunlar daha önceden planlandığı biçimde yapılmaya başlanmaz ise, kısa sürede sonuç alınamayacağı için bazı sıkıntılarla karşılaşılabilir. Tüm bu çalışmalarda başarılı olmak için sivil toplum kuruluşları ile yukarıda belirttiğimiz doğrultuda iyi ilişkiler kurmalıdır.

Hayrettin GÜNGÖR
Türkiye Belediyeler Birliği
Genel Sekreteri

5747 SAYILI YASA KAPSAMINDA KAPATILAN (KAPATILAMAYAN) BELEDİYELER VE SON HUKUKİ DURUM

I. GİRİŞ

Ülkemizde nüfusu yetersiz, gelir yaratma kapasiteleri son derece düşük ve gelirleri sadece Genel Bütçeden gelen paylardan ibaret olan, gelirleri zorunlu giderleri bile karşılamayan ve bu nedenle hizmet üretme imkânları da sınırlı olan ve çok zaman da hizmet üretemeyen belediyeler her zaman sorun olmuştur. Bu belediyelerin fonksiyonel hale getirilmesi için birçok model tartışılmıştır.

AK Parti Hükümeti tarafından hazırlanan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Parlamento tarafından kabul edilmiş ve 22.03.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun büyükşehir belediyeleri sınırları içinde yeni ilçeler kurmuş, ilk kademe belediyelerinin tamamını kaldırmış, bazı belediyeleri birleştirmiş, ayrıca nüfusu 2 binden az olan 862 belediyenin ilk yerel seçimlerde tüzelkişiliğini kaldırarak köye dönüştürmüştür.

5747 sayılı Yasa'nın iptali için Anayasa Mahkemesine dava açılmış ve Anayasa Mahkemesi genel olarak yasayı Anayasaya aykırı bulmamakla birlikte 862 belediyenin kapatılmasıyla ilgili kısmi bir iptal kararı vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin kararı ile 700'den fazla belediyenin kapatılmasının kesinleştiği ve yerel seçimlere giremeyeceği düşünülürken Danıştay 8. Dairesinin vermiş olduğu karar ve bu karara istinaden Yüksek Seçim Kurulunun verdiği karar ile kamuoyunda "kapatılan belediyeler" olarak adlandırılan 862 belediye "kapatılamayan belediyeler" haline gelmiş ve 29 Mart 2009 yerel seçimlerine katılmalarının önündeki engel de kaldırılmıştır.

Anayasa Mahkemesi yapmış olduğu açıklama ile Danıştay kararını Anayasa Mahkemesi kararının ve dolayısıyla Anayasanın ihlali anlamına geldiğini söylemiş olsa da, bu açıklama Yüksek Seçim Kurulunun kararını değiştirmemiştir.

Ancak, görülen odur ki, bu konuda yaşanan hukuki süreç ve yüksek mahkemelerin yapmış

oldukları açıklamalar hukukçular tarafından uzun süre tartışılacaktır.

Burada, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yüksek Seçim Kurulu kararı sonrası bu belediyeler ile ilgili son hukuki durumun ne olduğu konusu açıklanmaya çalışılacaktır.

II. ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

22.03.2008 gün ve 26824 Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un Geçici 1'inci maddesi hükmüyle nüfusu 2 binden az olan ve Kanun'a ekli (44) sayılı listede adları yazılı 862 belde belediyesinin tüzel kişilikleri, ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmüştür.

5747 sayılı Yasa'nın Geçici 1'inci maddesi hükmüyle 862 belde belediyesi seçimlere katılamayacak ve tüzel kişilikleri 29.03.2009 tarihinde sona erecekti.

Anamuhalefet (Cumhuriyet Halk) Partisi 5747 sayılı Yasa'nın Resmi Gazete'de yayımlanması ve yürürlüğe girmesini müteakip Anayasa'ya aykırılığı savıyla Yasa'nın iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemiyle dava açmıştır.

Anayasa Mahkemesi 06.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31.10.2008 gün ve E: 2008/34, K: 2008/153 sayılı kararında; 5747 sayılı Yasa'nın nüfusu 2 binden az olan 862 belediyenin kapatılmasını öngören Geçici 1'inci maddesiyle ilgili kısmi bir iptal kararı vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu kısmi iptal kararına göre, 5747 sayılı Yasa'nın Geçici 1'inci maddesi hükmüyle kapatılması öngörülen nüfusu 2 binden az olan 862 belde belediyesinden;

1- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına yasal süresi (22.03.2008 tarihinden itibaren 60 gün) içinde iptal davası açan¹,

¹ Anayasa Mahkemesi 06.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31.10.2008 gün ve E: 2008/34, K: 2008/153 sayılı kararının gerekçe bölümü "Adrese dayalı nüfus sayım sonuçlarının, ilgili belediyelere yazılı olarak bildirilmediği, Resmi Gazete'de yayımlanmadığı dikkate alındığında, ilgili belediyelerin, kendilerine ilişkin nüfus sonuçlarından, en geç 5747 sayılı Yasa'nın Resmi Gazete'de yayımlandığı 22.3.2008 tarihi itibarıyla haberdar olduklarının ve idari dava açma sürelerinin de bu tarih itibarıyla başlayacağını kabulü gerekir." şeklindedir.

2- Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce, 5393 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2 binin üzerine çıkan²,

3- "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler" listesinde yer alan,

Belediyeler kapatılmamış ve 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak yerel seçimlere girmesi sağlanmıştır.

III. DANIŞTAY KARARI

5747 sayılı Yasa'nın uygulamasına ilişkin İçişleri Bakanlığının çıkardığı genelge aleyhine bir belediye tarafından açılan dava sonucunda Danıştay 8. Dairesi 19.12.2008 gün ve E:2008/4826, K:2008/8384 sayılı kararında;

"Öte yandan Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararındaki iptal hükmü gerekçesiyle yeni bir hukuki durum ortaya çıktığından, Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararının Resmi Gazete'de yayımı tarihinden itibaren (06.12.2008) 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasında belirtilen esas ve usuller çerçevesinde açılacak davaları da süresinde kabul etmek, Anayasa'da belirtilen hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.³" demek suretiyle, Türkiye İstatistik Kurumu aleyhine Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen 22.03.2008 tarihinden itibaren 60 günlük süre içinde dava açmayan/açamayan belediyelere, 06.12.2008 tarihinden itibaren 60 günlük yeni bir dava açma süresi getirerek, kapatılacak belediyelerin bu süre içinde dava açmaları halinde seçime girmelerinin önündeki yolu açmıştır.

Ancak, Danıştay kararı sonrası bu belediyelerin seçime girmeleri Yüksek Seçim Kurulu kararı ile mümkün olduğundan gözler Yüksek Seçim Kurulunun vereceği karara çevrilmiştir.

IV. YÜKSEK SEÇİM KURULU KARARI

Danıştay 8. Dairesinin kapatılan belediyelerle ilgili olarak vermiş olduğu karar sonrası Yüksek Seçim Kurulu konuyu gündemine almış ve bu konuda vermiş olduğu 23.12.2008 tarih ve 329 sayılı kararında;

1- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına Danıştay kararında öngörülen süre (06.12.2008 tarihinden itibaren 60 gün) içinde iptal davası açan,

2- Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 5747 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.03.2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2 binin üzerine çıkan,

3- "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler" listesinde yer alan,

beldelerden, 5747 sayılı Yasa'nın eki (44) sayılı liste kapsamına giren belediyelerin, 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerine belde olarak katılacaklarına, dava açan beldelerle ilgili olarak Danıştay Kararında öngörülen süre içinde dava açıldığına dair belgelerin Yüksek Seçim Kurulu'na verilmesi gerektiğine,

karar vermiştir.

Görüldüğü üzere 5747 sayılı Yasa, ekli (44) listede yer alan nüfusu 2 binden az olan 862 belde belediyesinin kapatılmasını öngörmüş, Anayasa Mahkemesi bu düzenlemeyi kısmen iptal etmiş; bir kısım belediyenin kapatılmasını önlemiş ve Danıştay 8. Dairesinin kararı üzerine Yüksek Seçim Kurulu da vermiş olduğu kararıyla 862 belediyenin tamamının kapatılmasını önleyerek seçime girmelerinin önündeki engelleri kaldırmıştır.

² Anayasa Mahkemesi 06.12.2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31.10.2008 gün ve E: 2008/34, K: 2008/153 sayılı kararının gerekçe bölümü "Bu düzenleme ile bazı koşulların varlığına bağlı olarak, nüfusu 2 binin altına düşen belediyelerin, birleşme ve katılmalar ile nüfuslarını bu sayının üzerine çıkarmalarına, böylece tüzel kişiliklerini korumalarına olanak sağlanmaktadır. 5747 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce, birleşme veya katılma prosedürünü 5393 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesine göre sonuçlandırarak nüfusunu 2 binin üzerine çıkaran belediyelerin hukuk güvenliklerinin korunması gerekli bulunmaktadır." şeklindedir.

³ Danıştay 8. Dairesinin 19.12.2008 tarih ve E:2008/4826, K:2008/8384 sayılı kararının gerekçe bölümü "Hukuk Sistemimizde Anayasa'nın 150'inci maddesinde sayılanlar dışında ilgililere doğrudan doğruya Anayasa Mahkemesinde iptal davası açma hakkı tanınmamıştır. Bu çerçevede, olan prosedür yerine nüfusu 2 binin altına düşen belediyelerin tüzel kişiliklerinin sona erdirilerek köye dönüştürülmeleri, 5747 sayılı Yasa'ya ekli liste halinde sayma suretiyle yapıldığından ve yukarıda belirtilen Anayasal kurallar uyarınca ilgili belediyelerin yasaya karşı doğrudan dava açma hakkı bulunmadığından, bu belediyelerin ancak yasanın uygulanmasına ilişkin idari işlemlere karşı iptal davası açabilecekleri de kuşkusuzdur. Açılacak iptal davalarında ise süre sorununun yukarıda metni yer alan 2577 sayılı Yasa hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir." şeklindedir.

Sonuç olarak nüfusu 2 binden az olan hiçbir belediye kapatılamamıştır.

V. SONUÇ

5747 sayılı Yasa'ya ekli (44) listede yer alan nüfusu 2 binden az olan 862 belde belediyesinin kapatılmasına ilişkin olarak, Anayasa Mahkemesinin 31/10/2008 tarih ve E: 2008/34, K: 2008/153 sayılı, Danıştay 8. Dairesinin 19/12/2008 tarih, E: 2008/4826, K: 2008/8384 sayılı ve Yüksek Seçim Kurulu'nun 23.12.2008 gün ve 329 sayılı kararları doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara varılmaktadır.

1- Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri kapsamında kalanlar ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler listesinde yer alan belediyelerin, nüfuslarının 2 binden az olup olmamasına ve dava açıp açmadıklarına bakılmaksızın kapatılmayacak ve doğrudan seçime gireceklerdir.

2- Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 5747 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.03.2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasa'nın 8'inci maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2 binin üzerine çıkan belediyelerin dava açıp açmadıklarına bakılmaksızın kapatılmayacak ve doğrudan seçime gireceklerdir.

3- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına karşı;

- Sayım sonucunun basına açıklandığı 21 Ocak 2008 tarihinden itibaren yasal süre içinde (60 gün) dava açan belediyeler,
- 5747 sayılı Yasa'nın Resmi Gazete'de yayımlandığı 22.03.2008 tarihinden itibaren yasal süre (60 gün) içinde dava açan belediyeler,
- Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı 06.12.2008 tarihinden itibaren yasal süre içinde (60 gün) dava açan belediyeler,

Bu süre içinde dava açtıklarını belgeleyen (harç yatırma makbuzu, kayıt makbuzu gibi) belgeyi bir dilekçe ekinde Yüksek Seçim Kurulu'na ibraz ettiklerinde tüzel kişilikleri devam edecek ve 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak yerel seçimlere katılacaklardır.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına karşı yukarıda açıklanan süreler dışında 23.05.2008 tarihi

ile 06.12.2008 tarihi arasında kalan sürede dava açan belediyeleri de, Yüksek Seçim Kurulu yasal süre içinde dava açmış kabul etmekte ve 29 Mart 2009 yerel seçimlerine katılacağını öngörmektedir.

Yukarıda belirtilen sürelerde ve şekilde dava açan ve açtıkları davaya ilişkin belgeyi Yüksek Seçim Kurulu'na ibraz eden belediyelerden müracaatları kabul edilen ve seçime girecek olanlar Yüksek Seçim Kurulu'nca internet sitesinde yayınlanmaktadır.

Bu süre içinde dava açmayan veya açtıkları davaya ilişkin bilgi ve belgeyi Yüksek Seçim Kurulu'na ibraz etmeyen belediyeler seçime giremeyecek ve tüzel kişilikleri 29 Mart 2009 seçimleriyle sona erecektir.

4- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına dava açmak suretiyle tüzel kişilikleri devam eden ve 29 Mart 2009 yerel seçimlerine katılacak belediyelerin açtıkları dava sonucunda nüfusları 2 bin ve üzerinde çıkmaz ise bir sonraki seçimlerde tüzel kişiliklerinin devam edip etmeyeceği açık değildir.

Bu belediyelerin 5747 sayılı Yasa'nın Geçici 1'inci maddesiyle kaldırıldığı, bu maddenin geçici madde olduğu ve kapatılması öngörülen belediyelerin ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürüldüğü, Anayasa Mahkemesinin de bu maddeyi dava açanlar yönünden Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal ettiği dikkate alındığında, 5747 sayılı Yasa'nın Geçici 1'inci maddesinin 29 Mart 2009 tarihinden sonra uygulama imkânı olmadığı düşünülmektedir.

Diğer bir ifade ile dava veya yeni bir nüfus sayımı sonucunda nüfusları 2 bine ulaşamayan belediyeler hakkında 5393 sayılı Yasa'nın 11'inci maddesi işletilmediği veya bu konuda yeni bir yasa çıkarılmadığı müddetçe tüzel kişiliklerinin devam edeceği değerlendirilmektedir.

5- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına yetkili idare mahkemesine 21 Ocak 2008 tarihinden itibaren dava açmış veya 05 Şubat 2009 tarihine kadar dava açarak tüzel kişilikleri devam edecek ve 29 Mart 2009 yerel seçimlerine katılacak olan belediyeler, 5747 sayılı Yasa'ya ekli (44) listede yer alan nüfusu 2 binden az olan 862 belde belediyesi olup, büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması nedeniyle katılma ve birleşme suretiyle kapatılan Yasa'ya ekli (42) ve (43) sayılı listede yer alan belediyelerin dava açmaları tüzel kişiliklerinin devamını sağlamayacak ve bu belediyelerin tüzel kişilikleri 29 Mart 2009 tarihinde sona erecektir.

TOKİ: ÇOK ÖZEL BİR KURULUŞ ...

Fethi AYTAÇ

Mahalli İdareler Eski Genel Müdürlerinden

Konu Özeti

25 Kasım tarihli TV kanallarında TOKİ Başkanı Erdoğan BAYRAKTAR'ın ilgi çekici bir açıklaması yer aldı. Ertesi günkü gazetelere de baş sahife haberi olarak yansıyan bu açıklamaya göre:

“Yoksula 100 YTL. taksitle ev projesi başlıyor”du.

“TOKİ, yoksullar için 18 İl’de 15.266 konut yapımını kararlaştırmış”tı.

“Konuta isteklilerden başvuruda para istenmeyecek, ödeme konuta yerleşince başlayacak”tı.

“Başbakan parası olmyanlardan taksit bile alınmayacak” demiş idi.

Haberin ayrıntısında hangi illerde ne kadara konut yapılacağı ve tamamlayıcı bilgiler yer alıyordu. Bu bilgi ise şöyleydi;

“DAHA önce afet konutu olarak ve yoksul kesim için 45 metrekairelik konutlar yapan TOKİ, 18 ilde 15 bin 266 konutluk bir projeyi daha başlatıyor. İlk kez Başbakan Tayyip Erdoğan’ın açıkladığı projenin tanıtımını dün TOKİ Başkanı Erdoğan Bayraktar yaptı. Artık şartların değiştiğine, çekirdek aile modeli ve özellikle yalnız yaşayan yaşlılar nedeniyle vatandaşların küçük konutları talep ettiğine dikkat çeken Bayraktar, değişik ihtiyaçları dikkate alarak farklı modeller geliştirildiğini söyledi.

Ortalama 28-30 bin YTL’ye mal olacak konutların, gerçekten yoksul kesime satılması için kaymakamlıkların, valilerin, yerel yönetimlerin gereken önlemleri alacağını anlatan Erdoğan Bayraktar, “vatandaş evine girene kadar, başvuruda bile para almayacağız. İçine yerleşince 100 YTL taksit başlayacak ve 20 yılda geri ödenecek” dedi.

Başvuruların alınmasından sonra, konut sayısından fazla başvuru olması halinde hak sahiplerinin çekilecek kura ile belirleneceğini kaydeden Bayraktar, 100 YTL’yi ödeyemeyecek durumdaki vatandaşların parasını da, kamuoyunda “FAKFUKFON” olarak bilinen sosyal yardımlaşma ve dayanışma fonlarının ödemesinin öngörüldüğünü bildirdi.

Bayraktar, “yoksula konut” projesini “Bir Tayyip Erdoğan klasiği” olarak nitelendirirken, projenin TOKİ kaynaklarından finanse edileceğini de söyledi.

Söz konusu konutların yapılacağı il ve belediyeler ise şöyle belirlenmişti:

- Adana – Akkuyu (1206)
- Ankara – Mamak Kusunlar (1300)
- Antalya – Çıplaklı (800)
- Batman – Merkez (300)
- Bursa – Kestel (420)
- Bursa – Karacabey (36)
- Bursa – Gürsu (1200)
- Çanakkale – Kepez (600)
- Diyarbakır – Üçkuyular (1000)
- Eskişehir – Aşağısöğütözü (950)
- Erzurum – Kazım Karabekir (300)
- Gaziantep – Şehitkamil (950)
- İstanbul – Kayabaşı (1964)
- İzmir – Kemalpaşa (1004)
- Kilis – Merkez (120)
- Konya – Meram (814)
- Malatya – Merkez (462)
- Mersin – Tarsus (268)
- Sakarya – Korucuk (720)
- Van – Kevenli (832)

Bu haber bilgi pek çok dinleyici veya okuyucunun ilgisini çekmiş, haberin aynı gün manşetlerde yer alan fakir ailelere bedava kömür dağıtım haberi ve görüntüleri ile beraber yer alması bu hizmetin, bazılarında acaba yerel yönetimler seçimleri öncesi bir siyasi yatırım girişimi mi olduğu sorusunu akla getirirken birçoklarımızda da şimdiye kadar çok yerde elverişli fiyatlarla binlerce evsizi ev sahibi yapmış bulunan TOKİ kuruluşunun yasal statüsü, yapısı, mali kaynakları varsa tabi olduğu denetim sistemi hakkında merak uyandırır olmuştur.

Bu ilginin bazı belediye görevlilerimizde de bulunduğu telefonla muhatap olduğumuz meraklı sorulardan da anlaşılmaktadır. Bu nedenle amacımız TOKİ (=Toplu Konut İdaresi) hakkında tanıtıcı genel bilgi sunmaktır.

TOKİ nedir? Kuruluşun dayandığı yasal hükümler nelerdir?

TOKİ yani Toplu Konut İdaresi, dayanağını 2 Mart

1984'te kabul edilmiş ve 17 Mart'ta yürürlüğe girmiş 2985 sayılı **Toplu Konut Kanunu**'ndan almaktadır.

Aslında Kanun, aynı adı taşıyan Temmuz 1981 tarihli ve 2487 sayılı Kanunun yerini almış bir kanundur. 2985 sayılı Kanun da çeşitli tarihlerde pek çok değişikliklere uğramış; çok sayıda ek ve geçici madde almıştır. Açıklamalarımız Kasım 2008 sonundaki yasal hükümlere dayanmaktadır.

Bu Kanun hangi amaçla çıkarılmıştır? Kapsamı nedir ki? Dolayısıyla TOKİ idaresinden beklenen hizmet nedir? Bu sorunun cevabı Kanunun 1'inci maddesinde şöyle belirtilmiştir:

“Konut ihtiyacının karşılanması, konut inşaatını yapanların tabi olacağı usul ve esasların düzenlenmesi, memleket şart ve malzemelerine uygun endüstriyel inşaat teknikleri ile araç ve gereçlerin geliştirilmesi ve Devletin yapacağı desteklemeler bu Kanun hükümlerine tabidir”

İfade edelim ki 2985 sayılı Kanunda bu amaç doğrultusunda 2'nci madde **Toplu Konut Fonu** adı altında bir Fon öngörüyordu. 2001 yılında 4684 sayılı Kanunda 2'nci madde başlığı **Toplu Konut İdaresinin gelirleri, harcamaları ve denetimi** gibi kapsamlı bir nitelik almış ve şu hükümleri getirmiştir:

“Toplu Konut İdaresinin gelirleri;

a) İdare tarafından satışı yapılacak konut, işyeri, arsa ve arazilerin satış ve kira gelirlerinden,

b) İdare tarafından açılacak kredilerin geri ödemelerinden,

c) Hazine arsaları üzerine yapılan konut ve işyerlerinin arsa maliyet bedellerinin en çok yüzde 25'ine kadar alınacak katılım payından,

d) Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine yurt dışından sağlanacak kredilerden,

e) Faiz gelirlerinden,

f) Bütçe kanunları ile tahsis edilen ödenek ve 29.6.2001 tarihli ve 4705 sayılı Kanunun 1'inci maddesi uyarınca alınan harçlardan,

g) İdareye yapılacak bağış ve yardımlardan, Meydana gelir.

Toplu Konut İdaresinin kaynakları aşağıdaki amaçlar için kullanılır:

a) (Değişik: 31/07/2003 - 4966 S.K./3. md.)

Ferdi ve toplu konut kredisi verilmesi, köy mimarisinin geliştirilmesine, gecekonduların dönüşümüne, tarihi doku ve yöresel mimarinin korunup, yenilenmesine yönelik projelere kredi verilmesi ve kredilerde faiz sübvansiyonu yapılması.

b) Toplu konut alanlarına arsa temin edilmesi.

c) Araştırma, turizm alt yapıları, konut alt yapıları,

okul, karakol, ibadethane, sağlık tesisleri, spor tesisleri, postane, çocuk parkları, benzeri tesisler ve konut sektörü sanayiini teşvik için yatırım ve işletme kredisi verilmesi.

d) İş ve istihdam yaratmak üzere esnaf ve sanatkarlara ait işyerleri ve küçük sanayi teşebbüslerinin kredi yoluyla desteklenmesi.

e) Afet mahallerinde konut yapımının teşvik ve desteklenmesi.

İdare kaynaklarının kullanımına ilişkin usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle tespit edilir.

Toplu Konut İdaresinin gelir ve giderleri Yüksek Denetleme Kurulu denetimine tabidir.”

Görüldüğü gibi Madde Toplu Konut İdaresine çok geniş bir hizmet alanı çizmektedir. Ne var ki beklenen hizmetler bunlarla da sınırlı değildir. Çünkü 1984 yılında yürürlüğe giren Kanuna 1990 yılında 412 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Ek Madde 1 olarak getirilen hükümlerle hem kuruluşun bağlılık yeri ve hukuksal yapısı açıklığa kavuşturulmuş ve hem de görev – yetkileri şöyle genişletilmiştir:

Ek Madde 1 - (Ek madde: 09/04/1990 - KHK - 412/1 md.)

Başbakanlığa bağlı ve kamu tüzel kişiliğine sahip Toplu Konut İdaresi Başkanlığı kurulmuştur. Toplu Konut İdaresi Başkanlığının görevleri aşağıda belirtilmiştir.

a) Devlet garantili veya garantisiz iç ve dış tahviller ile her türlü menkul kıymetler çıkarmak,

b) (Değişik: 20/06/2001 - 4684 S.K./7. md.) Yurt dışından, görev alanıyla ilgili harcamalarda kullanılmak üzere Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine kredi almaya karar vermek,

c) Konutların finansmanı için bankaların iştirakini sağlayacak tedbirleri almak, bu amaçla gerektiğinde bankalara kredi vermek, bu hükmün uygulanmasına ilişkin usulleri tesbit etmek,

d) Konut inşaatı ile ilgili sanayii veya bu alanda çalışanları desteklemek,

e) (Değişik: 31/07/2003 - 4966 S.K./4. md.) Konut sektörüyle ilgili şirketler kurmak veya kurulmuş şirketlere ve finans kurumlarına ortak olmak,

f) ...

g) ...

h) Gerektiğinde her çeşit araştırma, proje ve taahhüt işlemlerinin sözleşmeyle yaptırılmasını temin etmek,

i) (Ek: 31/07/2003 - 4966 S.K./4. md.; Değişik: 08/11/2004 - 5273 S.K./8.mad) Ferdi veya toplu

konut kredisi vermek, köy mimarisinin geliştirilmesine, gecekonduların dönüşümüne, tarihi doku ve yöresel mimarinin korunup yenilenmesine yönelik uygulamalar yapmak ve bu konulardaki projeleri kredilendirmek ve gerektiğinde tüm bu kredilerde faiz sübvansiyonu yapmak,

j) (Ek: 31/07/2003 - 4966 S.K./4. md.) Yurt içi ve yurt dışında doğrudan veya iştirakleri aracılığıyla proje geliştirmek; konut, alt yapı ve sosyal donatı uygulamaları yapmak veya yaptırmak,

k) (Ek: 31/07/2003 - 4966 S.K./4. md.) İdareye kaynak sağlanmasını teminen kâr amaçlı projelerle uygulamalar yapmak veya yaptırmak,

l) (Ek: 31/07/2003 - 4966 S.K./4. md.) Doğal afet meydana gelen bölgelerde gerek görüldüğü takdirde konut ve sosyal donatıları, alt yapıları ile birlikte inşa etmek, teşvik etmek ve desteklemek,

m) (Ek: 24/07/2008-5793 S.K./9.mad) Bakanlıkların talebi ve bağlı bulunduğu Bakanın onayı halinde talep konusu proje ve uygulamaları yapmak veya yaptırmak,

n) Kanunlarla ve diğer mevzuatla verilen görevleri yapmak.”

Kanuna 1990 yılında 3645 sayılı Kanunla şu **Ek 2'nci Madde** de eklenmiştir:

“5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 64'üncü maddesi, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2566 sayılı Bazı Kamu Görevlilerine Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2453 sayılı Yurt Dışında Görevli Personele Nakdi Tazminat Verilmesi ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağadam Hizmetleri Tazminat Kanunu ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamındaki görevler nedeniyle şehit olanlar ile barışta ve olağanüstü hallerde yapılan tatbikat ve manevralar sırasında bu hareket ve hizmetlerin sebep ve etkileriyle hayatlarını kaybedenlerin; dul eşine, eşi hayatta değilse veya evlenmişse maaşa bağlanmış çocuklarına müştereken, bunlar bulunmadığı takdirde bakmakla yükümlü olduğu ana veya babasına konut sahibi yapmak amacıyla (**Değişik ibare: 20/62001 – 4684/7 md.**) Toplu Konut İdaresince faizsiz olarak kredi verilir.

Bu kredinin miktarı, başvuru esasları ile ödemesiz dönemi ve ödeme süresiyle ilgili esaslar Yüksek Planlama Kurulunca belirlenir.”

TOKİ'nin yurdun bir ucundan bir ucuna yayılan geniş bir alanda yapımını sağladığı TOKİ siteleri, TOKİ

evleri ve benzeri eserlerin sırtı işte bu hükümlerde yatmaktadır.

TOKİ'ye sağlanan önemli bir ayrıcalık

TOKİ Başkanlığının başarısındaki sırda bir unsur daha yer almaktadır. O da başka kurum ve kuruluşumuzun çalışmalarında önemli bir ayakbağı olan sıkı kayıtlara ve formalitelere TOKİ'nin tabi tutulmamış olmasıdır.

Nitekim Kanuna 1990 yılında 412 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen **Ek Madde 5'e** göre:

“Bu Kanunla yapılması öngörülen işlerde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu hükümleri uygulanmaz.”

Takdir edilir ki bu, gerçekten çok önemli bir ayrıcalıktır.

TOKİ çalışmalarında personelin durumu nedir?

Kanuna 1990 yılında 412 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile eklenen **Ek Madde 3'e** göre:

“Toplu Konut İdaresi personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu Hükümlerine tabidir.

Toplu Konut İdaresi Başkanı müşterek kararname ile, diğer personel Toplu Konut İdaresi Başkanının onayı ile atanır.

Toplu Konut İdaresi Başkanlığında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu fıkra hükmüne göre çalıştırılacak olanlar sosyal güvenlik açısından T.C. Emekli Sandığı (x) ile ilgilendirilir.

Bu İdarenin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 59'uncu maddesinde belirtilen unvanlarına ait kadroları ile Daire Tabibi Kadrosu karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bunlar istekleri halinde T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilirler. Bu suretle sözleşmeli çalıştırılacaklardan T.C. Emekli Sandığından aylık alanların bu aylıkları kesilmez.

Üçüncü ve dördüncü fıkralara göre çalıştırılacakların adedi, ücretlerinin taban ve tavanı ile diğer mali hakları, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak hizmet sözleşmesi esaslarına göre tespit edilir.

Bu İdarede Başbakanlık ile diğer kamu kurum ve kuruluşları personeli maaşsız izinli ve sözleşmeli olarak çalıştırılabilirler. Bu kişilerin memuriyetleri ile buna ait her türlü hak ve mükellefiyetleri saklı tutulur. İzinli

oldukları müddet, terfi ve emekliliklerinde fiili hizmet olarak hesaba katıldığı gibi, bunlardan izinli oldukları sırada terfi hakkını kazananlar başkaca hiçbir işleme lüzum kalmaksızın terfi ettirilirler.”

(Not: x= Emekli Sandığı ile bağlılığın artık Sosyal Güvenlik Kurumu olarak anlaşılması gerekir.)

Ve 2003 yılında 4864 sayılı Kanunla eklenip sonradan **Ek Madde 6** olarak teselsül ettirilen madde'ye göre:

“Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca uygulama yapılacak yerlerde ihtiyaç olması halinde Başkanlıkça gerekli birimler kurulabilir. **(Değişik cümle: 31/07/2003 - 4966 S.K./5. md.)** Bu birimlerde Başkanlık teşkilatı kadrolarındaki personel çalıştırılır; hangi kadroların bu birimlere tahsis edileceği 190 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 8'inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki usule tabidir. Gerektiğinde valilik, belediye ve diğer kamu kurumları personellerinden ihtiyaç duyulanlar Başkanlığın talebi üzerine kurumları tarafından bu birimlerde geçici olarak görevlendirilirler. Uygulamanın tamamlanmasını müteakip bu birimler kaldırılır ve personeli kurumlarına iade edilir.”

Gecekondu bölgelerinin tasfiyesinde TOKİ'nin rolü

Son yıllarda özellikle büyükşehirlerimizde girilen ve kentsel dönüşüm projesi olarak adlandırılan çalışmalarda TOKİ'nin büyük yeri olduğu görülmektedir. Bu alanda TOKİ'ye tanınan görev-yetki'ler ise Kanunda şöylece yer almaktadır:

2004 yılında 5162 sayılı Kanunun 4'üncü maddesi ile eklenen Ek Madde 7:

“Başkanlık gecekondu bölgelerinin tasfiyesine veya iyileştirilerek yeniden kazanımına yönelik olarak gecekondu dönüşüm projeleri geliştirebilir, inşaat uygulamaları ve finansman düzenlemeleri yapabilir. Bu amaçla gecekondu bölgelerinde, gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan gayrimenkuller ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna göre hak sahibi olan kişilerin haklarına konu gayrimenkullerin değeri Başkanlık tarafından tespit edilir ve Başkanlık bu kişilerle proje çerçevesinde anlaşmalar yapabilir. Bu anlaşmaların usul ve esaslarını belirlemeye Başkanlık yetkilidir.

Gecekondu Dönüşüm Projesi çerçevesinde idare tarafından yapımı gerçekleştirilen konutların bedelleri

proje uygulamalarının yapıldığı illerdeki mevcut ekonomik durum, doğal afetler, konut rayiç bedelleri ve gecekondu bölgesindeki kişilerin gelir durumu göz önünde bulundurularak gerekli görüldüğünde kamuoyuna ilân edilerek yapım maliyetlerinin altında tespit edilebilir. Bu madde uyarınca konut bedellerini, ödeme şeklini ve süresini belirlemeye Toplu Konut İdaresi Başkanının önerisi üzerine Başkanlığın bağlı bulunduğu Bakan yetkilidir.”

Aynı konuda Kanunun **4'üncü Maddesi**'nin 24.7.2008 tarihinde 5793 sayılı Kanunun 7. maddesi ile değişik birinci fıkrasına göre de:

“Başkanlık, gecekondu dönüşüm projesi uygulayacağı alanlarda veya mülkiyeti kendisine ait arsa ve arazilerde veya valiliklerce toplu konut iskan sahası olarak belirlenen alanlarda çevre ve imar bütünlüğünü bozmayacak şekilde her tür ve ölçekteki planlar ile imar planlarını yapmaya, yaptırmaya ve tadil etmeye yetkilidir. Bu planlar; büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan alanlar için büyükşehir belediye meclisi tarafından, il ve ilçe belediye sınırları ile mücavir alanları içerisinde kalan alanlar için ilgili belediye meclisleri tarafından, beldelerde ve diğer yerlerde ilgili valilik tarafından, planların belediyelere veya valiliğe intikal ettiği tarihten itibaren üç ay içerisinde aynen veya değiştirilerek onaylanır. Belediyeler ve valilik tarafından üç ay içerisinde onaylanmayan planlar Başkanlık tarafından re'sen onaylanır. Belediyeler, valilik veya Başkanlık tarafından onaylanan bu planlar; askı, ilan ve itiraza dair kararlar da dahil olmak üzere 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre belediyeler ve ilgili kamu kurumları tarafından yapılacak tüm işlemler Başkanlık tarafından re'sen yapılmak suretiyle yürürlüğe konur.

Başkanlık kanundaki görevleri çerçevesinde gerçek ve tüzel kişilere ait arazi ve arsaları ve bunların içerisinde veya üzerinde bulunan her türlü eklenti ve yapıları kamulaştırmaya yetkilidir. Başkanlık tarafından yapılacak kamulaştırmalar, 4.11.1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki iskân projelerinin gerçekleştirilmesi amaçlı kamulaştırma sayılır.”

TOKİ'nin deprem bölgelerinde de gecekondu dönüşüm projesine benzer projeler uygulamaya koyması, 24.7.2008 tarih ve 5793 sayılı Kanunun 10'uncu maddesi ile **Ek Madde 7**'ye eklenen şu fıkra ile kabul edilmiştir:

“Başkanlık, yukarıda belirtilen hükümler kıyas yoluyla uygulanmak suretiyle depremle ilgili dönüşüm projeleri de gerçekleştirebilir. Bu projelere dair

işlemlerin usul ve esaslarını belirlemeye Başkanlık yetkilidir.”

TOKİ Başkanlığının imar hukuku bakımından haiz olduğu özellik

2004 yılında 5273 sayılı Kanunun 9’uncu maddesi ile kabul edilmiş **Ek Madde 9’a** göre:

“Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yapılacak veya yaptırılacak yapılara, imar plânlarında o maksada tahsis edilmiş olmak, uygulama imar plânı ve mevzuata aykırı olmamak üzere mimarî, statik, tesisat ve her türlü fennî mesuliyetin Başkanlık tarafından üstlenilmesi ve mülkiyetin belgelenmesi kaydıyla başkaca belge istenmeksizin müracaat tarihinden itibaren onbeş gün içinde avan projeye göre yapı ruhsatı verilir.”

Ve bu madde’ye 2006 yılında 5492 sayılı Kanun’un 2’nci maddesiyle eklenmiş **Ek fıkra’ya** göre:

“Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yapılacak veya yaptırılacak her türlü alt yapı ve üst yapı inşaatlarıyla ilgili olarak, 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun ek 6 ncı Maddesinde yer alan bina inşaat harcı ve 84’üncü Maddesinin (1) ve (2) numaralı bentlerinde yer alan çeşitli harçlar, Kanundaki tarifesinde belirtilen en az tutarlar üzerinden alınır. Bu harçların dışında her ne ad altında olursa olsun hizmet karşılığı olsa dahi başkaca bir ücret veya bedel alınamaz. Belediyeler, bu yapılarla ilgili yapı kullanma izin belgesi müracaatları üzerine, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından geçici kabulün yapılmış olması kaydıyla başkaca belge aranmaksızın 15 gün içinde yapı kullanma izin belgesi vermek zorundadır. İstenen diğer belgeler Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından daha sonra tamamlanır.”

Vergi hukuku açısından da küçük bir iltimas

Kanuna 4.6.2008 tarih ve 5766 sayılı Kanunun 15’inci maddesi ile eklenmiş **Ek Madde 12’ye** göre:

“Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uygulaması açısından özel bütçeli idareler kapsamında değerlendirilir.”

Değerlendirme

Yansıttığımız yasal hükümlerin açıkça gösterdiği gibi

Toplu Konut idaresi çok özel statülü bir kuruluştur ve bu özelliğinden aldığı güç ve sağlanan mali imkânla iyi hizmet görmektedir. Bu özelliğini bilen belediyelerimiz (ve siyasetçilerimiz) TOKİ’den yararlanmaktadırlar. Bu yararlanma isteğine yurtdaşlardan katılan da olmaktadır.

Kuşkusuz TOKİ’nin hizmetlerini beğenenler olduğu gibi sistemi beğenmeyen yazarlar ve yorumcular da olmaktadır. Bir örnek olmak üzere belirtelim ki Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma görevlilerinden Mithat A. KARASU’nun “Konut Sorununun Çözümü Üzerine Düşünceler” başlığı ile bu dergimizin Mayıs – Haziran 2006 aylarına ait 701. sayısında yayınlanan bir yazısında TOKİ uygulamaları hakkında şu görüş ve düşünceler ileri sürülmektedir:

“... TOKİ konut kredisi verebildiği gibi isterse kendisi de konut üretebilmektedir. TOKİ elinde bulunan arsaları özel inşaat firmalarına verebilmekte, bu şirketler ile ortaklık kurabilmektedir. Daha çok **prestij projeleri** olarak nitelendirilen bu ortaklıklarda ülke standartlarının hayli üzerinde lüks konutlar inşa edilmektedir. TOKİ, yapılan bu lüks konutların alt ve orta gelir grupları için üretilecek konutların finansmanında kullanıldığını ifade etmektedir. Ancak bu savın geçerliliği tartışmalıdır ...”

Yazımızı TOKİ Başkanı Erdoğan BAYRAKTAR’ın keza 27 Kasım tarihli bazı gazetelerde yer alan açıklamaları ile sonuçlandıralım:

“TOKİ’nin Ankara – Karacaören’de yaptırdığı 560 konutun sahibi, Atatürk Spor Salonu’nda çekilen kurayla belirlendi. Konutlar için 10’u gazi, 14’ü şehit yakını olmak üzere toplam 7 bin 472 kişi başvurdu. Başvuran 14 şehit yakını, genel kuraya katılmadan, sadece konut seçme kurası çekerek konut sahibi olurken, gazilerden 3’ü de genel kuraya katılmadan konutlarını aldı. Kalan gaziler, genel başvurularla birlikte kuraya katıldı.”

TOKİ Başkanı Bayraktar, kura çekiminden önce yaptığı açıklamada, TOKİ olarak Ankara’da şimdiye kadar 40 binden fazla konut yaptıklarını, artık lüks konut yapmayacaklarını belirtirken, bugün kurada konut sahibi olamayan dar gelirli vatandaşları konut sahibi yapana kadar gayretlerini sürdüreceklerini söyledi.

TOKİ’nin hayırlı çalışmalarının devam etmesi dileklerimizle ...

Dr. Mustafa TAMER
Vali
Kamu Yönetimi Uzmanı

YEREL YÖNETİMLERDE MALİ YILBAŞINDA PERFORMANS PROGRAMININ UYGULANMASI

A. GİRİŞ

Bilindiği gibi Türkiye’de uygulanan yeni mali sistem ile stratejik planlama, performansa dayalı bütçeleme, orta vadeli program, orta vadeli mali plan, çok yıllık bütçeleme gibi kavramlar getirilmiştir. Bütçelerin stratejik plan, misyon, vizyon, hedeflere ve performansa dayalı olması ilkesi benimsenmiştir. Performansla ilgili konuları düzenlemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Bu düzenleme ile mali disiplin ön planda tutulacak, kaynaklar, etkin, ekonomik ve verimli kullanılacak, performansa dayalı bütçeleme uygulanacak, performans denetimine imkan sağlanacak ve kamuda performansın yerleşmesi sağlanmış olacaktır. Kamu mali yönetimi merkezden yönetimi esas alan kaynak dağılımlı ve girdi odaklı geleneksel bütçe anlayışından, yetki ve sorumluluk dağıtımı ile kaynakların yerinden yönetimini esas alan mali yönetim ve çıktı-sonuç odaklı performans esaslı bütçeleme anlayışına geçilmiştir. Getirilen düzenleme ile mali disiplin, hesap verilebilirlik ve mali saydamlık hedeflenmiş ve etkin, verimli ve tutumlu bir kaynak kullanımı sağlanılarak performans esaslı bütçeleme uygulanacağı vurgulanmıştır. Bu doğrultuda Maliye Bakanlığı tarafından Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi hazırlanmıştır. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Aralık 2004 tarihli “Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi (Pilot Kurumlar İçin Taslak)”inde ve yine 17.07.2008 tarihli “Performans Programı Hazırlama Rehberi” performans ile bütçe arasındaki ilişkiler irdelenmiş bulunmaktadır. Bu Rehber kapsamına, genel bütçe kamu idareleri, özel bütçe kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler girmektedir. Öte yandan performans esaslı bütçeleme temel unsurları stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporundan oluşmaktadır. Faaliyetlerin belirlenmiş hedef ve göstergeler ışığında yürütülmesi ve sonuçların bu hedef ve göstergelere dayalı olarak değerlendirilmesi bu bütçeleme özünü oluşturmaktadır. Maliye Bakanlığı tarafından 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi

ve Kontrol Kanunu’nun 9’uncu maddesine dayanılarak hazırlanan ve 05.07.2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik yürürlüğe girmiştir. (Tamer, 2006:1-615)

Söz konusu Yönetmelik; genel bütçe kapsamındaki **kamu idareleri, özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idarelerin performans programlarının** hazırlanması, ilgili idarelere gönderilmesi, kamuoyuna açıklanması ve bunlara ilişkin süreler ile diğer usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. **Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığının** performans programı hazırlaması **zorunlu değildir**. Buradan da görüleceği gibi mahalli idarelerde bu yönetmelik kapsamında bulunmaktadır.

Böylece; Belediye Kanunu’nun da “**Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder**” kuralı bulunmakta ve **performans programı ve bütçe arasında doğrudan ilişki** bulunmaktadır. Bu konunun iyi irdelenmesi gerekmektedir. Aşağıda bu konu incelenmeye çalışılacaktır.

B. KAMUDA PERFORMANS YÖNETİMİ

Aynı şekilde; **Avrupa Birliği**’ne giriş sürecinde bulunan **Türkiye**’de her alanda büyük değişimlerin yaşanması beklenmektedir. Bu yönde bazı düzenlemeler yapılmış ve hızla yapılmaya devam edilmektedir. Her şeyden önce; günümüzde Dünyadaki küreselleşme bilgi teknolojisi, haberleşme ve ulaşım meydanına gelen değişim ve gelişmeler sonucunda her alanda olduğu gibi kamu yönetiminde de yeniden yapılandırma çalışmalarına ağırlık verilmiş bulunmaktadır. Söz konusu düzenlemelerle; il özel idareleri, belediyeler, köyler ve mahalli idare birliklerinden oluşan yerel yönetimlerle ilgili olarak getirilen ilkeler arasında; **Performans Yönetimi**’de bulunmaktadır. Performans yönetimi Türkiye’de yeni

bir kavramdır ve hukuk alanında kullanımı da çok eski değildir. Bu nedenle çok fazla bilinmediği de ortadadır. (Tamer, 2006:1-615)

Diğer düzenlemelerin yanında **performans yönetimi ve planlaması** konusunda getirilen hükümler henüz tam oturmamıştır. Özel sektörde bu konuda çok iyi mesafeler alınmakta iken, kamu henüz bu konuda tam yeterli sayılamaz. Yasal düzenlemelerde dahi değişiklikler bitmemiştir. Sık sık değişikliklerin olduğunu görmek mümkündür. Bunlardan örneğin **Belediye Kanunu**; önce 5215 sayılı Kanun, daha sonra 5272 sayılı Kanun ve en son olarak da 5393 sayılı Kanuna dönüşmüştür. Yani bu konudaki düzenlemeler henüz tam olarak yerine oturmuş değildir. Bu nedenle; yasal düzenlemeler bitinceye veya yerleşinceye kadar, **performans yönetimi ve planlaması** gibi kavramların gerektiği şekilde uygulanabilmesi için çok iyi bilinmeleri gereklidir. Yerel yönetimlerde ve belediyelerde performans yönetiminin çok iyi anlaşılabilmesi için öncelikle kamuda bu konunun ne durumda olduğunu iyi bilinmesi gerekir. Çünkü kamu ve yerel yönetimler birbirinin rakibi değil, bir bütünün iki parçası olarak tamamlayıcısı durumundadırlar.

1. Kamu Yönetimi Reformu Çalışmalarında Performans Yönetimi

Kamu Yönetimi Reformu çerçevesinde düzenlenen ve önem taşıyan **Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu** da 10.12.2003 tarihinde kabul edilmiş ve 24.12.2003 tarihinde **5018** sayı ile yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Adı geçen Kanun'un 3'üncü maddesinin (n) fıkrasında stratejik plan ve performans planlaması aynen; "...Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren planı, ..." şeklinde tanımlanmıştır. 5018 sayılı **Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu**'nun **stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme** başlığını taşıyan 9'uncu maddesinde; (Tamer, 2006:1-615)

"Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.

Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile

program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar. Stratejik plan hazırlamakla yükümlü olacak kamu idarelerinin ve stratejik planlama sürecine ilişkin takvimin tespitine, stratejik planların kalkınma planı ve programlarla ilişkilendirilmesine yönelik usul ve esasların belirlenmesine Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yetkilidir. Kamu idareleri bütçelerini, stratejik planlarında yer alan misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerle uyumlu ve performans esasına dayalı olarak hazırlarlar." dendiikten sonra "**Kamu idarelerinin bütçelerinin stratejik planlarda belirlenen performans göstergelerine uygunluğu ve idarelerin bu çerçevede yürütecekleri faaliyetler ile performans esaslı bütçelemeye ilişkin diğer hususları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir. Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve ilgili kamu idaresi tarafından birlikte tespit edilecek olan performans göstergeleri, kuruluşların bütçelerinde yer alır. Performans denetimleri bu göstergeler çerçevesinde gerçekleştirilir**" hükmü yer almış ve yine; Üst yöneticiler başlığını taşıyan 11'inci maddesinde;

"Bakanlıklarda müsteşar, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir. Ancak, Millî Savunma Bakanlığında üst yönetici Bakandır.

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar. Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi, malî kontrol yetkilisi ve iç denetçiler ile muhasebe yetkilisi aracılığıyla yerine getirirler;" hükmü ile **performans planlaması** ile ilgili görev ve sorumluluklar açıkça belirlenmiştir. Bütün bunlardan da anlaşılacağı üzere; **kamu reformunda stratejik plan ve performans yönetimi ve planlaması birlikte ele alınmış ve birbirini tamamlayan ve biri olmazsa öbürünün de olmayacağı şeklindeki anlayışla birbirlerine sıkı sıkı bağlanmıştır. Yani**

stratejik planlama ancak performans planlaması ve yönetimi ile birlikte bir anlam ifade etmektedir.

2. Maliye Bakanlığı Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi

Benzer şekilde; bütçenin hazırlayıcısı ve uygulayıcısı olarak ve bütçe ile doğrudan ilgisi olması nedeniyle, devlet düzeyinde **stratejik planlama çalışmalarını DPT yaparken, performans planlaması çalışmalarını Maliye Bakanlığı** yürütmektedir. **Maliye Bakanlığı** ise pilot ve örnek uygulama olarak kendi alanlarını temsil edecek şekilde seçilen 8 kamu kurumu ile birlikte bu çalışmaları yürütmektedir. Bu kurumlar ise; **Tarım Bakanlığı, DİE, Karayolları Genel Müdürlüğü, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Denizli İl Özel İdaresi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi** olarak belirlenmiş ve uygulanmaktadır. Bu kurumlardaki uygulamaların neticelerinin yakın zamanda bitirilebileceği ifade edilmiştir. Bu pilot uygulamalar sonucunda, genelde nasıl bir performans planlaması yapılacağı belirlenecek ve ona göre uygulanmasına geçilecektir. **Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü** tarafından hazırlanan Aralık 2004 tarihli “**Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi (Pilot Kurumlar İçin Taslak)**”inde ve yine 17.07.2008 tarihli “**Performans Programı Hazırlama Rehberi**” performans ile bütçe arasındaki ilişkiler irdelenmiş bulunmaktadır. (Tamer, 2006:1-615)

Diğer yandan **Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü** tarafından hazırlanan Aralık 2004 tarihli “**Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi (Pilot Kurumlar İçin Taslak)**” niteliğindeki programda ve yine 17.07.2008 tarihli “**Performans Programı Hazırlama Rehberi**”nde yer almaktadır. Söz konusu; **Ek-1 Harcama Birimi Performans Programı Şekli** ve **Ek-2 İdare Performans Programı Şekli** bölümüne baktığımızda;

EK-1 HARCAMA BİRİMİ PERFORMANS PROGRAMI ŞEKLİ

HARCAMA YETKİLİSİNİN SUNUŞU

Bu başlık altında harcama yetkilisinin birim performans programına ilişkin sunuşuna yer verilir.

İÇİNDEKİLER

I- GENEL BİLGİLER

II- PERFORMANS BİLGİLERİ

III- MALİ BİLGİLER

IV- EKLER

EK-2 İDARE PERFORMANS PROGRAMI ŞEKLİ

ÜST YÖNETİCİNİN SUNUŞU

Bu başlık altında kamu idaresinin üst yöneticisinin, idarenin performans programına ilişkin sunuşuna yer verilir.

İÇİNDEKİLER

I- GENEL BİLGİLER

II- PERFORMANS BİLGİLERİ

III- MALİ BİLGİLER

IV- EKLER

şeklinde bir sıralamanın varlığı söz konusudur. Bütün kamu kurumları ve bu arada belediyeler içinde temel bir rehber niteliğindeki konuyla ilgili ayrıntılı bilgi **Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün** internet sitesinde yer alan **www.bumko.gov.tr** adresinden gerekli bilgileri almaları imkandahilindedir. Gerçektende bu konuda hazırlanmış temel kaynak durumunda olduğu görülecektir. Bu şablon bütün kuruluşlar için kullanılabilecek anahtar niteliğindedir. Öte yandan performans programları; stratejik planla uyumlu, geçmiş yıllar performans programları ile karşılaştırılabilir, sade ve anlaşılabilir dilde olmalıdır. Performans programlarının hazırlanmasına baktığımızda ise onların bir mali yıl için hazırlanması gerektiği ve aşağıdaki şekilde bir seyir takip edilmesi lazım geldiği ortadadır. Buna göre; **teklif performans programı** Temmuz ayı sonuna kadar **Maliye Bakanlığı’na** gönderilir. Tasarı performans programı ise 17 Ekim’e kadar TBMM’ye sunulur, **Nihai performans programı** ise Ocak ayında hazırlanır ve kamuoyuna açıklanır. Belediyelerde teklif performans programı belediye başkanınca hazırlanarak belediye encümenine sunulur. Teklif performans programı belediye encümeni tarafından belirlenen bütçe teklifi ile birlikte belediye meclisine sunulur. Belediye meclisi tarafından belirlenen bütçe büyüklüklerine göre hazırlanan nihai performans programı ise belediye başkanı tarafından Ocak ayı içerisinde kamuoyuna açıklanır. (Tamer, 2005a:17-24)

C. BELEDİYELERDE PERFORMANS YÖNETİMİ

Bilindiği gibi stratejik planlama gibi, son yıllarda devamlı gündemde bulunan diğer önemli bir kavram da performans planlamasıdır. Aynen stratejik planda olduğu gibi burada da yeni ve önemli gelişmeler bulunmaktadır. Her şeyden önce; kamunun temel varlık sebebi vatandaşa hizmet olduğuna ve bunu

yaparken de onun memnuniyetine göre yapması esas olduğuna göre; hizmet prensiplerinin de buna göre düzenlenmesi kaçınılmazdır. Etkili, verimli ve modern yönetim tekniklerine uygun bir anlayış sergileyen yönetim, bunu üstün performans çabası ile ancak yerine getirebilir. **Kamuda performans planlaması ve performans yönetimi** vazgeçilemeyen ve diğer kavramla beraber yeni gündeme gelen bir konudur. Yerel yönetimler ve belediyelerde buna benzer bir performans yönetimi oluşturmak durumundadırlar. Yapılan işin ve çalışanların performansının ölçülmesi hizmette kaliteyi ve verimliliği beraberinde getirecektir. Belediyelerde buna ayak uydurmak, hatta öncü olmak zorundadır. Son yıllarda kamu yönetimi ve yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesi çalışmalarında, belediyelere klasik olarak yürüttükleri görevlerin yanında çok geniş ve yeni görev, yetki ve sorumluluklar getirilmiştir. Bu nedenle, belediyeler hizmet yapmada vatandaş ve kentlerimiz için vazgeçilmez önemli birimler haline gelmektedir. Böylesine önemli bir kurumun yürüteceği hizmetlerde göstereceği performans değer taşımaktadır. Neticede, belediyelerin ürettiği mal ve hizmetlerin etkinlik, verimlilik ve kalite artışı vatandaş ve kamu için önem arz etmektedir. Belediyelerin vatandaşlara karşı olan yükümlülükleri onun yüksek performansta hizmet üretmesini gerekli kılmaktadır. (Tamer, 2005b:3-9)

İşte bütün bunlar için son yıllarda ülkemizde kamuya ve belediyelere yönelik olarak yapılan düzenlemelerde performans programına büyük önem verilmiştir. Pek çok yasal düzenlemede buna ilişkin ilkeler ve hükümler yer almaktadır. Bunlardan kamu yönetimine ilişkin olanlara yukarıda değinilmiştir. Daha öncede belirtildiği gibi **Belediye Kanunu**; önce 5215 sayılı Kanun, daha sonra 5272 sayılı Kanun ve en son olarak da 5393 sayılı Kanuna dönüşmüştür. Uygulamada **Kamu Yönetimi Temel Kanunu** çerçevesinde çıkarılan bu Kanunlar sürekli değişmiştir. En son olarak da 5393 sayılı Kanun şimdi yürürlükte bulunmaktadır.

Daha önce Kamu yönetimi reformu ve yerel yönetimler reformu çerçevesinde hazırlanan **Belediye Kanunu** 07.12.2004 tarih ve 5272 sayı ile kabul edilmiş ve Resmi Gazete'nin 24.12.2004 tarih ve 25690 sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Adı geçen Yasa daha sonra aşağıda değinilecek olan yeni **Belediye Kanunu TBMM**'nce 03.07.2005 tarihinde kabul edilip 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Kanun 5272 sayılı Kanunu yürürlükten kaldırmış bulunmaktadır. Buna rağmen 5272 sayılı

Kanun'un bu konudaki hükümlerini bilmek konunu daha iyi anlaşılabilmesi için gereklidir. 5272 sayılı Kanun'un 18, 34, 38, 41 ve Geçici 6'ncı maddelerinde stratejik planlamaya ve performans programına yer verilmiş bulunmaktadır. Bu maddeler aynen 5393 sayılı Kanun'da da yer aldığı anda burada yeniden ele alınmayacaktır. Sadece değişik olan Geçici 6'ncı maddesine değinilecektir. Adı geçen Geçici 6'ncı maddede aynen; “- Bu Kanun'un 41'inci maddesinde öngörülen stratejik plânın hazırlanmasına dair altı aylık süre, Kanunun yürürlüğünü müteakip hazırlanması gereken ilk stratejik plân için bir yıl olarak uygulanır.” hükmü yer almış, daha sonra ise bu sürenin planı hazırlamak için yeterli olmayacağı hesaba katılarak **21.03.2005 tarih ve 5335 sayılı Torba Yasa** olarak bilinen **Bazı Kanun ve Kanun Hükmün Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** yapılan değişiklikle stratejik plan hazırlanması gereken süre 28 maddesini (n) bendinin 4'üncü fıkrasında aynen; (Tamer, 2005c:19-36)

“...n) 7.12.2004 tarihli ve 5272 sayılı Kanun'un;

4) Geçici 6'ncı maddesinde geçen “bir yıl” ibaresi “iki yıl” olarak değiştirilmiştir” hükmü yer alarak süre iki yıla çıkarılmıştır. Bununla ilgili açıklamalar ayrıntılı olarak ilerideki genelgeler bölümünde yer alacaktır.

Her şeyden önce bilinen şudur ki; **Stratejik Planlama ve performans programı** 03.07.2005 tarihinde kabul edilen ve 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren ve **5393 sayılı Belediye Kanunu** ile nüfusu 50.000'in üzerinde olan belediyelerin hazırlaması gereken bir zorunluluk haline getirilmiştir. Bu çalışmalarda belediyeler **Devlet Planlama Teşkilatı** tarafından hazırlanan “**Kamu Kuruluşları İçin Stratejik Planlama Kılavuzu**”nu rehber olarak kullanılacaktır. Bu kılavuz DPT tarafından kendi İnternet Sitelerinde yayınlanmış bulunmaktadır. Böylece stratejik planlama ile birlikte **performans programı** da zorunlu olmaktadır.

Diğer yandan; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Meclisin görev ve yetkileri başlıklı 18'inci maddesinde;

“Belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek ...” ve yine; encümenin görev ve yetkileri başlıklı 34'üncü maddesinde ;

“Belediye encümeninin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek ...” hükmünü ve belediye başkanının görev ve yetkileri başlıklı 38’inci maddesinde;

“Belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

b) Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak ...”. yine stratejik plân ve performans programı başlıklı 41’inci maddesinde;

“Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yılbaşından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Nüfusu 50.000’in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.

Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir” hükmü yer almış bulunmaktadır.

Adı geçen 5393 sayılı Kanun’un Geçici 4’üncü maddesinde ise aynen “41’inci maddede öngörülen stratejik plan, Kanun’un yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içerisinde hazırlanır” hükmü yer almış bulunmaktadır. Buna göre **belediyelerin stratejik planla ilgili çalışmalarını** 5393 sayılı Kanun’un yürürlüğe giriş tarihinden sonraki bir yıl olan **13.07.2006 yılına kadar bitirmeleri gerekmektedir**. Bütün hazırlıkların bu tarihe göre yapılması en son düzenlemelerin gereğidir.” **Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder” ilkesi ile performans programının da önemi vurgulanmıştır.** (Tamer, 2005d:37-43)

Adı geçen maddelerde belediye meclisi, encümeni ve başkanına stratejik planlama ve **performans programı** ilgili doğrudan görevler verilmiş ve 5393 sayılı Yasa’nın daha pek çok maddesinde de bunlara değinilmiştir.

5272 sayılı Kanun ve onun yerine kabul edilen 5393 sayılı Kanunlarda olduğu gibi; **5216 sayılı**

Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7’nci maddesinde;

“Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.....” ve yine;

Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri konulu 18’inci maddesinde;

“Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:.....

b) Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi hazırlamak ve uygulamak, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini belirlemek, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak” şeklindeki hükümleriyle büyükşehirlere ve belediye başkanına da 5216 sayılı Kanun stratejik planlama ile ilgili görev vermiştir. Büyükşehir belediyelerinin bugüne kadar **stratejik plan ve performans programı** konusunda pek fazla bir şey yapmadıkları uygulamadan gelen bilgilerden anlaşılmaktadır.

D. PERFORMANS PROGRAMLARININ HAZIRLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Bilindiği gibi; **Maliye Bakanlığı** tarafından 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı **Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun** 9’uncu maddesine dayanılarak hazırlanan ve 05.07.2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan **Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik** yürürlüğe girmiştir.

1. Performans Programlarının Hazırlanması

Her şeyden önce; Performans programları; Yönetmelik, **Performans Programı Hazırlama Rehberi** ve Bakanlıkça performans esaslı bütçelemeye ilişkin yapılacak diğer düzenlemelere uygun olarak **harcama birimi ve idare düzeyinde** hazırlanır. Performans programları; **çıktı ve sonuç odaklı bir anlayışla, doğru ve güvenilir bilgiye dayalı, mali saydamlığı ve hesap verebilirliği sağlayacak şekilde her yıl hazırlanır.**Kamu idareleri performans programı hazırlıklarında **Kalkınma Planı, Hükümet Programı, Orta Vadeli Program, Orta Vadeli Mali**

Plan, Yıllık Program ile stratejik planlarını esas alırlar. Kamu idarelerinin performans programlarını hazırlama süreci, idarenin program dönemine ilişkin temel stratejisini oluşturan hususların üst yönetici ve harcama yetkililerince belirlenmesi ve **en geç Mayıs ayında üst yönetici tarafından duyurulmasıyla** başlar. Üst yönetici ve harcama yetkilileri, performans programlarının hazırlanmasında ihtiyaç duyulacak her türlü bilgi ve verinin toplanması ile analiz edilmesi için gerekli ortam, yapı ve süreçleri oluştururlar.

2. Birim Performans Programı

Birim performans programı; **genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerin bütçelerinde kendisine ödenek tahsis edilen harcama yetkilileri tarafından** hazırlanır. Birim performans programı, harcama biriminin **performans hedef ve göstergelerini**, performans hedeflerine ulaşmak için yürütülecek **faaliyet-projeler** ile bunların **kaynak ihtiyacını, harcama birimine ilişkin bilgileri** içerir. Harcama yetkilileri, birim performans programlarının Yönetmelikte ve Performans Programı Hazırlama Rehberinde belirlenen esas ve usullere uygun olarak hazırlanmasından, birim düzeyinde belirlenen performans hedeflerine ulaşılabilmesi için gerekli önlemlerin alınmasından **üst yöneticiye karşı sorumludur**. Birim performans programlarının hazırlanmasına ve üst yöneticiye sunulmasına ilişkin süreler ve diğer hususlar idarenin üst yöneticisi tarafından belirlenir.

3. İdare Performans Programı

İdare performans programı, idarenin program dönemine ilişkin **performans hedef ve göstergelerini**, performans hedeflerine ulaşmak için yürütülecek **faaliyet-projeleri, kaynak ihtiyacını, idareye ilişkin mali ve mali olmayan diğer bilgileri** içerecek şekilde, birim performans programları esas alınmak suretiyle mali hizmetler biriminin koordinasyonunda **üst yönetici tarafından hazırlanır**. Üst yöneticiler, performans programlarının Yönetmelikte ve Performans Programı Hazırlama Rehberinde belirlenen esas ve usullere uygun olarak hazırlanmasından, uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların performans hedefleri ve hizmet gereklerine uygun olarak etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanılmasından ilgili **Bakana; mahalli idarelerde ise meclislerine karşı** sorumludur.

4. İdare Performans Programının İlgili İdarelere Gönderilmesi ve Kamuoyuna Açıklanması

Genel bütçe kapsamındaki **kamu idareleri ile özel bütçeli idareler**, performans programlarını bütçe teklifleri ile birlikte **Bakanlığa ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına** gönderirler. Performans programları kamu idarelerinin bütçe tekliflerine ilişkin olarak Bakanlık ve Devlet Planlama Teşkilatında yapılan bütçe görüşmelerinde değerlendirilir. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, performans programlarını **Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasını müteakiben** Tasarıda yer alan büyüklüklere göre revize ederek, **idare bütçe tasarısının görüşülmesinden en geç üç gün önce Plan ve Bütçe Komisyonunun bilgisine** sunarlar.

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla belirlenen bütçe büyüklüklerine göre **nihai hali verilen performans programları Bakanlıklarda Bakan; diğer idarelerde ise ilgili Bakan veya üst yönetici tarafından Ocak ayı içinde kamuoyuna açıklanır**. Sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idarelerin performans programları, üst yöneticileri tarafından **bütçe teklifleri ile birlikte ilgili mevzuatında belirlenen tarihte yetkili organlara sunulur**. Bu kurum ve idarelerin yetkili organlarında kesinleşen bütçe büyüklüklerine göre revize edilen performans programları, sosyal güvenlik kurumlarında ilgili Bakan veya üst yönetici; mahalli idarelerde ise üst yöneticiler tarafından **Ocak ayı içinde kamuoyuna açıklanır**. Kamuoyuna açıklanan performans programları **ilgili idarelerin internet sitelerinde** yayımlanır. İnternet sitesi bulunmayan idareler, performans programlarına kamuoyunun erişimini sağlamak üzere gerekli tedbirleri alırlar. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler ve sosyal güvenlik kurumları, **Ocak ayı içinde kamuoyuna açıklanan performans programlarını en geç Şubat ayının on beşine kadar Bakanlığa ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına; mahalli idareler ise aynı süre içerisinde İçişleri Bakanlığına** gönderirler. Bakanlık, gerek görülmesi halinde mahalli idarelerin performans programlarının gönderilmesini isteyebilir.

5. Performans Programlarının Değerlendirilmesi

Kamuoyuna açıklanan performans programları,

belirlenen standartlar ile usul ve esaslara uygunluk yönlerinden Bakanlık tarafından değerlendirilir ve gerek görülmesi halinde değerlendirme sonuçları ilgili idareye bildirilir. Bakanlık, performans programlarının değerlendirilme sonuçlarını kamuoyuna açıklayabilir.

6. Gizlilik Gerektiren Bilgiler

Performans programlarında **milli güvenlik, savunma ve istihbarat hizmetlerine** ilişkin gizlilik gerektiren bilgiler ile ilgili mevzuatına göre **devlet sırrı ve ticari sır niteliğindeki bilgilere** ve ülkenin ekonomik çıkarları açısından gizli kalması gereken bilgilere yer verilmez. Yönetmeliğin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve gerekli düzenlemeleri yapmaya Bakanlık yetkilidir.

E. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bütün bunlardan da anlaşılabacağı üzere; kamu reformunda stratejik plan ve performans yönetimi ve planlaması birlikte ele alınmış ve birbirini tamamlayan ve biri olmazsa öbürünün de olmayacağı şeklindeki anlayışla birbirlerine sıkı sıkıya bağlanmıştır. Yani stratejik planlama ancak performans programı ve yönetimi ile birlikte bir anlam ifade etmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi 5018 sayılı **Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu** ile kamu mali sisteminde **analitik bütçeye** ve **tahakkuk esaslı bütçeye** geçilmiş bulunmaktadır. Yani, kamu kuruluşlarının ve yerel yönetimlerin bütçelerinin; **kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedeflerine** uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Stratejik plan ve buna uygun olarak hazırlanacak yıllık performans programı belediye bütçesinin hazırlanmasına esas teşkil edeceğinden, bütçenin bu ilkeler çerçevesinde olması kaçınılmazdır. (Tamer, 2007a,b,c:3-14)

5373 sayılı Kanun gereğince Belediye bütçesinden önce **stratejik planlamanın ve performans programının** belediye başkanı tarafından hazırlanarak belediye meclisine sunulması öngörülmektedir. Bu konudaki düzenlemeler henüz tam olarak yürürlüğe girmiş değildir. Yukarıda belirtildiği şekilde; 5393 sayılı Kanun'dan önce, 5018 sayılı Kanun stratejik planlamayı tüm kamu kuruluşları için zorunlu kılmıştır. Yani bu konu sadece belediyeleri değil, bütün kamu kurum ve kuruluşlarını ve hatta özel sektörü de ilgilendirir bir hal almıştır. Kamu için zorunlu olan bu uygulama, özel sektör içinde bilinmesi gerekir. Nihayetinde özel sektörde kamu ile iş yapmakta, ona muhatap olmakta ve onun bir değişik parçası görünümünde

bulunmaktadır. Burada herkes tarafından bilinmesi gereken bir konuda; 5018 sayılı Kanun ile stratejik planlama ile performans programının bütçe ile doğrudan ilgilendirilmesi ve zorunlu hale getirilmesi konusudur. Ayrıca; **Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı** ile de tüm kurumlarına temel görev olarak verilmesidir. Diğer yandan, daha öncede değinildiği gibi 5393 sayılı **Belediye Kanunu** bunu belediyeler için zorunlu hale getiren hükümler içermektedir. **İl Özel İdaresi Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu** gibi kanunlar ve diğer yeni düzenlemelerde de stratejik plana yer verilmiş ve hükümler konulmuştur. **Belediyelerin 13.07. 2006 tarihine kadar stratejik planlarını hazırlamaları gerekmektedir.** Bu mecburiyet 50.000 nüfusa sahip belediyelerde vardır. Daha az nüfuslu belediyelerde isterlerse bunu hazırlayabileceklerdir. **Devlet Planlama Teşkilatı'nın** hazırladığı kılavuz doğrultusunda bunun hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca; DPT konuyu tam uygulamaya koymadan önce bazı yerel yönetimlerde pilot uygulama başlatmıştır. Bunlardan, belediyelere örnek olarak **Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve il özel idareleri için ise Denizli İl özel İdaresi** seçilmiştir ve uygulanmaktadır.

Ayrıca; Maliye Bakanlığı ise pilot ve örnek uygulama olarak kendi alanlarını temsil edecek şekilde seçilen 8 kamu kurumu ile birlikte **performans programı** çalışmalarını yürütmektedir. **Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü** tarafından hazırlanan Aralık 2004 tarihli **“Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi (Pilot Kurumlar İçin Taslak)”**nde ve yine 17.07.2008 tarihli **“Performans Programı Hazırlama Rehberi”** performans ile bütçe arasındaki ilişkiler irdelenmiş bulunmaktadır. Bu kurumlar ise; **Tarım Bakanlığı, DİE, Karayolları Genel Müdürlüğü, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Denizli İl Özel İdaresi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi** olarak belirlenmiş ve uygulanmaktadır. Bu kurumlardaki uygulamaların neticelerinin yakın zamanda bitirilebileceği ifade edilmiştir. Bu pilot uygulamalar sonucunda, genelde nasıl bir performans planlaması yapılacağı belirlenecek ve ona göre uygulanmasına geçilecektir. **Kamuda ve belediyelerde performans programı konusunda yukarıda değinilen gelişmeleri görmek mümkün olmuştur.** Buraya kadar anlatılanlardan da görüleceği gibi; ülkemizde yürütülen kamu yönetimini ve yerel yönetimleri

yeniden düzenleme çalışmaları çerçevesinde; kamu yönetimi, yerel yönetimler ve özellikle belediyeler için stratejik planlama ve performans programı konularında yeni esaslar getirilmiştir. Ancak getirilen bu düzenlemelere rağmen, henüz kamunun ve yerel yönetimlerin bunları uygulamaya hazır olmadığı ortadadır. Yerel yönetimlerin ve belediyelerin içinde bulundukları mevcut durumlar göz önüne alındığında; bu konularda bazı belediyeler hariç, istenilen sonucu almak mümkün görülmemektedir. Performans programı konusundaki Maliye Bakanlığı çalışmaları ise, henüz devam etmektedir. İçişleri Bakanlığı BEPER Projesi, mevzuatta getirilen hükümlere ve gereklere cevap verebilecek bir yapıda değildir. Ezcümle ülkemiz, kamu yönetimi, yerel yönetimler ve belediyelerimiz için böylesine önemli her iki konuda da büyük eksiklikler ve yetersizlikler bulunmaktadır. Bu konularda, daha çok çaba harcanması gerçeği açıktır. Aksi takdirde; stratejik planlama ve performans programından elde edilecek faydaların sağlanması mümkün olamayacak, bunlarda kağıt üzerinde kalan ve uygulamaya geçirilemeyen bürokratik ve yasal zorunluluklardan öteye gidemeyecektir.

KAYNAKÇA

1.TAMER, Mustafa, **Belediyelerde Stratejik Planlama Süreci, (Stratejik Planlama, Performans Programı, Analitik Bütçe, Faaliyet Raporu)** Türkiye Belediyeler Birliği Yayını, Ankara, 2006, 615 sh.

2.TAMER, Mustafa, “Yeni Belediye Kanununda Stratejik Planlama ve Performans Planlaması” **İller ve Belediyeler Dergisi**, TEMMUZ-AĞUSTOS 2005, Sayı:696, S.17-24.

3.TAMER, Mustafa, “Belediyelerde Performans Yönetimi I” **Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi**, KASIM 2005, Cilt:10, Sayı:11, S.3-9.

4.TAMER, Mustafa, “Kamu Personeli Kanunu Tasarısı Taslağında Performans Yönetimi ve Mahalli İdareler” **Mahalli İdareler Dergisi**, KASIM 2005, Sayı:136, S.19-36.

5.TAMER, Mustafa, “Belediyelerde Performans Yönetimi II” **Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi**, ARALIK 2005, Cilt:10, Sayı:12, S.37-43

6.TAMER, Mustafa, “Belediyelerde Stratejik Planlama, Performans Programı, Analitik Bütçe ve Faaliyet Raporu İlişkisi I” **Mahalli İdarelere Hizmet Dergisi**, ŞUBAT-2007, Sayı:2, S.10-14.

7.TAMER, Mustafa, “Belediyelerde Stratejik Planlama, Performans Programı, Analitik Bütçe ve Faaliyet Raporu İlişkisi II” **Mahalli İdarelere Hizmet Dergisi**, MART-2007, Sayı:3, S.6-10.

8.TAMER, Mustafa, “ Belediyelerde Stratejik Planlama, Performans Programı, Analitik Bütçe ve Faaliyet Raporu İlişkisi III” **Mahalli İdarelere Hizmet Dergisi**, NİSAN-2007, Sayı:4, S.3-6.

Taner ERASLAN
Bakırköy Belediyesi, İç Denetçi

12 KASIM 2008 TARİHLİ AİHM KARARI BELEDİYELERDE GÖREV YAPAN MEMURLAR İÇİN NELER GETİR(M)İYOR?

1. GİRİŞ

Türkiye’de 1990’lı yılların başlarından itibaren belediyeler ile memur sendikaları arasında “sosyal denge sözleşmesi” veya “toplu iş sözleşmesi” adı altında sözleşmelerin düzenlendiği ve bu sözleşmeler gereği belediyede çalışan memurlara, aylıkları yanında sosyal denge zammı, öğrenim yardımı, doğum-ölüm yardımı gibi ek ödemelerin yapıldığı bilinmektedir. Yapılan ödemeler nedeniyle birçok hukuki tartışma yaşanmaktadır. Bu tartışmalar devam ederken Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Büyük Daire) tarafından 12 Kasım 2008 tarihinde konuyla ilgili oldukça önemli bir karar vermiştir.

Bu çalışmada, iç hukuka aykırı bir şekilde, sadece milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınarak bu tür toplu sözleşmeler düzenlenerek devlet memurlarına ek ödemeler de bulunulmasının yarattığı hukuki tartışmalar değerlendirilecektir. Konu, milletlerarası andlaşmaların iç hukukla etkileşimini ilgilendirdiği için uluslararası hukukun, iç hukuka etkisi her yönüyle değerlendirilmeye çalışılacaktır. Çalışmada ayrıca AİHM tarafından verilen son karar da değerlendirilerek, Sayıştay kararlarını ve yargı organlarının kararlarını doğrudan etkileyip etkilemeyeceği tartışılacaktır.

2. BELEDİYELERİN YETKİLİ MEMUR SENDİKALARIYLA ÇEŞİTLİ ADLAR ALTINDA SÖZLEŞME İMZALAYARAK EK ÖDEMELERDE BULUNMASI SONUCUNDA ORTAYA ÇIKAN HUKUKİ ANLAŞMAZLIK

Belediyeler memur sendikalarıyla bu tür sözleşmeler imzalarken milletlerarası andlaşmaları

yasal dayanak olarak göstermektedir. Bu milletlerarası andlaşmalar, Türkiye’nin üye olduğu Uluslararası Çalışma Örgütü’nün, “Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına ilişkin 87 Sayılı Sözleşmesi”¹, “Teşkilatlanma ve Kollektif Müzakere Hakkı Prensiplerinin Uygulanmasına Mütteallik 98 Sayılı Sözleşmesi”², “Örgütlenme ve Toplu Görüşme Hakkı ilkelerinin Uygulanmasına ilişkin 151 Sayılı Sözleşmesi”³ olarak sayılabilir.

İç hukuka aykırı olarak memurlarla toplu sözleşme yapılması konusunda Sayıştay ve yargı organları farklı kararlar verebilmektedir. Sayıştay, bu tür ek ödemeler için istikrarlı bir şekilde tazmin kararı verirken, yargı organlarının ise, imzalanan toplu sözleşmelerin hukuka uygun olduğu ve uygulanması gerektiği veya (özellikle 2004 Anayasa değişikliğinin de etkisiyle) bu tür ödemelere esas sözleşme yapmanın suç sayılamayacağı yönünde kararlar verdiği görülmektedir. Bu durum ortadaki hukuki anlaşmazlığın bir göstergesidir⁴. Hatta Sayıştay ve yargı organları arasında bu konuda çıkan anlaşmazlığın çözümü için Uyuşmazlık Mahkemesine bile başvurulmuştur⁵.

Diğer taraftan, 22.12.2004 tarihinde Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinin katıldığı bir toplantıda konu ele alınmış ve toplu iş sözleşmesi akdetmek suretiyle memurlara hak veya menfaat sağlanmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır⁶.

Belediyelerde bu şekilde sözleşmeler imzalanması öncelikle Sayıştay Kararlarına yansımıştır. Sayıştay’ın konuyla ilgili yaklaşımı; memur statüsünün,

¹ 87 sayılı Sözleşme; UÇO tarafından 17.06.1948 tarihinde kabul edilmiş, Türkiye tarafından 25.11.1992 tarih ve 3847 sayılı Kanun ile uygun bulunmuş olup, 22.12.1992 tarih ve 21432 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

² 98 Sayılı Sözleşme; UÇO tarafından 18.06.1949 tarihinde kabul edilmiş, Türkiye tarafından 08.08.1951 tarih ve 5834 sayılı Kanun ile uygun bulunmuş olup, 14.08.1951 tarih ve 7884 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

³ 151 Sayılı Sözleşme; UÇO tarafından 07.06.1978 tarihinde kabul edilmiş, Türkiye tarafından 25.11.1992 tarih ve 3848 sayılı Kanun ile uygun bulunmuş olup, 11.12.1992 tarih ve 21432 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁴ Konuyu, Sayıştay’ın mali sorumluluk yönünden, yargı yerlerinin de suç teşkil edip etmediği yönünden incelediği göz önünde bulundurularak, farklı değerlendirmeleri doğal karşılanabilir. Ancak, kanımızca, ortada bir uyuşmazlık vardır. Şöyle ki, Sayıştay haklı ise yani tazmin kararı doğru ise kamu zararı doğduğu için, örneğin TCK 257.m. kapsamında değerlendirilmesi gereken bir eylem doğmuş olacaktı. Eğer yargı yerleri haklı ise yani suç teşkil eden bir davranış değil ise, mahkeme kararıyla yapılabileceği karara bağlanan bir sözleşmeye dayanılarak ödenen bir meblağ olduğu için tazmin kararı verilmemesi gerekecekti.

⁵ Uyuşmazlık Mahkemesi E.1994/28, K.1994/29 sayılı ve 14.11.1994 tarihli kararında, Sayıştay’ı yargı yeri olarak görmediğinden görevsizlik yönünde karar vermiştir.

⁶ Maliye Bakanlığı Bütçe Mali Kontrol Genel Müdürlüğü’nün 06.01.2005 tarih ve 158 sayılı yazısı.

akdi düzenlemelerle değiştirilmesi ve dolayısıyla belediyelerin, toplu iş sözleşmeleri akdetmek suretiyle veya başka birtakım tasarruflarla memurlar için yasalarda öngörülen hak ve statülerin dışına çıkılmasının mümkün olmadığı yönündedir⁷.

Konuyla ilgili Sayıştay'ın 23.06.1994 tarih ve 4808/1 sayılı Genel Kurul Kararı oldukça önemlidir. Çünkü bu kararda, UÇÖ Sözleşmelerinin iç hukuktaki yeri incelenmiş ve bu karar, daha sonra verilen Sayıştay kararlarına dayanak oluşturmuştur. Söz konusu kararda şu görüşlere yer verilmiştir;

“... Memuriyet, kadroya bağlı bir görev olup, kamu hizmetinin asli unsurlarından birini oluşturur. 657 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde de, mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenlerin, bu kanunun uygulanmasında memur sayılacakları ifade edilmek suretiyle. Kamu hizmeti ile memur arasındaki ilişkide bir bütünlük ve devamlılık öngörülmüştür. **Objektif hukuk kurallarıyla sağlanmış olan bu bütünlük ve devamlılık, memurla idare arasındaki ilişkiyi özel akdi düzenlemelere dayandırma ve böylece bu ilişkiye kişisel bir mahiyet kazandırmaya engeldir.**

Bundan dolayıdır ki, kişinin memuriyete girişi atama yoluyla olmaktadır. Atama keyfiyeti, atanan kişi için yeni ve özel bir hukuki durum meydana getirmemekte o kişiyi, kanunlarla objektif ve tek taraflı olarak oluşturulmuş ve görevle ilgili ödemelerin şartlarını da içeren, mevcut hukuki statüye tabi kılmaktadır. Böyle bir durumda ise, **tarafların iradeleriyle belirlenen bir hukuki statüden bahsetmeye imkân bulunmamaktadır.**

... Her ne kadar Anayasanın 90'ıncı maddesinin son fıkrası uyarınca, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası anlaşmalar kanun hükmünde olup, bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulamamakta ise de, söz konusu sözleşmeyle sağlanan hakların hayata geçirilmesi, **ancak bu husustaki mevzuat hükümlerinde gerekli değişikliklerin yapılması ve uygulama esaslarının belirlenmesi halinde mümkün olabilecektir.** Esasen

151 sayılı İLO sözleşmesinde de, bu sözleşmenin uygulama alanına ve istihdam koşullarının belirlenmesi yöntemlerine ilişkin bazı konuların, ulusal yasalarla ve ulusal koşullara uygun olarak düzenleneceği vurgulanmıştır.”

Sayıştay konuyu idare hukuku açısından incelediğinde; özel sözleşmelerle memuriyet kadrosunun tek taraflı oluşturulmuş şartlarını değiştirmenin imkan dahilinde olmadığı sonucuna varmaktadır. Diğer taraftan konuyu milletlerarası anlaşmalar açısından incelediğinde ise, bu anlaşmalarla taahhüt altına girilen ve bu çerçevede yararlanılması gereken hakların, iç hukukta bu yönde gerekli düzenlemeler yapılmaksızın uygulanamayacağı sonucuna vardığını görmekteyiz. Ayrıca, Sayıştay, konuyla ilgili UÇÖ Sözleşmelerinin içeriklerini tartışırken sadece 151 sayılı Sözleşmeye yer vermekte, 98 sayılı ve 87 sayılı Sözleşmelere değinmemektedir.⁸

Sayıştay'ın bu tür ek ödemeler için tazmin kararı vermesi, konunun yargı organlarına taşınmasına neden olmuştur. Bu durum, ya Sayıştay'ın yapılan bu tür ödemeler nedeniyle idari-mali kovuşturma yapılmasını istemesinden (**ceza davası**) ya da tazmin kararından sonra imzalanan sözleşmeleri uygulamaktan kaçınan belediyelere karşı sendikaların açtığı davalardan (**hukuk davası**) kaynaklanmıştır.

Yargı organlarının kararlarına değinmeden önce öncelikle belirtmek gerekirken, konuyla ilgili yargı kararları süreç içinde büyük değişim göstermiştir. Bunun nedeni hukukun doğasından kaynaklanmaktadır. Hukuk sisteminde değişim yaşandıkça yargı kararlarına da yansması kaçınılmazdır.

Örneğin Danıştay önceleri bu tür sözleşme yapılmasını ve bu sözleşmeler dolayısıyla ödemelerde bulunulmasını Türk Ceza Kanunu kapsamında bir suç unsuru olarak değerlendirmekteydi. Danıştay 2. Dairesinin 11.10.1994 tarihli kararında⁹ da Samsun/Kavak İlçesi belediye başkanının yasal dayanağı bulunmayan bir toplu iş sözleşmesi imzalaması nedeniyle yargılanması gerektiğine karar vermiştir. Danıştay 2. Dairesi, Samsun/Kavak Belediyesi ile Tüm Bel-Sen arasında imzalanan toplu iş sözleşmesi üzerine İl İdare Kurulunun ilettiği soruşturma belgelerini ve 22 Temmuz 1994 tarihli kararını inceledikten sonra,

⁷ Konuyla ilgili Sayıştay Kararları hep bu şekilde ek ödemenin yapılamayacağı yönündedir: Sayıştay 1. Daire K.7247, T.27.09.2001, Sayıştay 5.Daire K.10857, T.17.05.2005, Sayıştay 7.Daire K.8738, T.30.01.2001, Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı K.27918, T.17.05.2005.

⁸ Sayıştay'ın sadece 151 Sayılı İLO Sözleşmelerine değinmek suretiyle konuyu değerlendirdiği kararlarına örnek olarak; 11.03.2008 tarih ve 29999 sayılı Temyiz Kurulu Kararı, 26.02.2008 tarih ve 29963 sayılı Temyiz Kurulu Kararı, 12.02.2008 tarih ve 29936 sayılı Temyiz Kurulu Kararı, gösterilebilir.

⁹ Esas No.1994/2113, Karar No. 1994/1579

¹⁰ Mesut GÜLMEZ, “Memur Sendikalarının Toplu Sözleşme Etkinliği ve Yargı Kararları”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 30, sayı 1, Mart 1997, s.79

uluslararası sözleşmeleri anmaksızın salt yürürlükteki iç hukuk kurallarına dayanarak bu sonuca ulaşmıştır.¹⁰

“Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere toplu iş sözleşmesi ancak ve ancak bir işçi sendikası ile işveren arasında imzalanabilmekte ve bu istihdam şeklinin usulleri ve bundan doğacak uyuşmazlıkların çözümü idare hukuku ve idari yargı kapsamı dışında kalmaktadır. Toplu iş sözleşmelerine göre yapılan ve yapılacak düzenlemelerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundan tamamen farklı olduğu hususu ise tartışmasızdır.

...

Her ne kadar İLO sözleşmesi TBMM'den geçerek kanunlaşmış ise de, bunun yukarıda açıklanan kanunlarda değişiklik yapılmadan, toplu sözleşme kapsamı, şartları, istisnaları belirlenmeden devlet memuru statüsünde çalışanlara da uygulanması ve 657 sayılı Kanuna tabi memurlara toplu sözleşme yapma imkanı (tanınması) bugünkü şartlarda mümkün değildir”

Danıştay, uluslararası hukukun ancak iç hukukta gerekli düzenlemeler sonrasında uygulanabileceği yönünde kararlar vermektedir.

Yargıtay da ulusal mevzuatta gerekli düzenlemeler yapılmadığı sürece milletlerarası andlaşma hükümlerinin doğrudan uygulanamayacağı yönünde karar vermektedir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 24.05.1995 tarihli kararı ile milletlerarası andlaşmanın iç hukuktaki yeri konusunda aşağıdaki görüşlere yer vermiştir:

“... Görülüyor ki, TBMM'nce Kanun ile kabul edilen bu sözleşmeler, doğrudan doğruya konuyu düzenlemekte, üye ülkelere gerekli düzenlemeyi yapmak görevini yüklemektedir. Bu sözleşmelerin kabulünden sonra henüz kamu görevlileri sendikası ile ilgili bir yasal düzenleme yapılmadığından, yukarıdan beri açıklanan ve varılan sonuç 151 sayılı ILO Sözleşmeleri'nin kabulünden sonra da, geçerliliğini sürdürmektedir.”¹¹

“... bu sözleşme hükümlerinin iç Hukukumuzda oluşturulmuş Anayasal sisteme uygun düzenlemelerin üzerine çıkması ve öncelik taşıması Anayasal ve yasal değişikliklerin yapılmasından önce mümkün değildir. Gerçekten sözü edilen uluslararası sözleşme ile Devlet, bir yükümlülük altına girmiştir. Ne var ki, bu

sözleşmenin yapılması ve yürürlüğünden sonra, kabul edilen Anayasal kural ve buna bağlı yasalarla, TİS hükümlerinin uygulanacağı kimseler açıkça ortaya konmuş, Devlet bu alandaki tercihini belirlemiştir.”¹²

“Görüldüğü üzere ILO sözleşmeleri ile sendika kurma hakkı tanınmış fakat grev ve lokavt hakkından söz edilmemiş, kuruluşların yasalara uymak zorunda oldukları hükme bağlanmıştır. Bu suretle kamu görevlilerine sendikal haklar tanınmış ancak bu hakların nasıl kullanılacağı Sözleşmeyi imzalayan Devletlere bırakılmıştır.”¹³

Bu görüşlere yer veren Yargıtay'ın konuya yaklaşımında dikkat çeken husus, milletlerarası anlaşmaylasağlanan hakların ancak iç hukukta gerekli düzenlemelerin yapılmasıyla uygulanabileceğini düşünmesidir.

3. YARGI ORGANLARININ YAKLAŞIMINI DEĞİŞTİREN HUKUKİ GELİŞME: MAYIS 2004 ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ

Anayasamızda Milletlerarası Andlaşmaların hukuk sistemimizdeki yerini belirleyen 90'ıncı maddesinde “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.” ifadesi bulunmaktadır. Bu düzenleme nedeniyle, milletlerarası anlaşmaların iç hukuktaki yeri konusunda doktrinde ciddi görüş farklılıkları oluşmuştur.

Bunun nedeni birinci cümleyle, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmünde olduğu ifade edilmesidir. Bu cümleden sözleşmelerin kanun hükmünde olduğu ve Türk Hukuk düzeninde doğrudan hüküm doğurduğu hemen anlaşılmaktadır. İkinci cümleyle göre ise, bunlar (andlaşmalar) hakkında, Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. İşte bu ikinci cümle, doktrinde sözleşmelerin Türk hukuk düzenindeki hiyerarşik yeri konusunda tartışmalara sebep olmuştur. Birinci cümleyi esas alan bazı yazarlar Anayasaya göre sözleşmelerin kanunlara eşit olduğunu savunmaktadırlar¹⁴. Dolayısıyla anlaşmazlık durumunda “Sonraki kanun öncekini yürürlükten kaldırır” kuralının uygulanmasını önermişlerdir¹⁵.

İkinci cümleyle ağırlık veren yazarlar ise,

¹¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 24.5.1995 tarih, 1995/4-367 esas, 1995/550 karar sayılı ilamı

¹² Yargıtay 21. Hukuk Dairesi E. 1996/2261, K. 1996/5790

¹³ T.C. Yargıtay Ceza Genel Kurulu E. 2000/4-25 K. 2000/44 T. 7.3.2000

¹⁴ Hasan TUNÇ, a.g.m. s.177

¹⁵ Toluner, Sevin, Milletlerarası Hukuk ile iç Hukuk Arasındaki ilişkiler, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1973, s.34.

Anayasanın, açıkça değilse bile zımnen milletlerarası hukukun üstünlüğünü belirterek, görüşlerini şu şekilde açıklamışlardır: “Milletlerarası sözleşmelerin Anayasaya aykırı olduğunun ileri sürülmemesi devletler hukukunun üstünlüğü tezinin teyididir... Şu halde temel kaide, devletler hukuk kaidelerinin, iç hukuk kaidelerine takaddüm etmesi ve her iki tip kaide arasında bir çatışma (uyuşmazlık, ihtilaf) halinde devletler hukuku kaidesinin üstün gelmesidir.”¹⁶

Görüldüğü üzere, milletlerarası andlaşmaların Türk Hukukundaki yeri konusunda doktrinde görüş birliği mevcut değildi. Ancak, 07.05.2004 tarih ve 5170 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun’un 7’nci maddesi ile Anayasa’nın 90’ıncı maddesinin son fıkrasına şu hüküm eklenmiştir:¹⁷

“Üsulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda **milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.**”

Bu düzenleme ile milletlerarası andlaşma ile kanun arasında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar konusunda doktrinde yapılan tartışmalar son bulacaktır. Düzenleme, milletlerarası andlaşmaları kanun üstü bir değere yükselterek, normlar hiyerarşisinde Anayasa ile kanun arasında bir kademeye yerleştirmiştir.

Bu düzenlemenin Anayasallık blokunu oluşturan normlar arasında kademelenmeyi çözecek, açık bir çatışma kuralı amacıyla konulduğunu daha ilk bakışta kolaylıkla görülebilmektedir¹⁸. Eklenen bu hükümle birlikte, Türk hukuk sisteminde, temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmaların ulusal üstü nitelikte olduğu bir anayasal kural haline getirilmiştir.

Ancak bu son düzenlemenin ciddi sorunlar doğuracağını ifade eden görüşler de bulunmaktadır. Eleştirilen hususların başında 5170 sayılı Kanunun, Anayasakoyucunun yasakoyucuya olan güvensizliğinin acı bir göstergesi olduğu, Anayasa koyucu, yasa koyucunun usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalara aykırı kanunlar çıkardığı veya çıkarılabileceği “ihtimalini” dikkate almış ve Anayasaya ek cümle koyma ihtiyacı duymuş olmasıdır.¹⁹

Yapılan bu düzenleme ile birlikte yargı kararların da artık yasal düzenlemelerden ziyade milletlerarası andlaşma hükümlerine öncelik vermeye başlamıştır. Örneğin, Danıştay’ın, Mayıs 2004’teki Anayasa değişikliğinin etkisiyle toplu sözleşmenin suç teşkil etmediği, dolayısıyla memurların toplu sözleşme yapma hakkı olduğu yönünde karar verdiğini görmekteyiz:

“Ülusal Çalışma Teşkilatı (İLO)nun Ülkemizce onaylanan 87, 98, 151 sayılı sözleşmeleri ve Avrupa Sosyal Şartı hükümlerinin Anayasanın 53 ve 90’ıncı maddeleri uyarınca değerdendirilmesi sonucu Tüm Belediye ve Yerel yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası ile Belediye arasında varılan mutabakat uygulamasının **suç teşkil eder bir yanının bulunmadığı**, bu nedenle ilgililere isnat edilen eylemin, haklarında hazırlık soruşturması yapılmasını gerektirecek nitelikte bulunmadığı anlaşıldığından...”²⁰

4. KONUYLA İLGİLİ AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNİN KARARLARI

İmzalanan Toplu Sözleşmelerin uygulanmaması nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde davalar açılmıştır. Bu davalar neticesinde toplu sözleşme yapılabileceği yönünde karar verilerek, Türkiye tazminat ödemeye mahkum edilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin 21.11.2006 tarihli kararında da;

“44. AİHM, olayların meydana geldiği dönemde 11’inci maddede ifade edilen menfaatlerinin korunması amacıyla, toplu eylem olarak toplu iş sözleşmesi imzalama yolunu seçtiklerinde, başvuranların iyiniyetli hareket ettiklerini tespit etmektedir. Ki zaten Türkiye, bütün çalışanlara ortak görüşme yapma ve Toplu İş Sözleşmesi imzalama hakkını tanıyan 98 nolu Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin altına imza atmıştır. 98 nolu Sözleşme, yalnızca “kamu görevlileri” için yani Uzmanlar Komitesine göre İdarenin çekirdek kadrosunda yer alan kamu görevlileri için istisnalar getirmektedir.” denilerek memur toplu sözleşmelerinin uygulanmaması nedeniyle Türkiye’yi tazminat ödemeye mahkum etmiştir.”

denilmektedir. Hükümet, Avrupa İnsan Hakları

¹⁶ Teziç, Erdoğan, *Anayasa Hukuku (Genel Esaslar)*, 2. Bastı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul, 1991, s. 8-9. Zikreden Hasan TUNÇ, a.g.m. s.178

¹⁷ R.G. 22.05.2004 Tarih ve 25469 Sayı

¹⁸ Necmi YÜZBAŞIOĞLU, “Mayıs 2004’te Anayasa’nın 90’ıncı Maddesine Eklenen Hükümün Türk Anayasallık Blokuna Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme”, Bülent TANÖR Armağanı, İstanbul, 2004, s.783

¹⁹ Mehmet ALTUNDİŞ, a.g.m. s.80

²⁰ Danıştay I. Dairesi, E2005/1067, K.2005/1363, T.17.1 1.2005

Mahkemesi'nin bu kararını temyiz niteliğinde görüşülmek üzere AİHM Büyük Daireye gönderilmesini talep etmiş, talep yerinde görülerek Büyük Daire de 12 Kasım 2008 tarihinde 2.Dairenin kararını Sendika lehinde onaylamıştır.

Mahkeme verdiği kararlarla, tüm devlet memurları için toplu sözleşme hakkının kısıtlanmasının Türkiye'nin imzaladığı İLO Sözleşmelerine aykırı olduğunu vurgulamıştır:

"147. Mahkeme uluslararası hukukta toplu görüşme yapma hakkının, Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Yapma Hakkına Dair 98 No'lu İLO Sözleşmesiyle koruma altına alındığını belirtir. 1949 yılında kabul edilen bu metin, uluslararası çalışma standartlarıyla ilgili temel belgelerden birisidir ve Türkiye tarafından 1952'de onaylanmıştır. Söz konusu Sözleşme'nin 6'ncı maddesinde, belgenin "Devletin idaresinde görevli olan kamu görevlilerinin" konumunu ilgilendirmedigi belirtilmekle birlikte, İLO Uzmanlar Kurulu bu hükmü, yalnızca Devletin idaresinde görev alan kamu görevlilerini hariç tutacak şekilde yorumlamıştır. Bu istisna dışında, devlet, kamu teşekkülleri ve özerk kamu kurumlarınca istihdam edilen diğer tüm kişilerin, Uzmanlar Kurulu'na göre diğer çalışanlarla aynı biçimde 98 No'lu Sözleşme'deki güvencelerden yararlanmaları ve maaşları dahil olmak üzere istihdam koşullarını ilgilendiren konularda toplu görüşmelere katılma hakkına sahip olmaları gerekmektedir."

Mahkeme ayrıca iç hukukta gerekli düzenleme yapılmaması nedeniyle toplu sözleşme hakkının engellenemeyeceğini de hüküm altına almıştır:

"157. Sonuç olarak Mahkeme mevcut davadaki toplu görüşme ve ardından gelen toplu sözleşmenin ilgili sendika açısından üyelerinin çıkarlarını güvence altına alıp artırmak için temel bir vasıta teşkil ettiğini gözlemlemiştir. Türkiye tarafından halihazırda onaylanmış olan uluslararası iş sözleşmelerinin hükümlerinin yürürlüğe girmesi için gereken yasal düzenlemelerin yapılmamış olması ve bu eksiklik temeline dayanıp söz konusu toplu sözleşmenin fiilen iptal edilmesiyle sonuçlanan geriye etkili 6 Aralık 1995 tarihli Yargıtay kararı, başvuranların Sözleşme'nin 11'inci maddesinde güvence altına alınan sendika haklarına yönelik müdahale teşkil etmiştir."

Diğer taraftan 98 sayılı İLO Sözleşmesi ile ilgili olarak da şu hususlara değinilmiştir:

"43. İLO Uzmanlar Kurulu bu hükmün kapsamını, yalnızca doğrudan Devletin idaresinde istihdam edilen kamu görevlileri hariç tutacak şekilde yorumlanmıştır. Bu istisna dışında, devlet, kamu teşekkülleri veya özerk

kamu kurumları tarafından istihdam edilen diğer tüm kişilerin, Uzmanlar Kurulu'na göre diğer çalışanlarla aynı biçimde 98 No'lu Sözleşme'deki güvencelerden yararlanmaları gerektiğinden, maaşları dahil istihdam koşullarını ilgilendiren konularda toplu görüşmelere katılma hakkına sahip olmaları gerekmektedir (1994 yılı Genel Alan Araştırması, örgütlenme ve toplu görüşme özgürlüğü, 87 ve 98 No'lu Sözleşmeler [ILO, 1994a], §200)."

Sonuç olarak; Mahkeme "183.3. Tüm Bel Sen sendikasının işveren makamla yaptığı toplu görüşmeyi takiben imzalanan toplu sözleşmenin geriye işleyecek şekilde iptalinden ötürü Sözleşme'nin 11'inci maddesinin ihlal edildiğine," oybirliği ile karar vermiştir.

5. SADECE MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR YASAL DAYANAK GÖSTERİLEREK MEMURLARLA TOPLU SÖZLEŞME İMZALANABİLİR Mİ?

Konuyla ilgili oldukça farklı ve birbiriyle çatışan görüşler bulunmaktadır. Öncelikle Anayasa koyucu memurlar için toplu sözleşme değil, "toplu görüşme" öngörmüştür. Gerçekten de, Anayasamızın 53'üncü maddesinde "...kamu görevlilerinin... sendikalar ve üst kuruluşları, üyeleri adına yargı mercilerine başvurabilir ve idareyle amaçları doğrultusunda **toplu görüşme yapabilirler**" ifadesinden bu sonuca ulaşmak mümkündür.

Bununla birlikte, 128'inci maddede de "Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri **kanunla** düzenlenir" hükmü ile memurlarla ilgili düzenlemenin, sadece kanun yoluyla yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemenin amacı, memurların statüleri gereği aralarında uygulama birliği sağlamaktır. Dolayısıyla kanunla tüm memurları kapsayan standart düzenlemeleri öngören bir sistem yerine her kamu biriminin takdiriyle aynı statüye farklı özlük haklarının ortaya çıkmasının Anayasanın lafzına ve ruhuna aykırı olacağı ifade edilebilir.

Diğer taraftan imzalanan İLO Sözleşmelerinin, çalışanlara örgütlenme hakkını düzenlediği ve grev/toplu sözleşme hakkını içermediği de ileri sürülmüştür:

"...Bir iç hukuk kuralı haline gelen 87 sayılı Sözleşmenin yukarıya alınan maddelerinde; gerek çalışanların gerekse işverenlerin önceden izin almaksızın istedikleri kuruluşları kurabilecekleri

ve bu kuruluşlara üye olabilecekleri, bu örgütlerin gerekli düzenlemelerini yapabilecekleri ve buna müdahale edilemeyeceği, yönetsel yoldan fesh veya faaliyetten men edilemeyeceği, örgütlerin bu haklarını kullanırken yasalara uymak zorunda oldukları belirtilmiştir. Görüldüğü üzere **ILO sözleşmeleri ile sendika kurma hakkı tanınmış fakat grev ve lokavt hakkından söz edilmemiş**, kuruluşların yasalara uymak zorunda oldukları hükme bağlanmıştır. Bu suretle kamu görevlilerine sendikal haklar tanınmış ancak bu hakların nasıl kullanılacağı Sözleşmeyi imzalayan Devletlere bırakılmıştır.”²¹

Gerçekten de 87 Sayılı Sözleşme metni incelendiğinde, memurlara toplu sözleşme hakkını içeren/tanıyan herhangi bir ifadenin yer almadığı görülecektir.

Diğer Sözleşmelerle ilgili de aynı yönde görüşler ifade edilmektedir. Örneğin, 98 sayılı Sözleşmenin 6'ncı maddesinde; *“Bu Sözleşme, Devlet memurlarının durumları ile alakalı değildir ve hiçbir surette, onların haklarına veya statülerine halel getirmez.”* denilmekte, 151 sayılı Sözleşmenin 7'nci ve 8'inci maddelerinde çalışma koşullarının belirlenmesi yöntemleri ve uyuşmazlıkların çözümü düzenlenmekte ancak bu maddelerde ulusal koşullara uygun önlemlerin alınacağı belirtilmektedir²².

Bir eleştiri konusu da doğrudan uygulanabilirlikle ilgilidir. ILO Anayasası md.19/5-b, “üye ülkelerden her biri, Konferans oturumunun kapanışından itibaren bir yıllık süre içerisinde veya istisnai koşullar nedeniyle bir yıllık süre ve konferans oturumunun kapanışından itibaren 18 ayı geçmeyecek şekilde sözleşmeyi mevzuat haline getirecek makam veya makamlara sunmayı üstlenir” hükmünü getirmektedir. Gerçekten de, ILO sözleşmelerinin içerdiği “sosyal haklar”ın, niteliklerinden dolayı “doğrudan uygulanabilmeleri” çok zordur ve genellikle bazı ek düzenlemelerin ve önlemlerin alınması ihtiyacı hissedilmektedir²³.

Bu görüşe karşı çıkanlar şu hususlara değinmektedir. Öncelikle tüm hakların Anayasamızda sayılması mümkün olamayacağına göre Anayasa’da açıkça yasaklanmadığı sürece alt hukuk normlarıyla da hakların kullanılabilmesi iddia etmektedir:

“... Anayasa’da toplu sözleşme hakkının güvence altına alınmaması, bu hakkın olmaması anlamına gelmez. Anayasa, toplu sözleşme ve grev hakkımızı açıkça yasaklamamış, yalnızca en alt bir hak olarak toplu görüşmeyi güvence altına almıştır.”²⁴

“Bir hakkın anayasada yer almamış olması yasayla tanınmasına engel olmaz, Nitekim, 1961 Anayasası’nın 47’nci maddesinde yalnızca toplu sözleşme ve grev hakkından söz edilmiş, lokavt konusunda bir hüküm yer almamış olmasına karşın 15 Temmuz 1963 günlü ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu lokavtı yasal bir hak olarak işverenlere tanımıştır.”²⁵

Bir Danıştay kararındayeralan, *“Esasen yurttaşların bütün haklarının Anayasa’da bir bir sayılmasına olanak da bulunmamaktadır.”*²⁶” tespitinden yola çıkılarak bu sonuca ulaşmak mümkündür.

Danıştay 22.05.1991 tarihli bir kararında;

“Uluslararası sözleşmelerin Anayasaya aykırılığı ileri sürülemeyeceğine ve bu sözleşmelerle bir devlet diğer devletlere karşı sözleşmede yeralan hak ve hürriyetlerden kendi vatandaşlarını da yararlandırmak konusunda diğer devletlere karşı uluslararası yükümlülük altına girmiş olduğuna göre, **usulüne uygun şekilde onaylanarak yürürlüğe konulmuş bu nitelikte bir sözleşmenin Anayasaya aykırı hüküm taşısa bile uygulanmaktan alıkonulamayacağı**, kendisinden önce veya sonra çıkmış olan yasalara aykırılığı, ya da sonradan çıkan yasanın sözleşme kurallarını değiştirdiği ileri sürülerek uygulanmasının sarsılamayacağı Türk Hukukunda genellikle kabul edilmektedir. Anayasa, andlaşmaların Anayasa aykırılığının ileri sürülemeyeceğini açıklamak suretiyle,

²¹ Yargıtay 4. Ceza Genel Kurul Kararı, E.2000/4-25, K.2000/44, T.07.03.2000

²² 151 Sayılı Sözleşmenin 7’nci maddesi: “Kamu görevlileri ve kamu makamları arasında çalışma koşullarının görüşülmesine olanak veren yöntemlerin ve kamu görevlileri temsilcilerinin anılan koşulların belirlenmesine katılmalarını sağlayan başka her türlü yöntemin en geniş biçimde geliştirilmesi ve kullanılmasını teşvik için gerektiğinde ulusal koşullara uygun önlemler alınacaktır.” ve 8’inci maddesinde Çalışma koşullarının belirlenmesiyle ilgili olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü ulusal koşullara uygun olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü ulusal koşullara uygun olarak taraflar arasında görüşme yoluyla veya ilgili tarafların güvenini sağlayacak şekilde kurulan arabuluculuk, uzlaştırma veya tahkim gibi bağımsız ve tarafsız mekanizmalardan yararlanılarak araştırılacaktır.” İfadesi yer almaktadır.

²³ Serkan ODAMAN “Sosyal Hukuk Alanında Uluslararası Sözleşmeler Işığında Evrensel Hukuk-Ulusal Hukuk İlişkisi” www.deu.edu.tr/sosyalhukuk/evrenselhukuk/ulusalhukuk.doc

²⁴ “Toplu Sözleşme Yapmanın Hukuksal Dayanakları” http://www.kesk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=141&Itemid=96, Erişim Tarihi: 12.02.2008

²⁵ Aliğa 3’üncü Emek Şenlikleri, http://www.jmo.org.tr/resimler/ekler/f3ad9c65beb20cc_ek.pdf?dergi=HABER%20B%C3%9CLTEN%C4%B0 Erişim Tarihi: 12.02.2008

²⁶ Danıştay 10. D, 10.11.1992, E.1991/1262, K.1992/3911 (DD, S.87, 1993, s.533)

iç hukuk yönünden andlaşmaların üstünlüğü ilkesini benimsediğini belirtmiş olmaktadır. Nitekim uygulamada Devletin bir andlaşma yaparken, **eğer andlaşma ile Anayasa çatışlıyorsa, bunu önlemek için çekince koyduğu, iç hukuk ile dış hukuk arasındaki çelişkiyi bu şekilde önlediği** bilinmektedir.²⁷

Diğer yandan İçişleri Bakanlığı'nın 28.02. 1991 gün ve 630 sayılı, "Memurların Sendika Kurma ve Sendikal Faaliyette Bulunmalarının Mümkün Olmadığı"na İlişkin Genelgesinin iptali istemiyle Eğitim-İş Sendikası tarafından açılmış olan bir davada, Danıştay 10. Dairesi (10.11.1992 gün, 91/1282 E. ve 1992/3911 K. sayılı kararı); uluslararası sözleşmelerin iç hukukumuzda yaratmış olduğu etkiyi Anayasal boyut içerisinde değerlendirdikten sonra, "Çalışanların sendika kurma ve sendikal faaliyette bulunma hakları temel hak ve özgürlükler kapsamında olup (...) temel hak ve özgürlükler kapsamı içindeki bir hakkın sadece Anayasa'da yer almadığı gerekçesiyle kullanılmasının engellenemeyeceği (...)" gerekçesiyle genelgeyi iptal etmiştir²⁸.

Sendikalar, 87 sayılı Sözleşmenin tüm çalışanlar için toplu pazarlık hakkını içerdiğini de iddia etmektedirler. Hatta söz konusu Sözleşmeyi onaylayarak kabul eden 25.11.1992 tarih ve 3847 sayılı Kanun'un gerekçesinde;

"(...) Diğer taraftan, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile onayladığımız İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Avrupa Sözleşmesi'nin 11'inci maddesi ile l'inci bölümü ve üyesi olduğumuz ILO Anayasa'sı dibacesi ve ayrıca ülkemiz tarafından onaylanmış bulunan (...) Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkının Korunmasına İlişkin 98 Sayılı Sözleşmeler dolayısıyla, **kamu personeli dahil tüm çalışanlara sendikalaşma ve toplu pazarlık hakkının tanınması** ülkemizce esasen üstlenilmiş bulunmaktadır. Belirtilen uluslararası belgelerle üstlenilen bu yükümlülük, 87 Sayılı ILO sözleşmesinin onaylanması ile yerine getirilmiş olacaktır."

İfadelerine yer verildiğinden bu görüş ortaya çıkmıştır²⁹. Bununla birlikte, 98 sayılı Sözleşmenin devlet memurlarının durumuyla ilgili olmadığı yönündeki görüşlere karşılık çeviri nedeniyle böyle bir

yaklaşımın ortaya çıktığı savunulmaktadır:

"98 sayılı sözleşmenin İngilizce metninde, "puplic secretarly the administration of the state" biçiminde yer alan ifade, "devlet yönetiminde görevli devlet memurları" veya "devlet adına erk kullanma yetkisi bulunan devlet memurları" şeklinde çevrilmesi gerekirken, "devlet memurları" biçiminde çevrilmiştir.³⁰

Diğer taraftan, 98 Sayılı Sözleşmenin devlet memurlarını ilgilendirip ilgilendirmedığı hususu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da değerlendirilmiştir:

"... Ki zaten Türkiye, bütün çalışanlara ortak görüşme yapma ve Toplu İş Sözleşmesi imzalama hakkını tanıyan 98 no'lu Uluslararası Çalışma Sözleşmesi'nin altına imza atmıştır. 98 no'lu Sözleşme, yalnızca "kamu görevlileri" için yani Uzmanlar Komitesi'ne göre, İdare'nin çekirdek kadrosunda yer alan kamu görevlileri için istisnalar getirmektedir.

... Türkiye'nin Taraf olduğu ILO'nun 98 sayılı Sözleşmesi, 6'ncı maddesinde, sözleşmenin kamu görevlilerine uygulanamayacağını belirtmektedir. Bununla birlikte, ILO Uzmanlar Komisyonu, 1994 yılında yaptığı genel bir çalışmada, 6. maddenin sınırlandırma getiren bir madde olarak yorumlanması gerektiğini vurgulamış ve "bir yandan, Sözleşmenin uygulama alanı dışında bırakılabilen (...) etkinlikleri Devlet yönetimine özgü olan memurlar; öte yandan, Sözleşme güvencelerinden yararlanmaları gereken Hükümet, kamu işletmeleri ya da özerk kamu kuruluşları tarafından istihdam edilen tüm başka kişiler" şeklinde bir ayırım yapmıştır.³¹

6. AİHM KARARLARININ İÇ HUKUKUMUZA ETKİSİ, AİHM TARAFINDAN VERİLEN KARARLARIN ORTAYA ÇIKARABİLECEĞİ SONUÇLAR

II. Dünya Savaşının doğurduğu acı sonuçla, insanın insan olarak değerini, insanlar arasındaki eşitliği reddeden görüşün yeniden ortaya çıkmaması, için insan haklarına saygılı bir düzenin kurulması zorunlu görülmüştür. İnsan haklarına saygılı evrensel bir düzenin kurulması arzusuyla BM Genel Kurulu 10 Aralık 1948'de İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'ni

²⁷ Danıştay 5. Daire, 1986/1723 Esas; 1991/933 Karar ve 22.05.1991 tarihli Karar.

²⁸ Toplu Sözleşme Yapmanın Hukuksal Dayanakları, "http://www.kesk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=141&Itemid=96"

²⁹ http://www.kesk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=141&Itemid=96

³⁰ http://www.kesk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=141&Itemid=96

³¹ AİHM Kararları, "Demir ve Baykara - Türkiye Davası" http://www.diyarbakirtumbelsen.org.tr/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=64

kabul ve ilan etmiştir. Bu bildiri yalnız BM düzeyinde kalmamış, bölgesel nitelikte olan “İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme” kısa adı AİHS’ye de kaynaklık etmiştir.³²

Avrupa’nın ilk siyasi kuruluşu olan Avrupa Konseyi’ne ilişkin statü 10 devlet tarafından 5 Mayıs 1949’da Londra’da imzalanmış ve 3 Ağustos 1949’da yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Avrupa Konseyi’ne 8 Ağustos 1949’da katılmıştır. Avrupa Konseyi, kuruluşundan kısa süre sonra insan hakları alanındaki ilk sözleşmesini imzaya açmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS). Bu sözleşme 4 Kasım 1950’de Roma’da imzalanmış ve 3 Eylül 1953’te yürürlüğe girmiştir. Günümüzde AİHS, 45 Avrupa Konseyi üyesi devletin 44’ü tarafından onaylanmış bulunmaktadır. Sözleşme, getirdiği uluslararası koruma sistemiyle insan hakları alanında bir anlayış değişikliğini yansıtır.³³

Sözleşme ile güvence altına alınan hakların uygulanmasını denetleyecek iki ayrı bağımsız organ kurulmuştur: Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (1954) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (1959). Büyüyen yeni Avrupa’nın karşılaştığı sorunlara çözüm bulabilmek için, 1959 Viyana Zirvesi’nde iki aşamalı eski sistemin yerine yeni bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kurulması kararlaştırılmıştır. Yeni Mahkeme, Avrupa Konseyi’nin bir organı olarak, 1 Kasım 1998’de Strasbourg’da kurulmuştur. Ayrıca kontrolün sorumluluğunu paylaşmak üzere üye Devletlerin dışişleri bakanları veya temsilcilerinden oluşan, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi de kurulmuştur.³⁴

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen bir karar iç hukukumuzu iki yönden etkilemektedir. Bunlardan birincisi Bakanlar Komitesi tarafından yapılan yaptırım ikincisi de doğrudan kanun yolları dolayısıyla yargı organlarının kararlarını etkilemektedir.

AİHM Daire önünde görülen bir dava, Sözleşme’nin veya protokollerin yorumu konusunda ciddi sorunlar doğurması veya Dairece önceden verilmiş bir kararla çelişki yaratması durumlarında Büyük Daireye gönderilebilir. Ayrıca, bir Daire kararının 3 ay içerisinde davanın taraflarından her biri istisnai olarak Büyük Daireye götürebilir. Bu haliyle temyiz mahkemesidir.

Büyük Dairenin kararı kesindir³⁵.

Üye ülkeler, taraf oldukları davalarda Mahkeme’nin kararlarına uymayı taahhüt ederler. Mahkeme verdiği kararı Bakanlar Komitesi’ne gönderdiğinde Komite gündemine alınarak ilgili devletin aldığı önlemleri Komite’ye bildirilmesi istenir. Yargılamanın gereklerini yerine getirene kadar dava Komite’nin gündeminde kalmaya devam eder. Eğer devlet, kararın gereğini yerine getirdiğini bildirir ve sonuç Komite’ce tatmin edici bulunursa bir çözüm (resolution) metni yayımlanır ve Komite’nin görevi sona erer.³⁶

AİHM kararlarının yargı organlarının kararlarını da doğrudan etkilemesi yargılamanın iadesi yoluyla olmaktadır. 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunun İadei Muhakeme başlıklı 445’inci maddesinin 11’inci fıkrası ile “Hükümün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması” bir yargılamanın iadesi sebebi olarak sayılmıştır.³⁷

Yukarıdaki hususlar dikkate alındığında AİHM Kararları iç hukukumuz açısından bağlayıcıdır ve bu kararların iç hukukumuzla sıkı bir ilişkisi bulunmaktadır.

7. AİHM KARARLARI SAYIŞTAY KARARLARINI DA ETKİLER Mİ?

Konuyla ilgili Sayıştay Kararlarını değerlendirdiğimizde, yargı kararları ve AİHM tarafından verilen kararların Sayıştay Kararlarını da etkilemesi kaçınılmazdır. Ancak burada değerlendirilecek husus Sayıştay Kararlarını doğrudan etkileyip etkilemediği hususudur. Bu açıdan bakıldığında öncelikle Sayıştay Kararları aleyhine yargıya başvurulup başvurulamayacağı hususu tartışılmalıdır.

Sayıştayile ilgili Anayasamızın 160’ıncı maddesinde; **“merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama**

³² <http://www.turkforum.gen.tr/vforum/avrupa-insan-haklari-mahkemesi-aihm-t407438.html?s=302dbc6ac086103835b8586c56b2afe8&t=407438>

³³ <http://www.turkforum.gen.tr/vforum/avrupa-insan-haklari-mahkemesi-aihm-t407438.html?s=302dbc6ac086103835b8586c56b2afe8&t=407438>

³⁴ <http://www.inhak-bb.adalet.gov.tr/aihm/315.htm>

³⁵ Olayımızda AİHM 2.Daire kararı, Hükümet tarafından, 21 Şubat 2007 tarihinde, Sözleşme’nin 43’üncü maddesi ile İç Tüzüğün 73’üncü maddesine uygun olarak davanın Büyük Daire’ye gönderilmesini talep etmiştir

³⁶ Erol KARAASLAN “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Yapısı ve Yargılama Yöntemi” www.inhak-bb.adalet.gov.tr/aihm/400.doc

³⁷ 23.01.2003 - 4793 Sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle getirilen hüküm

işlerini yapmakla görevlidir. Sayıştayın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler. **Bu kararlar dolayısıyla idarî yargı yoluna başvurulamaz.**” ve “Mahalli idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve **kesin hükme bağlanması** Sayıştay tarafından yapılır.” hükümlerine yer vermektedir.

Anayasa’nın 160’ıncı maddesinin ilk paragrafında merkezi yönetim ile sosyal güvenlik kurumlarının denetimi ve bu denetim sonuçlarıyla ilgili idari yargıya başvurulamayacağı hükme bağlanmış, 3’üncü paragrafıyla da mahalli idarelerin denetimi ve denetimlerle ilgili sadece kesin hükümden bahsedilmiştir. Dolayısıyla Sayıştay’ın mahalli idareler üzerindeki denetimi idari yargıya taşınabilir.

Söz konusu maddenin birinci paragrafında kesin hüküm ifadesine yer verilmiş daha sonra son cümle de idari yargıya başvurulamayacağı belirtildiğine göre, kesin hüküm ifadesi, idari yargıya başvurulamaması anlamına gelmemektedir.

Kesin hükümden ne anlaşılması gerektiği –araştırabildiğimiz kadarıyla- 1961 Anayasasının uygulandığı dönemde Anayasa Mahkemesince verilen kararda açıklanmıştır. Sayıştayca verilen ilamlar aleyhine Danıştaya başvurulamayacağına dair Sayıştay Kanunun 45’inci maddesinin son fıkrasını iptal eden Anayasa Mahkemesinin 6 Mart 1973 tarih ve E.1972/56, K.1973/11 sayılı kararında: “Sayıştayın Anayasa ile yüklendiği görevlerin niteliği ve görevlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapıldığı gözönüne alındığında görülür ki 127’nci maddedeki “kesin hükme bağlama” deyiminin anlamı Sayıştayın faaliyet alanına giren konulardan kimisinde vardı sonuçların artık idarî merciler bakımından gereğine girilecek, geri alınamaz, değiştirilemez kararlar olarak teminat altında bulunması, başka bir deyimle idarî tasarrufların her zaman geri alınabileceği, değiştirilebileceği yolundaki İdare Hukuku ilkesinin bir istisnası olmasıdır. **Bu deyim Sayıştay kararları üzerinde yargı denetimini kaldırmış değildir, o kararlara yalnızca yargı mercileri dışındaki makam ve merciler karşısında özel bir teminat tanımıştır.**”

Dolayısıyla yukarıdaki hususlar birlikte değerlendirildiğinde, belediyelerin Sayıştay Kararları için idari yargıya gitmeleri mümkündür. Diğer taraftan 832 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 74’üncü Maddesinde

Yargılamanın İadesi sebepleri sayılmıştır. Ancak söz konusu Kanun’un 79’uncu maddesinde “*Kanun yollarına başvurma hallerinde bu kanunda yer almamış olan hususlar hakkında Hukuk Muhakeme Usûlleri Kanunu’nun ilgili hükümleri uygulanır.*” denildiğinden AİHM kararları Sayıştay açısından da yargılamanın yenilenmesi nedeni olarak kabulü gerekmektedir.

8. SONUÇ

2. Dünya Savaşından sonra insan hakları oldukça önem kazanmış ve bu hakları geliştirmek üzere devletler arasında sözleşmeler imzalanarak bazı uluslar üstü kurumlar oluşturulmuştur. 5 Mayıs 1949 tarihinde 10 ülke³⁸ Avrupa Konseyini kuran andlaşmayı imzalamışlar, Türkiye de kuruluşunu izleyen yıl Yunanistan ile birlikte kurucu üye olarak Konsey’e katılmıştır. Konsey, insan haklarını geliştirmek üzere birçok norm yaratmıştır. Konseyi oluşturan sözleşmeler çerçevesinde bazı mekanizmalar da oluşturularak yaptırım gücü devamlı artırılmıştır.

Türkiye milletlerarası andlaşmalar imzalamış ancak bu andlaşmaların getirdiği yükümlülükleri yerine getirmede yani iç hukukta gerekli düzenlemeleri yapmayı devamlı geciktirmiştir. Bu durum taahhüt altına girilen hakların ulusal düzenlemeler yapılmadan uygulanmasını da beraberinde getirmiştir.

Milletlerarası andlaşmaların gerekli kıldığı ulusal düzenlemeler yapmaksızın ortaya çıkan durum her ülkede olduğu gibi Türkiye’de bazı sorunlar ve hukuki anlaşmazlıklar yaratmıştır. Ancak konuyla ilgili yaklaşımlarda bazı eksik değerlendirmeler de gözden kaçmamaktadır

Örneğin Sayıştay kararlarına baktığımızda, bu tür ödemeler için tazmin kararı vermesinde etkili olan ve halen (2008 tarihli Temyiz Kurulu Kararlarında bile zikredilen) Sayıştay Genel Kurul Kararı 23.06.1994 Anayasamızda yapılan Mayıs 2004 Değişikliği öncesindedir. Hukukun değişen hükümlerinin 1994 tarihli bir Genel Kurul Kararı ile karşılanamayacağı ortadadır. Diğer taraftan Sayıştay Kararlarında 151 sayılı Sözleşme ile ilgili değerlendirme yapılmakta özellikle diğer İLO Sözleşme hükümlerinin içeriklerine değinilmemektedir. Ayrıca konuyla ilgili oldukça önemli AİHM Kararından da söz edilmemektedir.

Danıştay için de aynı eleştiriler söz konusudur. Danıştay’ın bu tür ödemeler için “suç teşkil eder yanının olmadığı” yönündeki kararına baktığımızda şu

³⁷ 23.01.2003 - 4793 Sayılı Kanunun 1’inci maddesiyle getirilen hüküm

³⁸ Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, Lüksemburg ve Norveç

değerlendirmeler yapmak mümkündür:

1) Danıştay Kararında İLO Sözleşmeleri yanında Avrupa Sosyal Şartına da değinilmektedir. Ancak Türkiye, Avrupa Sosyal Şartının 5. md. sendika hakkı (örgütlenme özgürlüğü), 6'ncı md. toplu pazarlık hakkına çekince koymuş ve bu maddeleri onaylamamıştır.³⁹

2) Karar, söz konusu uyuşmazlığı, yine çok kısa bir anlatımla ve hiç tartışmaya girmeksizin ve herhangi bir yasadan da söz etmeksizin, “**mutabakat uygulaması**” sözcükleriyle nitelendirmiştir. Bu durum konunun, Anayasanın 53'üncü maddesi ile -kararda açıkça yollamada bulunmamış olmakla birlikte- 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununda öngörülen toplu görüşme süreci çerçevesinde değerlendirilmesinden kaynaklandığı düşüncelerinin doğmasına neden olmuştur. Çünkü Daire kararı, sendika ve işveren belediye arasında imzalanan

toplu iş sözleşmesini, hiçbir açıklama yapmaksızın ve 4688 sayılı yasadan da söz etmeksizin, “mutabakat uygulaması” olarak nitelendirmiş; tarafların özgür iradeleriyle adını koydukları ve içeriğini kararlaştırdıkları toplu iş sözleşmesinin hukuksal niteliğini değiştirmiştir. Yine bir “niyet okuması” yaparak kararın bu bölümünü yorumlamak gerekirse; Birinci Daire kararında, Anayasanın 53'üncü maddesinden söz edilmekle, bu maddeye 1995'te eklenen 3'üncü fıkrada güvenceye bağlanmış olan “mutabakat metni”nin imzalanmasıyla sonuçlanan toplu görüşme hakkının göz önüne alındığı düşünülebilir.⁴⁰ Dolayısıyla, dava konusu uyuşmazlığı “mutabakat uygulaması” olarak nitelendirmek ve örtük olarak Anayasaya ya da 4688 sayılı yasaya uygun olduğu görüşüyle soruşturma izni vermemek, iç hukuk açısından dayanaktan yoksundur.⁴¹

Yukarıda eleştiri konusu yaptığımız hususlar, aslında kanun koyucuya **gerekli düzenlemeleri yapma yönünde baskı anlamı** taşımaktadır.

³⁹ 1 Temmuz 1999'da yürürlüğe giren Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şart'ını (GGASS), Türkiye 6 Ekim 2004 tarihinde imzalamıştır. Şart'ın sendikal hak ve özgürlüklerle ilgili 5'inci ve 6'ncı maddeleri çok önemlidir. Daha önce de bu maddeleri onay dışı bırakan Türkiye, 7 Şubat 2005 tarihli ve 571 sayılı Başkanlığa gönderilerek onay süreci başlatılan sözleşmenin 5'inci ve 6'ncı maddeleri onay dışı bırakmaktadır.

⁴⁰ Mesut GÜLMEZ, “Kamu Görevlilerinin Toplu Sözleşme Hakkı Ve Danıştay Kararı” http://www.calismatoplum.org/sayi9/gulmez_kararinceleme.pdf

⁴¹ Mesut GÜLMEZ, a.g.e.

Hasan EKİCİ
Selçuk Üniversitesi İç Denetçisi

5812 SAYILI KANUN'LA 4734 SAYILI KANUN'UN TEBLİGAT VE BİLDİRİME İLİŞKİN HÜKÜMLERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

I. GİRİŞ

05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5812 sayılı "Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 4734 ve 4735 sayılı Kanunlarda geniş kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Böylece 2002 yılında 4761 sayılı ve 2003 yılında 4964 sayılı Kanunlarla yapılan değişikliklerden sonra 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda üçüncü kez önemli ve kapsamlı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 5812 sayılı değişiklik Kanunu 36 maddeden oluşmaktadır. 4734 sayılı Kanun'un 70 maddeden ve 4735 sayılı Kanun'un 41 maddeden oluştuğu hatırlanırsa değişikliğin ne kadar kapsamlı ve geniş olduğu anlaşılabilir.

5812 sayılı Kanun'la yapılan değişikliklerin amacı ya da gerekçesi üç başlık altında toplanabilir. Birincisi ihale mevzuatının Avrupa Birliği kriterlerine ve direktiflerine uyum düzeyini yükseltmek. İkincisi ihalelere yönelik başvurulara ilişkin incelemelerin kısa süre içerisinde sonuçlandırılmasını mümkün kılarak ihale sürecinin hızlandırılmasını sağlamak. Üçüncüsü ise uygulamada yaşanan bazı sorunlara çözüm getirmek.

5812 sayılı Kanun'un 25'inci maddesi ile 4734 sayılı Kanun'un 65'inci maddesi başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmiştir. Maddenin değişiklikten önceki başlığı "Tebliğat" iken değişiklikten sonra madde başlığı "Bildirim ve Tebligat Esasları" olmuştur. Madde metninde yapılan değişiklikle maddenin düzenlediği kapsam ve içerik genişletilmiş, bildirim ve tebligata ilişkin esas ve usuller ayrıntılı olarak tek bir maddede düzenlenmiştir. Bu makalenin konusunu bildirim ve tebligata ilişkin olarak 5812 sayılı Kanun'un 25'inci maddesi ile getirilen yeni hükümler oluşturmaktadır.

II. BİLDİRİM VE TEBLİGAT ESASLARI TEK BİR MADDEDE DÜZENLENMİŞTİR

4734 sayılı Kanun'un 65'inci maddesinde yapılan değişiklikle idareler ve Kamu İhale Kurumu tarafından yapılacak bildirim ve tebligatlara ilişkin hususlar tek bir maddede düzenlenmiş bulunmaktadır. Yapılan değişikliklerle ilgili maddelerde yer alan bildirim ve

tebligatın hangi usul ve şekillerle yapılacağına ilişkin bazı hususlar madde metinlerinden çıkartılmış, bildirim ve tebligatların nasıl yapılacağına ilişkin tüm hususlar bu maddede daha ayrıntılı olarak toplanmıştır. Örneğin 5812 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesiyle 4734 sayılı Kanun'un kesinleşen ihale kararının bildirilmesini düzenleyen 41'inci maddesi ve 15'inci maddesiyle de sözleşmeye daveti düzenleyen 42'nci maddesi değiştirilmiş, değiştirilen maddelerde yer alan imza karşılığı veya iadeli taahhütlü mektup yoluyla yapılacak tebligata ve tebliğ tarihine ilişkin hükümler madde metninden çıkartılmıştır.

5812 sayılı Kanun'la 65'inci maddede bu değişiklikler yapılmadan önce bildirim ve tebligata ilişkin hükümler bildirim ve tebligat yapılması gereken durumları düzenleyen maddelerin her birinde ayrı ayrı yer almaktaydı. Değişiklikten önce 4734 sayılı Kanun'un 13, 16, 29, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 50, 52, 55 ve 56'ncı maddelerinde bildirim ya da tebligat yapılmasını gerektiren hususlara yer verilmişti. Bu maddelerin bir kısmında bildirim ve tebligatın hangi yöntem veya araçlarla yapılacağı ve tebliğ tarihinin nasıl belirleneceğine ilişkin hususlara yer verilmişken bir kısmında sadece bildirim ya da tebligat yapılmasından bahsedilmiş fakat bildirim ya da tebligatın nasıl yapılacağına ve tebliğ tarihinin nasıl belirleneceğine ilişkin hükümlere yer verilmemişti. Örneğin 4734 sayılı Kanun'un değişiklikten önceki 41'inci maddesinde ihale sonucunun ihaleye teklif veren bütün isteklilere bildirileceği düzenlenmiş ayrıca bu bildirimin nasıl yapılacağı da belirtilmişti. Maddeye göre bildirim imza karşılığı veya iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle yapılacaktı. Ayrıca mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün kararın isteklilere tebliğ tarihi sayılacağı da maddede belirtilmişti. Yani maddede bildirimin hangi yöntemlerle ve nasıl yapılacağı ve tebliğ tarihinin nasıl belirleneceği açıkça belirlenmişti.

Buna karşılık 4734 sayılı Kanun'un değişiklikten önceki 55'inci maddesinde, idareye yapılan şikayet üzerine ihale yetkilisince ivedilik ve kamu yararı bulunması nedeniyle ihale işlemlerine devam edilmesi gerektiği onaylanmadıkça idarenin sözleşme

imzalamayacağı, bu onayın sözleşme imzalanmadan en az yedi gün önce şikâyetle bulunan aday veya istekliye tebliğ edilmiş olmasını sağlamak üzere gerekli süre dikkate alınarak bildirileceği, idarece usulüne uygun bildirim yapılmadan sözleşme imzalanmışsa ihale kararının ve sözleşmenin hükümsüz sayılacağı düzenlenmişti. Ancak maddede, belirtilen bildirimin nasıl yapılacağına ilişkin hususlara yer verilmemişti. Bildirimin usulüne uygun yapılmaması durumunda ihale kararının ve sözleşmenin hükümsüz sayılacağına yönelik ağır bir hüküm maddeye konulmasına rağmen usulüne uygun bildirimin nasıl yapılacağı düzenlenmemişti. Bu hususlar Kamu İhale Kurumu tarafından çıkarılan yönetmeliklerde ve genel tebliğde de açıklanmamıştı. Bu durum da uygulamada bazı sorunların yaşanmasına neden oluyordu. Örneğin idare, maddede belirtilen bildirim şikâyet eden şahsın vermiş olduğu faks numarasına fakslayarak yapmışsa bildirim usulüne uygun olarak yapılmış sayılacak mıydı? Zira madde metninde, bildirimin imza karşılığı elden veya iadeli taahhütlü mektup ile yapılması gibi bir zorunluluk bulunmamaktaydı. Bu durumda idare ihale kararı alır ve sözleşme imzalarsa alınan ihale kararı ve sözleşme hükümsüz mü sayılacak yoksa bildirim usulüne uygun yapılmış sayılacak ve sözleşme geçerli mi olacaktı? Aşağıda açıklanacağı üzere, yapılan değişiklikle artık faksla bildirim yapmak mümkün olduğundan yukarıda belirtilen durumlarda faksla yapılacak bildirim -aynı gün teyit yapılması şartıyla- geçerli olacaktır.

Diğer bir örnek de zeyilnamelerin bildirim hükümlerinden verilebilir. 4734 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesinde zeyilname düzenlenmesi halinde zeyilnamelerin, son teklif verme gününden en az on gün öncesinde bilgi sahibi olmalarını temin edecek şekilde ihale dokümanı alanların tamamına gönderileceği düzenlenmiştir. Ancak zeyilnamelerin ihale dokümanı alanlara nasıl gönderileceği maddede düzenlenmemiştir. Zeyilnamelerin bildirim usulleri yönetmelikte açıklanmıştır. Yönetmelik hükümlerine göre zeyilnameler ya yazılı olarak iadeli taahhütlü mektup yoluyla gönderilecek de ya da imza karşılığı elden tebliğ edilecektir. Bu husus yönetmelik eki Tıp İdari Şartnamenin 14.2. maddesinde ayrıca belirtilmiştir. Ancak yönetmelikte ve Tıp İdari Şartnamede zeyilnamenin iadeli taahhütlü mektup yoluyla gönderilmesi durumunda bildirim ya da tebliğ tarihinin hangi tarih olacağı belirlenmeyerek bu konuda boşluk oluşmuştur. Aşağıda da açıklanacağı üzere yapılan değişiklikle bildirimlerin iadeli taahhütlü mektup ile yapılması durumunda mektubun postaya verilmesini takip eden 7. günün, yabancı isteklilerde

ise 19. günün tebliğ tarihi sayılacağı belirtilmek suretiyle belirtilen boşluk giderilmiştir.

Şunu da belirtmek gerekir ki 65'inci maddedeki değişiklikle birlikte zeyilnamelerin elektronik ortamda veya faksla bildirilmesi de mümkün olduğundan belirtilen Yönetmelikte ve Tıp İdari Şartnamede Kanuna paralel olarak değişiklikler yapılması gerekecektir.

Zeyilnamelerin bildirim usulü yönetmelikte ve tıp idari şartnamede açıklanmış olsa da uygulamada –sanırım Kanun'daki boşluğa dayanılarak- zeyilname bildirimlerini faksla yapan idareler olmuş ve konu itirazın şikâyet yoluyla Kurum'un önüne kadar gelebilmiştir. Kurum faksla değişiklik ve bildirim yapılmasının mümkün olmadığını belirleyerek itirazın şikâyetine konu olan ihalenin iptaline karar vermiştir. (08.12.2003 tarih ve 25310 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2003/UK.Z-639 sayılı KİK kararı.)

Değişiklikle bildirim ve tebligata ilişkin olarak Kanun'da yer alan ve yukarıda belirtilen boşluklar giderilerek farklı yorumlamalara dolayısıyla da uyuşmazlıklara neden olabilecek hususlar düzeltilmek istenmiştir. Kuşkusuz bu düzenleme bildirim ve tebligat nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıkları azaltarak 5812 sayılı Kanun'la getirilen değişikliklerin amaçlarından biri olan ihale sürecinin hızlandırılmasına katkı sağlayacaktır.

III. YENİ TEBLİGAT YÖNTEMLERİ GETİRİLMİŞTİR

Değişen 65'inci maddenin (a) bendinde, idareler ve Kurum tarafından yapılacak tebligatlarda kullanılacak yöntemler belirlenmiştir. Söz konusu yöntemler de;

- 1) İmza karşılığı elden tebligat
 - 2) İadeli taahhütlü mektupla tebligat
 - 3) Elektronik ortamda tebligat
 - 4) Faksla tebligat
- olarak belirlenmiştir.

Yukarıda da açıklandığı üzere değişiklikten önce Kanun'un bildirim ve tebligat yapılması gereken hususları düzenleyen bazı maddelerinde ve yönetmeliklerde sadece imza karşılığı elden veya iadeli taahhütlü mektupla tebligata imkan veriliyordu. Yapılan değişiklikle birlikte tebligat yöntemleri artırılmış ve teknolojik imkanlardan faydalanılarak elektronik ortamda tebligat ve faksla tebligat da mümkün kılınmıştır. Tebligatlarda kullanılacak bu yeni yöntemler ihale sürecinin daha süratli ve etkili olarak yönetilmesine katkı sağlayarak bildirim ve tebligatlarda yaşanan zaman kaybını önleyecektir.

İadeli taahhütlü mektup yöntemi kullanılarak yapılacak tebligatlarda mektubun postaya verilmesini takip eden 7'nci günün, yabancı isteklilerde ise

19'uncu günün tebliğ tarihi sayılacağı belirtilerek tebliğ tarihi kesinleştirilmiştir. Böylece iadeli taahhütlü mektup yoluyla yapılacak tebligatlarda tebliğ tarihine ilişkin olarak yaşanabilecek uyuşmazlıklar önlenmek istenmiştir. Şayet tebligat bu sürelerden önce tebliğ edilirse bu durumda fiili olarak tebliğ edildiği tarih, tebliğ tarihi sayılacaktır.

Maddede elektronik ortamda tebligat yapılabileceği belirtilmiş ancak elektronik ortamda tebligatın ne olduğu, hangi uygulamaların elektronik ortamda tebligatın kapsamına girdiği ve elektronik ortamdaki tebligatın nasıl gerçekleştirileceği açıklanmamıştır. Bu çerçevede İdarelerin veya Kamu İhale Kurumu'nun resmi internet web sayfalarında yapacakları duyurular veya açıklamalar elektronik ortamda gerçekleştiği için bu tebligat yönteminin kapsamına giriyor mu? Aday, istekli ve istekli olabileceklerin e-posta adreslerine yapılan bildirimler elektronik ortamda tebligat sayılır mı? Aynı şekilde bu kişilerin cep telefonlarına mesajla gönderilen bildirimler elektronik ortamda tebligat sayılacak mı? Bu gibi soruların ya da uygulamada çıkacak bu tür sorunların cevapları Kanun'da yer almamıştır. Kuşkusuz bu konulardaki tereddütlerin ve soru işaretlerinin Kamu İhale Kurumu tarafından çıkarılacak yönetmelik ve tebliğlerle giderilmesi gerekecektir.

IV. ELEKTRONİK ORTAMDA VEYA FAKSLA YAPILAN TEBLİGATLARDA TEYİT ZORUNLULUĞU GETİRİLMİŞTİR

Değişen 65'inci maddenin (b) bendinde elektronik ortamda tebligata ve faksla tebligata ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre elektronik ortamda veya faksla yapılan tebligatların aynı gün teyit edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Aynı şekilde çerçeve anlaşmaya dahil olan istekliler tarafından elektronik ortamda sunulan fiyat tekliflerinin de aynı gün teyit edilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Elektronik ortamda veya faksla yapılan bildirimlerde bildirim tarihi tebliğ tarihi sayılacaktır.

Maddenin (b) bendinde belirtilen teyitlerin nasıl yapılacağı açıklanmamıştır. Uygulamada idare tarafından faks ile yapılan bildirimlerde karşı tarafın faksı aldığına dair bildirim yapan idareye tekrar faks çekilmesi isteniyor ve bu faksın idareye ulaşması durumunda teyit gerçekleşmiş oluyor. (Değişiklikten önce faksla tebligata imkan veren hukuki bir düzenleme olmamasına rağmen yukarıda belirtilen boşluklara dayanılarak idarelerce faksla bildirimler yapılmaktaydı.) Kanaatimizce faks ile yapılan tebligatlarda teyit bu şekilde yapılabileceği gibi idarenin resmi internet web sayfasındaki e-posta adresine tebligatı aldıklarına dair

bir yazı gönderilmesiyle de yapılabilir. Teyidin e-posta ile yapılması durumunda teyit iletilisinin daha önce idareye bildirilen e-posta adresinden gönderilmesi gerekir. Aksi durumda teyidin doğru kişi tarafından yapıldığı ispatlanamaz.

Teyitlerin aynı gün yapılması zorunluluğu kanaatimizce isabetli olmamıştır. Şöyle ki faksla veya elektronik ortamda yapılan bildirimin yukarıda açıklandığı üzere teyidin yapılması durumunda, isteklinin bildirimi aldığına dair idareye göndereceği teyit faksı veya e-postası çeşitli nedenlerle idarenin bildirim yaptığı gün gönderilmeyebilir. Bildirimi alan aday, istekli ve istekli olabilecek kişiler bildirimin konusunu oluşturan hususu değerlendirmek isteyebilir. (Özellikle de bildirimin konusunda bildirim yapılan kişinin aleyhine bir durum var ise) Bu ve benzeri sebeplerle teyit faksı veya e-postası aynı gün değil de birkaç gün sonra gönderilebilir. Bu durumda teyit, bildirim ile aynı gün yapılmadığı için faksla veya elektronik ortamda yapılan tebligat, Kanun'un belirtilen hükmü gereği, geçerli olmayacaktır. Belirtilen nedenlerle teyidin tebligat ile aynı gün yapılmasına yönelik bir sınırlandırma yapılmaması uygun olurdu.

Kanun koyucunun teyidin tebligat ile aynı gün yapılmasını istemesindeki gerekçe sanırım faksla ve elektronik ortamda yapılacak tebligatlarda bildirim ya da tebliğ tarihinin belirlenmesinde yaşanabilecek sıkıntılar olsa gerek. Örneğin faksın çekildiği tarih ile teyit tarihinin aynı tarih olmaması durumunda bildirim ya da tebliğ tarihi hangi tarih olacaktır? Bildirime ilişkin faksın idareye çekildiği tarih mi yoksa teyit faksının idareye çekildiği tarih mi? Kanun koyucu bu tür sorunların yaşanmasını önlemek amacıyla elektronik ortamda veya faksla yapılan tebligatların aynı gün teyit edilmesi zorunluluğunu getirmiştir. Ancak bu tür sıkıntılar maddede yapılacak bir iki değişiklikle giderilebilirdi. Maddede yer verilen "...Elektronik ortamda veya faks ile yapılan bildirimlerde **bildirim tarihi tebliğ tarihi sayılır.**" hükmü yerine "... Elektronik ortamda veya faks ile yapılan bildirimlerde bildirime ilişkin olarak **teyidin yapıldığı tarih tebliğ tarihi sayılır.**" hükmü konularak bildirim ya da tebliğ tarihine ilişkin olarak yaşanabilecek sorunlar önlenabilir ve bildirim ile teyidin aynı gün yapılması zorunluluğu ortadan kaldırılmış olurdu.

Tasarının meclis genel kurulunda görüşülmesi sırasında faksla tebligat yöntemi muhalefet tarafından eleştirilmiş ve şu yorumda bulunulmuştur: "*Elektronik ortamlarda işlem ve başvuruların yapılması, yürütülmesi ve denetlenmesi hususlarında sağlanan birtakım gelişmelere rağmen faksla tebligat subjektif ve kötüye kullanılabilme riskini üzerinde*

barındırmaktadır. Faksla yapılan bildirimlerin herhangi bir nedenle idareye ulaşmadığı iddiaları işi çıkmaza sokabilecektir. Bu yöntemin birçok haksızlığa yol açabileceğini şimdiden söylemek mümkündür.”

Faks ile yapılan tebligatların teyidinde olduğu gibi elektronik ortamda yapılan tebligatlarda da teyidin nasıl yapılacağı Kanun’da açıklanmamıştır. Kanaatimizce aday, istekli ve istekli olabilecek kişinin e-posta adresine yapılacak tebligatın teyidi bu kişiler tarafından, tıpkı faks ile tebligatta olduğu gibi, tebligatı yapan idare veya Kamu İhale Kurumuna tebligatı aldıklarına dair gönderecekleri e-posta iletiliyle sağlanabileceği gibi idare veya kuruma faks çekilmesi suretiyle teyit gerçekleştirilebilecektir. Teyidin bildirim ile aynı gün yapılacağına ilişkin yukarıda yapılan değerlendirmeler elektronik ortamda tebligat için de geçerlidir.

Teyitlerin şekil ve içeriği nasıl olacaktır? Bu kapsamda tebligat yapılan kişi idareye, aldığı tebligata konu yazının içeriğini de belirten imzalı ve kaşeli bir yazı mı fakslayacak yoksa idareden aldığı yazıyı tekrar idareye fakslaması teyit için yeterli mi olacak? Faksla yapılan tebligatın teyidi elektronik ortamda ya da elektronik ortamda yapılan tebligatın teyidi faksla yapılabilecek mi? Bu gibi soruların ya da uygulamada çıkacak bu tür sorunların cevapları Kanun’da yer almamıştır. Kuşkusuz teyitlerde yaşanabilecek bu tür tereddütlerin ve soru işaretlerinin Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelik ve tebliğlerle giderilmesi gerekecektir.

V. ELEKTRONİK ORTAMDAKİ TEYİT GEREKTİRMEYEN TEBLİGATLAR

Maddenin (b) bendinin son fıkrasında elektronik ortamda yapılacak tebligatlardan ve işlemlerden bir kısmında teyit aranmayacağı düzenlenmiştir. Buna göre idareler veya Kurum ile aday, istekli ve istekli olabilecekler tarafından, elektronik imza kullanılarak yapılan işlemlerde teyit aranmayacaktır. Aynı şekilde şikayet başvurularına ilişkin işlemler dahil Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden yapılacak ihale sürecine ilişkin işlemlerde de teyit aranmayacak.

VI. İHALE SÜRECİNDEKİ BİLGİLERİN GİZLİLİĞİNİN SAĞLANMASI

Maddenin (d) bendinde ihale sürecindeki bir kısım bilgiler ile belgelerin gizliliğine ilişkin bir esas

getirilmiştir. Fıkra hükmüne göre her türlü bilgi alışverişi ve muhafazasında; verilerin bütünlüğü ile tekliflerin ve başvuru belgelerinin gizliliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu gizliliğin sağlanmasından öncelikle idareler sorumludur. Yani Kanun’un öncelikli muhatabı idarelerdir. İhale sürecindeki bazı durumlarda aday, istekli ve istekli olabilecekler de kısmen bu gizliliğin sağlanmasından sorumlu olabileceklerdir.

VII. KANUNDA HÜKÜM BULUNMAYAN HALLERDE TEBLİGAT KANUNU UYGULANACAK

Yapılacak tebliğlere ilişkin olarak 4734 sayılı Kanun’da herhangi bir hüküm bulunmaması durumunda Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağına ilişkin olarak değişiklikten önceki madde metninde yer alan hüküm, değişen maddenin son fıkrasındaki yerini korumuştur. “Söz konusu hükümler sadece 4734 sayılı Kanun’da hüküm bulunmayan hallerle ilişkin olup, bu Kanun’da hüküm bulunan hallerde başvurulabilecek mevzuatlar niteliğinde değildir. Bir başka ifadeyle 4734 sayılı Kanun’un düzenleme altına aldığı hususlar özel niteliktedir ve söz konusu mevzuatlarda farklı hükümler bulunsaydı dahi 4734 sayılı Kanun hükümleri geçerli olacaktır.”¹

VIII. 65’İNCİ MADDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN YÜRÜRLÜK TARİHİ

4734 sayılı Kanun’un 65’inci maddesindeki değişiklikler 5812 sayılı Kanun’un 25’inci maddesi ile gerçekleştirilmiştir. 5812 sayılı Kanun’un 35’inci maddesinde Kanun’un yürürlüğe gireceği tarihler düzenlenmiştir. Maddenin (c) bendine göre de Kanun’un 25’inci maddesi yayım tarihinden doksan gün sonra yürürlüğe girecektir. 5812 sayılı Kanun Resmi Gazete’de 5 Aralık 2008 tarihinde yayımlandığı için 25’inci madde, 7 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe girecektir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1) Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Gerekçesi,
- 2) Avrupa Birliği Uyum ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonları’nın Tasarıya İlişkin Raporları,
- 3) 20.11.2008 tarihli Meclis Genel Kurul Tutanağı,
- 4) Yaşar GÖK; Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, Ankara, Kasım 2004,

¹ Yaşar GÖK; Açıklamalı Kamu İhale Kanunu, Ankara, Kasım 2004, s. 631

BELEDİYELERİN HACZEDİLEMEMEYECEK GELİR VE MALLARI

Mustafa DÖNMEZ

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Gn. Md. Şube Müdürü

I. GİRİŞ

Belediyeler, kanunlarla verilen görevleri yerine getirmek suretiyle belde halkına hizmet sunmakla yükümlü kamu tüzel kişileridir. Üstlendiği görevleri yerine getirebilmek ve yerel nitelikteki ortak ihtiyaçları karşılayabilmek için taşınır ve taşınmaz mallara sahip olabildikleri gibi, yasayla konulmuş olan birtakım gelir kaynaklarına sahiptir.

Ancak, bu idareler hizmetlerini yerine getirirken, çeşitli nedenlerle oluşan borçları dolayısıyla kimi zaman hacizle karşı karşıya kalabilmektedir.

Bilindiği üzere, belediyeler, malları haczi kabil olan idarelerdendir. Ancak, kamu hizmeti sunmakla yükümlü idareler olan belediyelerin tüm mallarının ve gelir kaynaklarının haczedilebilmesi, bu idareleri hizmet göremez hale getirebilecektir.

İşte bu nedenle, kamu idarelerinin bütün mallarının değil, bazı malların haczi caiz görülmüştür. Bu kapsamda Devlet malları ve özel kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen diğer mallar, haczedilememektedir.

Bu yazıda, yapılan son yasal düzenlemeler ve yargı kararları ışığında belediyelerin hangi mal ve gelirlerinin haciz edilip edilemeyeceği ele alınıp, incelenecektir.

II. KONU İLE İLGİLİ TEMEL MEVZUAT HÜKÜMLERİ

9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun değişik 82'nci maddesinin 1'inci fıkrası; Devlet malları ile özel kanunlarında haczi caiz olmadığı belirtilen malların hacz olunamayacağı kuralını getirmiştir.

21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunu'nun 4.5.1994 tarihli ve 3986 sayılı Kanun'la değişik 70'inci maddesinin birinci bendi; 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi iktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları, bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve mahalli idarelerin malları hariç olmak üzere Devlet malları ile hususi kanunlarında haczi caiz olmadığı

gösterilen malların haczedilemeyeceği hüküm altına almıştır.

Mülga 15.7.1963 ve 277 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi; 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer kanunlarla belediyelere verilmekte olan her çeşit paylar belediye vergi ve resimleri hükmünde olduğunu, bu payların haczedilemeyeceği kuralını benimsemiştir.

13.7.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin son fıkrası; belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin haczedilemeyeceğini kabul etmiştir.

2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 7'nci maddesi; Bu Kanunda, il özel idareleri ve belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen paylar vergi hükmünde olduğu kuralını teyit etmiştir.

III. KONUNUN İNCELENMESİ

Haciz, borçlu borcunu ödemezse kendi elinde veya üçüncü şahısta olan menkul mallarıyla gayrimenkullerinden ve alacak haklarından alacaklının ana, faiz ve masraflar da dahil olmak üzere bütün alacaklarına yetecek miktarının adli ve idari makamların emrine konulmasıdır.¹

Ancak, bazı malların haczi caiz değildir. Devlet malları ve özel kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen diğer mallar, bu kapsamdadır. Örneğin maaşlar, ödenekler ve ücretler ile intifa hakları gibi.

Kanunun aradığı lüzum ve zaruretin takdiri icra memuruna ve şikayet halinde icra yargıcına aittir.

Belediye kanunlarına bakıldığında, yasa koyucunun bu idarelerin vatandaşlara sunduğu hizmetlerin aksatılmamasına özen gösterilmesini istediği görülmektedir. Nitekim, 1.9.1930 tarihinde yürürlüğe konulan ve uzun yıllar yürürlükte kaldıktan

¹ Türk Hukuk Lügati, 4. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara 1998, s.108

sonra 5272 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 19'uncu maddesinin 7'nci bendi, belediye vergi ve resimleri ile hidemati ammeye muhtas ve akar olmayan emval ve eşyası üzerine haciz konulmaz ifadesiyle, belediye vergi ve resimleri² ile kamu hizmetine ayrılan ve gelir getirmeyen mal ve eşyaları üzerine haciz konulamayacağını öngörmektedir.

Ancak, kamuya tahsis edilmesi hacizden kurtulmanın bir yolu gibi gözükse de, bu kararı alan belediyenin hizmetin niteliğini belirtmesi gerekmektedir. Bu şekilde hangi kamu hizmetinde kullanıldığı açıklanmadan alınan kamuya tahsis kararlarının, idari yargı organlarınca iptal edildiği de görülmektedir.³

Danıştay 8. Dairesinin 8.11.1994 günlü ve E.1994/934, K.1994/2901 sayılı Kararında; kamu hizmetinin niteliği belirtilmeden tüm mal varlığını kapsayacak şekilde tüm mal varlığının kamu hizmetine ayrıldığına dair meclis kararının yasaya aykırı olduğuna hükmedilmiştir.

Bu şekilde iptal edilen kamuya tahsis kararı sadece dava açan için değil, tüm alacaklar için sonuç doğurmaktaydı. Nitekim, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 23.12.2004 günlü ve 2004/22703, K.2004/26497 sayılı Kararında da; belediye meclisinin kamuya tahsis kararının idari yargıda iptali halinde, dava açan alacaklı dışındaki alacaklıların da yararlanacağına hükmedilmiştir.

Belediye Kanunu'ndan başka, belediye mallarının haczini engelleyen başka kanunlar da mevcuttu. Bunlardan;

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun değişik 82/1 maddesi; *"Devlet malları ile özel kanunlarında haczi caiz olmadığı belirtilen mallar hacz olunamaz."* hükmü,

Mülga 15.7.1963 ve 277 sayılı Yasa'nın 1'inci maddesi; *"5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer kanunlarla belediyelere verilmekte olan her çeşit paylar belediye vergi ve resimleri hükmündedir. Bu paylar haczedilemez."* hükmü,

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunu'nun 70'inci maddesi ise, *"Aşağıdaki mallar haczedilemez."*

I. Devlet malları ile hususi kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen mallar" hükmü,

ile belediyelere, Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer kanunlarla sağlanan payların haczi caiz görülmeyle, hizmetlerinin aksamaması için bu idarelere bir tür ayrıcalık tanınmıştı.

Bumeyanda İcra ve İflas Yasası'nın 82/1. maddesinde yer alan Devlet mallarının haczedilemeyeceği kuralının iptali ile ilgili olarak açılan davada Anayasa Mahkemesi; *"Devlet mallarının haczedilemeyeceğine ilişkin kural Devletin borçlarını kendiliğinden ödeyeceği ve bunun hukuk devletinin gereği olduğu esasına dayanır. Devlet mallarının haczi, bu malların kullanma biçimini değiştireceğinden, devletin mal varlığında ve mali hukukta sürekliliğe engel olarak kamu yararına zarar verir. Uyuşmazlık konusu olayda, borcun hiç ödenmemesinden değil, bütçe olanaklarına göre, yılın aştığı için gecikerek ödemelerin sağlanacağından söz edilmektedir. Devletin etkinliklerinde kamu hizmeti ve dolayısıyla kamu yararı önde geldiğine göre, bir alacaklının kişisel çıkarı için devlet mallarının haczi, diğer deyişle özel yararın kamu yararına yeğlenmesi söz konusu olamaz. Öte yandan, yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik, mutlaka anlamda eşitlik olmayıp, haklı nedenlerin varlığı durumunda farklı uygulamalara olanak veren bir ilkedir. Durum ve konumdaki farklılık, hukuksal özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar ve kuruluşlar için değişik kurallar ve uygulamaları gerekli kılar. Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayandırılarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumların aynı, aynı hukuksal durumların aynı kurallara bağlı tutulması, Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesine uygun düşer."* gerekçesiyle 2004 sayılı İcra ve İflas Yasası'nın 82'nci maddesinin birinci bendinde yer alan "Devlet malları" sözcüklerinin Anayasaya aykırı olmadığı sonucuna varmıştır.⁴

Durum bu mecrada iken, ülkede yaşanan ekonomik krizin de etkisiyle çıkarılan **4.5.1994 tarih ve 3986 sayılı Kanun**'la⁵;

² Gerek 1580 sayılı Yasa'da, gerekse 5237 sayılı Yasa'da vergi deyimi yanında resim deyimi de kullanılmaktaydı. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Yasası, bu ayırımı kaldırarak, eskiden resim olarak ifade edilen mali mükellefiyeti de vergi ve harç deyimi içinde toplayarak, terim birliği sağlamıştır.

³ Taner Eraslan, *Belediyelere Uygulanan Haciz İşlemleri, Konu İle İlgili Yargı Kararları*, s.18

⁴ Anayasa Mahkemesi'nin 21.10.1992 gün ve 1992/13, K.1992/50 sayılı İçtihat Kararı

⁵ 3986 sayılı Yasa, 7.5.1994 tarih ve 21927 sayılı R.G.'de yayımlanmıştır.

- 277 sayılı Kanun'da yer alan, "Bu paylar belediyelerin 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsili gereken borçları dışında haczedilemez." hükmünde yapılan değişiklikle belediyelerin payları ve her çeşit vergi gelirlerinin, borçlarına karşılık haczedilebilme imkanı getirilmiş,

- 6183 sayılı Kanun'un 70'inci maddesi ise, "1. 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Karamame hükümlerine tabi iktisadi devlet teşekkülleri, kamu iktisadi kuruluşları, bunların müesseseleri, bağlı ortaklıkları, iştirakleri ve **mahalli idarelerin malları hariç** olmak üzere Devlet malları ile **hususî kanunlarında haczi caiz** olmadığı gösterilen mallar." şeklinde değiştirilerek, **belediye mallarının** haczedilmesine olanak tanınmıştır.

Bu suretle yerel yönetimlerin mal varlığının haczedilemezlik alanı büyük ölçüde daraltılmıştır.

Nitekim, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 10.02.2000 günlü ve E.1999/9526, K.2000/645 sayılı Kararında, "Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer kanunlarla belediyeye verilen paylar hakkında ilgili belediye organınca kamuya tahsis kararı alınmış olsa bile, 277 sayılı Kanun md. 1 (3986 sayılı Kanun değişik md. 18) ve 6183 sayılı 70/1 Yasa'ya göre kurumun (S.S.K.) prim alacağından ötürü bu payların haczi kabildir.

Bilindiği gibi 3917 sayılı Yasa ile değişik 506 sayılı Yasanın 80'inci maddesi uyarınca para alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Kurumun icra takibini anılan yasa hükümleri çerçevesinde yürüttüğü görülmektedir.

Davanın yasal dayanağı hangi malların haczedilemeyeceği konusunu düzenleyen 6183 sayılı Yasanın 3986 sayılı Yasa ile değişik 70'inci maddesidir. Maddenin birinci bendi aynen "233 sayılı İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Karamame hükümlerine tabi İktisadi Devlet Teşekkülleri, Kamu İktisadi Kuruluşları, bunların müesseseleri, bağlı oldukları ortakları iştirakleri ve mahalli idarelerin malları hariç olmak üzere devlet malları ile hususî kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen mallar"ın haczedilemeyeceğini hükme bağlamıştır. Belediye de mahalli idarelerden sayıldığına göre kural olarak belediye mallarının haczedilebileceğinin kabulü gerekir. Ancak maddede hususî Kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen malların haczedilemeyeceği öngörülmektedir. Belediye mallarının haczi ile ilgili 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun 19/7'nci maddesine göre

belediyelerin bahçeleri, umuma açık akar olmayan açık ve kapalı yerleri, belediye vergi ve resimleri ile kamu hizmetine tahsis edilen ve akar olmayan emsal ve eşyası haczedilemez. 277 sayılı Kanunun birinci maddesinde 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer Kanunlarla belediyeye verilen payların belediye vergi ve resimleri hükmünde olduğu kabul edilmiştir. 277 sayılı Yasanın değişiklikten önceki birinci maddelerindeki hükmüne ve Belediye Kanunu'nun 19/7'nci maddesine göre Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer Kanunlarla belediyelere verilen paylar, belediye vergi ve resimleri hükmünde bulunduğundan haczedilemiyordu. Ancak 277 sayılı Yasanın birinci maddesi 3986 sayılı Yasanın 18'inci maddesiyle değiştirilmiş ve Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer Kanunlarla belediyeye verilen payların 6183 sayılı Yasa ile yapılan takiplerde haczedilebileceği hükme bağlanmıştır.

Prim alacağının takibinde 6183 sayılı Yasa hükümleri uygulanacağına göre Kurumun yaptığı icra takibinde Belediye Gelirleri Kanunu ile diğer Kanunlarla belediyeye verilen payın haczedilebileceği açıktır.

Yasada özel kişiler lehine değil de kamu kuruluşları lehine yapılan bu değişikliğin amacı belediyelerden alacaklı durumda bulunan ve kamu hizmeti gören kamu kuruluşlarının kısmen de olsa gördükleri hizmetin aksamasını önlemektir. Zira 6183 sayılı Yasaya göre alacaklı durumda olan Kamu Kuruluşlarının gördüğü hizmetin belediyelerin gördüğü kamu hizmetinden daha aşağıda olduğu düşünülemez.

Kanun Kurumun prim alacağını kamu alacağı düzeyine getirmiş ve zor durumda bulunan Sosyal Sigortalar Kurumu'nun yüksek oranlara varan belediyelerdeki prim alacaklarının tahsilinde kolaylık sağlamayı amaçlamıştır.

Olayda belediyenin bankalardaki mevduatının yukarıda değinilen Yasalarla belediyeye verilen paylar olduğu konusunda taraflar arasında herhangi bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Bu payların Belediyenin yetkili organınca verilen kararla kamuya tahsis edildiği iddiasına gelince; Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer Kanunlarla belediyeye verilen payların belediye vergi ve resimleri gibi sayılacağı 277 sayılı Yasanın birinci maddesinin açık hükmü gereğidir. Esasen anılan Yasaya göre bu paylar kamuya tahsis edilmiş olmaktadır. Başka bir anlatımla belediye vergi ve resimleri kamu hizmetinde kullanılacağı için mahiyeti itibarıyla

kamuya tahsislidir. Belediyenin yetkili organının bu payları kamuya tahsis kararı alması fazladan bir işlemdir ve giderek belediyenin prim borcunu ödememek için böyle bir tahsis kararı almış olması, baskın olasılık dahilindedir. Belediyenin böyle bir amaçla, tahsis kararını almış olması hakkın kötüye kullanılması sonucunu doğurur.

Konuyu özetlemek gerekirse Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer kanunlarla belediyeye verilen paylar hakkında kamuya tahsis kararı alınmış olsa bile 3986 sayılı Yasa'ya göre Kurumun prim alacağından ötürü bu payların haczi kabildir." denilerek, 3986 sayılı Yasa ile yapılan değişikliklerden sonra belediyelerin gerek paylarının gerekse mallarının haczedilmesinin önünün açıldığı vurgulanmıştır.

Bu gelişmeler, kamu kaynağı kullanarak, kamu hizmeti yürüten belediyelerin durumunu sıkıntıya sokmakla kalmayıp, kamuoyunda bu idarelere duyulan güvenirliliğin azalmasına da yol açmaktaydı. Bu durum, kuşkusuz yeni arayışları da beraberinde getirmektedir.

IV. HACİZ KONUSUNDA BELEDİYELER LEHİNE GELİŞMELER

A. 5393 Sayılı Yasa'nın Getirdiği Yenilikler

Belediye pay ve mallarının haczedilmesinde bu olumsuzluklar yaşanırken, önce 5272 sayılı Belediye Kanunu, bu Yasa'nın iptali üzerine 13.7.2005 tarihinde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nu yürürlüğe konuldu. Anılan Yasa'nın 15'inci maddesinin son fıkrasındaki;

- Belediyelerin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri,
- Şartlı bağışlar,
- Kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları,
- Belediyeler tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin,

haczedilemeyeceği hükmü ile, en azından sözü edilen belediye gelir ve malları güvence altına alınmıştır.

Ancak, bu kez de Yasa hükmünde sözü geçen belediyeye ait bir malın, fiilen kamu hizmetinde kullanılıp kullanılmadığının tespiti kimin tarafından yapılacağı konusu ortaya çıkmıştır. Bunun tespiti yargı kararıyla yapılacaktır.⁶ Çünkü, mevzuatımızda "fiilen kullanma" ile ilgili herhangi bir düzenleme mevcut değildir.

Konu ile ilgili bir yargı kararında; "... Ayrıca, makam odasında menkul niteliğinde olan koltuk

takımı, kamu hizmetinde fiilen kullanıldığının kabulü gerekirse de, maddede öngörülen ve haczedilemezlik için gerekli kamu hizmetinde fiilen kullanılma şartının makam odasındaki televizyon ve ... plakalı araç için oluştuğunun kabulü mümkün değildir." denilmiştir.

Belediyelerin vergi, resim veya harç niteliğindeki paralarının haczedilemeyeceği ise, yasa gereğidir. Ancak, bu idarelerin banka hesabında bulunan paralarının haczedilebilmesi için önce bu paraların niteliklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Nitekim, 5393 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nce verilen 16.12.2005 günlü ve E.2005/21474, K.2005/25278 sayılı Kararda, "Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer kanunlarla belediyeye verilen paylar vergi ve resim hükmünde sayıldığından haczinin mümkün olmadığına, alacaklı tarafından haciz konulan banka hesabındaki paranın İller Bankasından gelen belediye payı olup olmadığının araştırılarak buna göre hüküm verilmesi gerektiğine," hükmedilerek, kanunlarla belediyeye mallarının verilen payların vergi ve resim hükmünde sayıldığından haczinin mümkün olamayacağı, bu nedenle alacaklı tarafından haciz konulan banka hesabındaki paranın İller Bankası'ndan gelen belediye payı olup olmadığının araştırılması gerektiği belirtilmiştir.

Keza, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 26.09.2006 günlü ve E.2006/14562, K.2006/1740 sayılı Kararı'nda, "Borçlu belediyenin şeker fabrikası ve bankalardaki haczedilen paraların nitelikleri belirlenmeli, vergi, resim ve harç niteliğinde olmaları veya kamu hizmetinde kullanılıyor olmaları halinde haczedilemeyeceği düşünülmelidir." denilerek, artık Belediye Kanunu'nda ismen belirtilen belediye mallarının haczinin mümkün olamayacağına işaret edilmiştir.

Haciz konulan hesapta belediyenin vergi ve benzeri gelirleri bulunup bulunmadığının araştırılarak, sonuca göre karar verilmesi gerekir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 6.10.2005 gün ve E.2005/20379, K.2005/19096 sayılı Kararında; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin son fıkrasının uygulamasına göre; mevduatların haczi için İller Bankası'nca aktarılan pay tutarı dışında kalan paraların mahiyetinin araştırılması gerektiğine, diğer paranın vergi, resim ve harç niteliğinde olması veya fiilen kamu hizmetine tahsis edilmesi halinde haczedilemeyeceğine hükmedilmiştir.

⁶ Taner Eraslan, a.g.m., s.20

B. 5779 Sayılı Yasa'nın Getirdiği Yenilikler

15.7.2008'de yürürlüğe giren 2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinde; *"Bu Kanunda, il özel idareleri ve belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen paylar vergi hükmündedir."* denilerek, 5779 sayılı Yasakapsamında belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen payları vergi hükmünde kabul ederek, bu paylardan sağlanan gelirlerin haczinin önüne geçilmiştir. Ayrıca, bu düzenlemeyle 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin son fıkrasındaki, *"Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez."* hükmünde sayılan gelir ve malların haczedilmesinin önlenmesi amaçlanmıştır.

Yapılacak kesintiler bakımından ise, belediyeler ile bu idarelere bağlı kuruluşların ve bunlara ait tüzel kişilerin;

- 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip edilen Devlete olan borçları,

- 28.3.2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında tanımlanan Hazine alacağı niteliğindeki borçları,

- İller Bankasına olan borçları,
- Sosyal güvenlik kuruluşlarına olan borçlarına karşılık,

bu idareler adına her ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak tutarların, alacaklı idarelerin talebi üzerine, ilgisine göre Maliye Bakanlığı veya İller Bankası'nca kesinti yapılarak alacaklı idarelere ödenmesi benimsenmiştir.

V. HACZEDİLEMEYECEK BELEDİYE MAL VE PARALARI

Hakkında belediye meclisi tarafından verilmiş "kamu hizmetine tahsis kararı" bulunmasa dahi haczedilemeyecek olan belediye mal ve paraları da vardır. Yargıtay içtihatlarına göre bu mal ve paralar şunlardır:

- Otobüsler (12. H. D. 6.12.1983 T., 7949/9854)
- Park, otopark, itfaiye garajı, toptancı hali, nikah

salonu gibi taşınmazlar ile belediyece kamulaştırılmış taşınmazlar (12. H. D. 22.10.1984 T., 7542/10641)

- Belediyeye ait ekskavatör, arazöz (12. H. D. 16.11.1989 T., 5038/14079)

- Soğuk hava deposu (12. H. D. 5.12.1989 T., 5434/14987)

- Cenaze arabası (12. H. D. 30.10.1990 T., K.3266/10670)

- Belediye hizmet binası (12. H. D. 23.2.1993 T., K.981/3318)

- Belediyelerin vergi ve resim olarak tahsil ettiği paralar (12. H. D. 3.4.2003 T., E.2003/1735, K.2003/2913; 17.4.2003 T., E.2003/5825, K.2003/8597)

- Çöp arabası, ambulans, mezarlık, su kuyusu, spor alanları (12. H. D. 22.6.2004 T., E.2004/12672, K.2004/16456)

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 7.3.2005 gün ve E.2005/1766, K.2005/4597 sayılı Kararına göre; bütün bunlar, kamuya tahsis kararına gerek olmadan kendiliğinden kamuya tahsisli sayılan mallardan olup, hiçbir şekilde haciz edilemez.

VI. SONUÇ

Belediyeler, mal ve gelirleri haczedilebilir idarelerdendir. Ancak, bu idarelerin niteliği gereği kendiliğinden kamu hizmetine tahsis edilmiş bulunan mal ve gelirlerinin haczi mümkün değildir.

Bu kapsamda, 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinin son fıkrasındaki; belediyelerin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar, kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları, belediyeler tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin haczedilemeyecektir.

Ayrıca, 5779 sayılı Kanun'la belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen paylar vergi hükmünde olduğundan bahisle, haczedilemeyeceği güvence altına alınmıştır. Buna göre; Belediye Gelirleri Kanunu ve diğer kanunlarla belediyeye verilen paylar, vergi ve resim hükmünde sayıldığından haczi mümkün değildir.

Son olarak ifade edelim ki, belediyelerin şu malının haczedilebilir, şu malının haczedilemez kuralından daha da önemlisi, bir hizmet kuruluşu olan belediyelerimizi acze düşürmemek, onu hacizle karşı karşıya getirmemektir. Burada hepimize düşen görev, bu idareleri hizmette yarışan kuruluşlar haline getirmek olmalıdır.

SORU CEVAP HATTI

Belediye Mevzuatı, Personel, İmar, İhale, Bütçe ve Muhasebe konularındaki sorularınıza fahri danışmanlık hizmeti veren Yerel Yönetim Uzmanlarımız anında cevap veriyor...

Türkiye Belediyeler Birliği, Soru - Cevap Hattından yararlanarak cevaplanmasını istediğiniz sorularınızı gönderebileceğiniz adres ve telefonlar:

Adres: Tunus Cad. No:12 06680 Kavaklıdere/ANKARA

Telefon: 0 312 419 21 00 (PBX) **Faks:** 0 312 419 21 30

e-posta: illerbelediyeler@gmail.com

ÖĞRENMEK İSTEDİKLERİNİZ

SORU: Fahrettin AKTAŞ
Yazı İşleri Müdürü,
Nusaybin Belediyesi/MARDİN

İlçemizin içinden geçen Devlet Demir Yolları rayları üstünde kalan bir binek taksiye tren çarpması üzerine hasar meydana gelmiş bulunmaktadır. Sahibi belediyemizden hasarın bir kısmını talep etmektedir. Bunun için herhangi bir ödeme yapabilir miyiz? Ödeme yapılacaksa ne şekilde yapılacaktır?

CEVAP: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
Hafize ZÜLÜFLÜ

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 10'uncu maddesinde belediye trafik birimleri, görev ve yetkileri düzenlenmiş olup, söz konusu madde;

"Madde 10 – (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/3 md.; aynen kabul: 28/3/1985 - 3176/3 md.)

Bu Kanunla belediyelere verilen görevler il ve ilçe trafik komisyonları ve mahalli trafik birimleri ile işbirliği yapılarak yürütülür.

a) Kuruluş

Her belediye başkanlığı bünyesinde, hizmet kapasitesi göz önünde tutularak İçişleri Bakanlığınca tespit edilecek ölçülere ve genel hükümlere göre, belediye trafik şube müdürlüğü, şefliği veya memurluğu kurulur.

b) Görev ve yetkiler

1. Yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmak,

2. Gerekli görülen kavşaklara ve yerlere trafik ışıklı işaretleri, işaret levhaları koymak ve yer işaretlemeleri yapmak,

3. Karayolu yapısında ve üzerinde yapılacak çalışmalarda gerekli tedbirleri almak, aldirmek ve denetlemek,

4. Karayolunda trafik için tehlike teşkil eden engelleri gece veya gündüze göre kolayca görülebilecek şekilde işaretlemek veya ortadan kaldırmak,

5. Yol yapısı veya işaretleme yetersizliği yüzünden trafik kazalarının vuku bulunduğu yerlerde, yetkililerce teklif edilen tedbirleri almak,

6. Çocuklar için trafik eğitim tesisleri yapmak veya yapılmasını sağlamak,

7. Bu Kanun ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak." şeklinde düzenlenmiştir.

Bu maddeye göre belediyeler, yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmakla yükümlüdür.

Bu Kanun sürücülere de bazı yükümlülükler yüklemiş olup, 76'ncı madde kapsamında sürücülere yasak olan fiiller aşağıdaki gibidir:

Demiryolu geçitlerinde:

a) Sürücülerin demiryolu geçitlerini, geçidin durumuna uygun olmayan hızla geçmeleri, ışıklı veya sesli işaretin vereceği "DUR" talimatına uymamaları, taşıt yolu üzerine indirilmiş veya indirilmekte olan tam veya yarım bariyerler varken geçide girmeleri yasaktır.

b) Işıklı işaret ve bariyerle donatılmamış demiryolu geçitlerini geçmeden önce, sürücülerin durmaları, herhangi bir demiryolu aracının yaklaşmadığına emin olduktan sonra geçmeleri zorunludur.

Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 3 600 000 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Diğer taraftan, hemzemin geçitlerde meydana gelen trafik kazalarının önlenmesi için, ilgili kurum ve kuruluşlarca buralara alt-üst geçit köprüsü veya bariyer tesis edilmesi, tesis edilemeyen geçitlerin kapatılması hususunda Ulaştırma Bakanlığının 5.8.2003 tarihli ve B.11.0.APK.0.11.02/1161-23878 sayılı yazısı üzerine İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünce belediyelere iletilmek amacıyla valiliklere 13.8.2003 tarihli ve 81023 sayılı genelge yapılmıştır.

Yukarıdaki hükümlere göre, belediyelerin hemzemin geçitler dahil yapım ve bakımından sorumlu olduğu yolları trafik düzeni ve güvenliğini sağlayacak durumda bulundurmamak görevi vardır.

Ancak, sorunuzda sözü edilen kazada sürücü ihmalî olup olmadığı, yani sürücünün araç bakımını yaptırıp yaptırmadığı, ya da kanunla sürücülere verilen yükümlülüklerle uyup uymadığı, ayrıca kazanın belediyenin ihmaliinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı bilinmemektedir.

Belediye bütçesinden yapılacak harcamalar da 5393 sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesinde gösterilmiş olup, bunlar dışında bir ödeme yapılması mümkün değildir.

Bu bakımdan, kazaya sebep olan sürücünün hasarla ilgili talep ettiği ödemenin doğrudan belediye tarafından ödenmesine imkan bulunmamaktadır. Ancak, sürücü yargıya başvurarak kazanın belediyenin görevini yapmadığından dolayı meydana geldiğini öne sürerek, dava açıp kazanması halinde, yani mahkemenin belediyeniz için kazanın hasarının giderilmesi yönünde karar vermesi durumunda, belediyenizden böyle bir harcama yapılması mümkündür.

SORU: İsmail GÜNDEM
Yazı İşleri Müdürü
Gökçen Belediyesi/İZMİR

Gökçen Belediyesi 3052 nüfuslu bir belde belediyesidir. Belediye memur teşkilat kadrosunda 1 Yazı İşleri Müdürü, 1 Memur statüsünde (Muhasebe Yetkilisi Sınavını kazanmış) Muhasebe Yetkilisi, 1 Tam Zamanlı Sözleşmeli Personel Statüsünde İnşaat Mühendisi, 3 adet Memur olmak üzere toplam 5 Memur 1 Sözleşmeli Personel görev yapmaktadır. Yardımcı elemanlar olarak işçi statüsünde çalışan imza yetkisi olmayan personelimizde bulunmaktadır.

Gökçen Belediyemizde 5393 sayılı Belediye Yasa'nın 33'üncü maddesinin (b) bendi gereği, her yıl meclis üyelerinin arasından 1 yıl görev yapmak üzere gizli oylama ile 2 üye ve buna ilaveten yıllardan beri de belediyemizde mevcut bulunan Yazı İşleri Müdürü ve Hesap İşleri Müdürü memur encümen üyesi olarak encümende görev yapmaktadır. (Norm kadroda Hesap İşleri Müdürü, Mali Hizmetler Müdürü olmuş ve bu görevi de vekaleten bir memur yürütmektedir.)

5393 sayılı Kanun'da 'memur encümen üyelikleri için mali hizmetler birim amiri ve Belediye Başkanı birim amirleri içersinden bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere toplam 5 üye' denilmektedir.

Gökçen Belediyemizde daire amiri sıfatıyla Yazı İşleri Müdürü ve Mali Hizmetler Yetkilisi ile Sözleşmeli Personel Statüsünde İnşaat Mühendisi görev yapmaktadır.

Belediye başkanı, memur encümen üyesi tespitinde önceki yıllarda görev yapan ve halen aynı görevde olan başka da müdür olmayan belediyemizde Yazı İşleri

Müdürüne sonraki yılda memur encümen üyesi görevi vermeme gibi uygulama olur mu? Yazı İşleri Müdürüne memur encümen üyesi görevi verilmediğinde encümen üye sayısı 4 olacaktır. Müdüre görev verilmezken memura encümen üyeliği görevi verilebilir mi?

Belediyemizde Tam Zamanlı Sözleşmeli Personel Statüsünde çalışan İnşaat Mühendisi memur encümen üyesi olarak görevlendirme imkanı var mıdır?

CEVAP: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
Mustafa DÖNMEZ

Belediye encümeninin oluşumu, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 33'üncü maddesinde gösterilmiştir. Anılan madde hükmüne göre, belediye encümeni beldelerde belediye başkanının başkanlığında; belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden oluşur.

Söz konusu madde hükmünden de anlaşılacağı üzere; belediye encümeninin atanmış üyeleri yasa gereği biri mali hizmetler birimi yetkilisi olup, diğeri belediyedeki birim amirleri arasından belediye başkanınca atanmaktadır. Burada yetki tamamen belediye başkanına aittir. Bu meyanda belediye başkanı, encümen üyeliğine bir yıl yazı işleri müdürünü atayabileceği gibi, ertesi yıl belediyede mevcut olan başka bir birim amirini de atayabilir. Birim amiri ile kasıt, sadece müdür olmayıp, onların vekillerini de kapsar. Ancak, yeterli sayıda personel olduğu sürece encümen üye sayısının beşten aşağı olması yasa hükmüne aykırılık teşkil eder.

Bu kapsamda;

1. Encümene, mali hizmetler birim amiri dışında hangi birim amirinin üye olarak atanacağının yetkisi ve takdiri, başkana aittir. Ancak, belediye başkanı bu yetkisini kullanırken, yasada öngörüldüğü şekilde birim amirlerinden birini tercih etmek durumundadır. Örneğin, Yazı İşleri Müdürü varken, müdürün maiyetinde çalışan ve birim amiri konumunda olmayan bir memuru atayamaz. Aksi durum yasanın özüne aykırı olur.

2. Belediyelerde sözleşmeli olarak çalışan, yani memur statüsünde olmayan personelin encümende görevlendirilmesi mümkün değildir. Çünkü encümende görevlendirilecek memur üyenin, yasada belirtildiği gibi, birim amirlerinden birisi olması gerekir. Ancak, sözleşmeli personel statüsünde çalıştırılan kimselerin birim amiri olarak görevlendirilmesi mümkün değildir. Birim amirlerinin kanunla belirlenen belli bir eğitim düzeyine, hizmet süresine ve asaleten atanacaksa da görevde yükselme sınavına girerek başarılı olması gerekir. Vekaleten atanacaklarda da, asılın sahip olduğu koşulları aynen taşıması gerekir.

SORU: Dursun ERDAĞ
Hesap İşleri Müdürü
Kars Belediyesi /KARS

Bir işçimiz, daha önce SSK'ya tabi olarak Kars Emniyet Müdürlüğünde çalışmakta iken 1999 yılında çalıştığı kurumdan istifa ederek ayrılıp, Belediyemizde işçi olarak çalışmaya başlamıştır.

Anılan personelimiz 1999 yılından 2004 yılına kadar aralıksız olarak Belediyemizde çalışıp 2004 yılında yapılan Mahalli İdareler Seçiminde Belediye Meclis Üyesi seçilmiştir. Daha sonra Belediyemizde Başkan Yardımcılığı görevine ataması yapılmıştır.

2004 Nisan ayından 14.5.2007 tarihine kadar Belediye Başkan Yardımcısı olarak görev yapıp, 14.5.2007 tarihinde ise kendi isteği ile emekli olmuştur.

Bu personelimize kadim tazminatı ödenmesinde ne gibi bir yol izleyeceğiz, tüm hizmetlerine kıdem tazminatı ödeyebilir miyiz veya hangi hizmetlerine kıdem tazminatı öderiz?

CEVAP: İşçileri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
Hafize ZÜLÜFLÜ

4857 sayılı İş Kanunu'nun 120'nci maddesi ile 1475 sayılı İş Kanunu'nun "Kadem tazminatı" başlıklı 14'üncü maddesi hariç diğer maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. 4857 sayılı Kanunun Geçici 6'ncı maddesi de, kıdem tazminatı için bir kıdem tazminatı fonu kurulacağı, kıdem tazminatı fonuna ilişkin Kanun'un yürürlüğe gireceği tarihe kadar işçilerin kıdemleri için 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14'üncü maddesi hükümlerine göre kıdem tazminatı haklarının saklı olduğu hüküm altına alınmıştır.

1475 İş Kanunu'nun 14'üncü maddesi "Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17'nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,
2. İşçi tarafından bu Kanunun 16'ncı maddesi uyarınca,
3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,
4. Bağlı bulundukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;

5. (Ek: 25/8/1999 - 4447/45 md.) 506 Sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya aynı Kanunun Geçici 81'inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmalari nedeniyle,

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı

süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

İşçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler gözönüne alınarak hesaplanır. İşyerlerinin devir veya intikali yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde işçinin kıdem, işyeri veya işyerlerindeki hizmet akitleri sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. 12/7/1975 tarihinden, itibaren işyerinin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak, işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları işçiyi çalıştırdıkları sürelerle ve devir esnasındaki işçinin aldığı ücret seviyesiyle sınırlıdır. 12/7/1975 tarihinden evvel işyeri devrolmuş veya herhangi bir suretle el değiştirmişse devir mukavelesinde aksine bir hüküm yoksa işlemiş kıdem tazminatlarından yeni işveren sorumludur.

İşçinin birinci bendin 4'üncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. İşçinin ölümü halinde bu şart aranmaz.

T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

Ancak, bu tazminatın T.C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz.

Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi, genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde sayılan kurumları kapsar.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez.

Kıdem tazminatının hesaplanması, son ücret üzerinden yapılır. Parça başı, akort, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışan

günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur.

Ancak, son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, tazminata esas ücret, işçinin işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

(Değişik: 29/7/1983 – 2869/3 md.) 13'üncü maddesinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında 26'ncı maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilaveten işçiye sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de göz önünde tutulur. Kıdem tazminatının zamanında ödenmemesi sebebiyle açılacak davanın sonunda hakim gecikme süresi için, ödenmeyen süreye göre mevduata uygulanan en yüksek faizin ödenmesine hükmeder. İşçinin mevzuattan doğan diğer hakları saklıdır.

(Değişik: 17/10/1980 - 2320/1 md.) Bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akidleri veya toplu iş sözleşmeleri ile işçi lehine değiştirilebilir.

(Değişik: 10/12/1982 - 2762/1 md.) Ancak, toplu sözleşmelerle ve hizmet akitleriyle belirlenen kıdem tazminatlarının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçemez.

İşçinin ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı, kanuni mirasçılara ödenir.

Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.

İşveren sorumluluğu altında ve sadece yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olmak kaydıyla Devlet veya Kanunla kurulu kurumlarda veya % 50 hisseden fazlası Devlete ait bir bankada veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir.

Fon tesisi ile ilgili hususlar kanunla düzenlenir." şeklinde düzenlenmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri doğrultusunda, daha önce SSK'ya tabi olarak Kars Emniyet Müdürlüğünde çalışan ve buradan istifa ederek Belediyenize geçen işçi personelin, meclis üyesi seçildikten sonra başkan yardımcısı olarak görev yaptığı sürece de SSK ile ilişkisini sürdürdüğü varsayılarak emekliye sevkini istediği 14.5.2007 tarihi itibarıyla, 1475 sayılı Kanun'un "...**Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi** suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu **kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir**" hükmü uyarınca emniyet ve belediyenizde geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu

kuruluşu olan Belediyenizce kıdem tazminatı ödeneceği değerlendirilmektedir.

SORU: Mehmet ZABUN
Belediye Başkanı
Sarıcakaya Belediyesi/ESKİŞEHİR

1- İlçe belediye sınırları içerisinde hareketle;

a) İlçe merkezinde belediyenin meclis kararı ile oluşturduğu ilk hareket istasyonu (terminal)den şehir merkezine ve köylere hareket eden belediye halk otobüsleri ve diğer birlik ve şahıs otobüslerinin hareket saatlerinin tespiti,

b) Aynı güzergahlarda olmak üzere halk otobüslerinin ve diğer birlik ve şahıs otobüslerinin ücret tarifelerinin tespiti (ki her sene diğer kamu kurum ve kuruluşları yolluk ücretlerinin tespiti için belediyemizden görüş ve bilgi sormaktadırlar)

c) Araç sayıları, güzergah tespiti, çalışma şekil ve şartları,

d) Tüm bu araçlara belediye tarafından çalışma izni verilip verilmeyeceği, çalışma izin ve ücret tarifesinin nasıl olacağı,

e) Belediye sınırları içerisinde koyulacak uygulama kurallarına uymayanlara verilecek ceza ve uygulamaların nasıl olacağı, araçların taşımadan men edilip edilemeyeceği,

f) Taşımalı eğitim sistemine tabi olan servis araçlarına (ilçe merkezi ve köyler arasında) belediye tarafından yapılabilecek uygulamalar (çalışma izni, harç vb.)

g) Belediye, İlçe Trafik Komisyonu, emniyet ve jandarma gibi kurumların taşıma ile ilgili alınacak kararlardaki uygulama yetki ve sorumlulukları kısaca nelerdir? Ve nasıl olmalıdır?

2- Köylerden ilçe merkezine ve şehre yapılacak olan seferlerin hareket saatleri, çalışma şekil ve şartları nelerdir ve nasıl olmalıdır?

CEVAP: İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü
Hafize ZÜLÜFLÜ

1-a) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesi belediyeye mahalli ve müşterek olmak şartıyla imar, su ve kanalizasyon, **ulaşım gibi kentsel alt yapı; ... şehir içi trafik; ...hizmetlerini yapma veya yaptırma görevi** vermiştir. Ayrıca, aynı Kanunun 80'inci maddesi belediye sınırları ve mücavir alanları içinde, **kara yolu ile yolcu taşıma hakkına sahip gerçek ve tüzel kişilerin şehirlerarası otobüs terminali kurmalarına ve işletmelerine belediye tarafından izin verilebileceğini** düzenlemiştir.

Bu maddeler dahilinde, belediye sınırları içerisinde diğer yerlere yapılacak yolcu taşımaları için belediyelerce otobüs terminali kurulup işletilebilecektir. Bu kapsamda,

terminalden hareket edecek otobüslerin saatleri de belediye tarafından belirlenebilecektir.

b-c-d) İlçe belediye sınırları içinde hareket eden halk otobüsleri, birlik ve şahıs otobüslerinin ücret tarifeleri, araç sayıları, güzergah tespiti, çalışma şekil ve şartlarının il veya ilçe trafik komisyonlarınca belirleneceği değerlendirilmektedir. Zira, Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 12'nci maddesinin (b) fıkrası ile;

1. İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak,

2. Trafikğin düzenli bir şekilde akımını sağlamak bakımından alt yapı hizmetleri ile ilgili tedbirleri almak, trafikle ilgili sorunları çözümlmek, bütün ülkeyi ilgilendiren Trafik Güvenliği Yüksek Kurulunun müdahalesini gerektiren hususları İçişleri Bakanlığına iletmek.

3. Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere, trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergahlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek,

Görev ve yetkileri il ve ilçe trafik komisyonlarına verilmiştir. Elbette, 3. bentte düzenlenen belediye sınırları içindeki düzenlemelerle ilgili husus 5393 sayılı Kanuna aykırı olduğundan, uygulanmayacaktır. Ancak, bu tür işlemlerin belediye sınırları dışında yapılmasından il ve ilçe trafik komisyonlarının görevli olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, benzer konuda İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 28.9.2006 tarihli ve 82321 sayılı görüş yazısında da;

“Bilindiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15/p maddesi “Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek” görev ve yetkisini belediye sınırları içinde belediyelere vermiştir.

Diğer taraftan 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 12/b maddesi ile “İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak” görev ve yetkisi İl Trafik Komisyonuna verilmiştir. Ayrıca, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu’nun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası “İl sınırları içerisindeki taşımalar ile yüz kilometreye kadar olan şehirlerarası taşımaların düzenlenmesi il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklere, belediye sınırları içerisindeki şehiriçi taşımalar belediyelere bu Kanuna göre düzenlenecek yönetmelik esasları dahilinde bırakılabilir” hükmünü taşımakta, aynı Kanuna dayanılarak çıkarılan Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 2'nci maddesinin üçüncü maddesinde de benzer bir düzenlemeyle “Taşıma mesafesine

bakılmaksızın il sınırları içinde yapılan yolcu taşımaları, 100 kilometreye kadar olan şehirlerarası yolcu taşımaları ile belediye sınırları ile mücavir alanı içindeki şehiriçi taşımalar, bu Yönetmeliğin kapsamı dışında olup; bunlar için Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar, il sınırları içinde yapılan yolcu taşımaları ile 100 kilometreye kadar olan şehirlerarası yolcu taşımaları il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle ilgili valiliklerce, belediye sınırları ile mücavir alanı içindeki şehiriçi taşımalar il ve ilçe trafik komisyonları ile işbirliği yapılmak suretiyle, ilgili belediyelerce bu Yönetmeliğin taşımacılar için getirdiği sorumluluk ve yükümlülükler dikkate alınarak düzenlenir” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde belediye sınırları dahilinde yapılan yolcu taşımaları ile ilgili tüm iş ve işlemlerin belediyelerce, il sınırı içerisinde yapılan yolcu taşımaları ile ilgili işlemlerin ise Valiliklerce yerine getirileceği anlaşılmaktadır...” denilmektedir.

İl ve ilçe trafik komisyonları üyeleri arasında belediye başkanları da yer aldığından, ücret tarifesini veya güzergah tespiti gibi diğer hususlarda belediyenin görüşünün alınması doğaldır.

e- Belediye sınırları içerisinde toplu taşımacılıkla ilgili olarak konulacak kurallara (bu konuda emir ve yasaklar hazırlanıp meclis kararı alınarak usulüne göre ilan edildikten sonra) uymayanlara 1608 sayılı Kanun uyarınca idari para cezası veya ticaret ve sanattan men cezası verilebilecektir. Bu Kanunda yer alan idari para cezasının miktarı çok düşük olduğundan, yaptırımı olmayacaktır. Bu nedenle, 3-15 gün ticaret ve sanattan men cezası verilmesi daha etkili olacaktır. Bu uygulama sadece belediye sınırları içinde yapılan toplu taşıma konusunda yapılabilir.

f- İlçe merkezi ve köyler arasında taşımali eğitim sistemine tabi olan servis araçlarıyla ilgili olarak da belediye tarafından çalışma izni verilemeyeceği ve harç alınamayacağı düşünülmektedir. Zira, bu servis araçları da belediye sınırı dışından yolcu taşıdığı için, yukarıda bahsedildiği gibi il veya ilçe trafik komisyonlarının görev alanındadır.

g- Belediye, ilçe trafik komisyonu, emniyet ve jandarma gibi kurumların trafikle ilgili görev ve yetkileri 2918 sayılı Kanun ve bu Kanuna istinaden çıkarılan Karayolları Trafik Yönetmeliği’nde ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Karayolu taşımacılığıyla ilgili hususlar ise 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde gösterilmiştir. Kanunla ve yönetmelikle hangi kuruma görev verilmişse, o kurum bu görevleri yapmaya yetkilidir. Kararları da kanundan kaynaklandığından bağlayıcıdır.

2- Köylerden, ilçe merkezine ve şehre yapılacak olan seferlerin hareket saatleri ile çalışma şekil ve şartlarının yine il veya ilçe trafik komisyonlarınca belirlenmesi gerekmektedir. Doğal olarak bu belirleme yapılırken, söz konusu köylerin yetkililerinin görüşleri alınabilir.

RESMÎ GAZETE

ARALIK

KANUN

KANUN: Kamu İhale Kanunu İle Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No: 5812

Kabul Tarihi: 20/11/2008

5 Aralık 2008 tarih ve 27075 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

KANUN: Türkiye İstatistik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No: 5813

Kabul Tarihi: 25/11/2008

5 Aralık 2008 tarih ve 27075 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

KANUN: Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No: 5825

Kabul Tarihi: 3/12/2008

İçerik: Türkiye Cumhuriyeti adına 30 Mart 2007 tarihinde New York’ta imzalanan “Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme”nin onaylanması uygun bulunmuştur.

18 Aralık 2008 tarih ve 27084 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

KANUN: Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No: 5827

Kabul Tarihi: 24/12/2008

İçerik: 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun’un 3’üncü maddesi değiştirilmiş; 4 ve 5’inci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

30 Aralık 2008 tarih ve 27096 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

KANUN: 2009 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu

Kanun No: 5828

Kabul Tarihi: 27/12/2008

31 Aralık 2008 tarih ve 27097 sayılı Mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

BAKANLAR KURULU KARARI

BAKANLAR KURULU KARARI: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Kapsamındaki Yapım İşlerinde Beklenmeyen Fiyat Artışları Nedeniyle Uygulanacak İlave Fiyat Farkı Esasları Hakkında Karar

Karar Sayısı: 2008/14447

İçerik: Ekli “4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Kapsamındaki Yapım İşlerinde Beklenmeyen Fiyat Artışları Nedeniyle Uygulanacak İlave Fiyat Farkı Esasları”nın yürürlüğe konulması; Kamu İhale Kurumunun teklifine dayanan Maliye Bakanlığının 15/12/2008 tarihli ve 20884 sayılı yazısı üzerine, adı geçen Kanunun geçici 2’nci maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 16/12/2008 tarihinde kararlaştırılmıştır.

26 Aralık 2008 tarih ve 27902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

BAKANLAR KURULU KARARI: Bazı Mahalli İdare Birliklerinin Kurulmasına İzin Verilmesi Hakkında Karar

Karar Sayısı: 2008/14443

İçerik: Ekli listede adları yazılı mahalli idare birliklerinin kurulmasına izin verilmesi; İçişleri Bakanlığının 19/11/2008 tarihli ve 62298 sayılı yazısı üzerine, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun 4’üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 3/12/2008 tarihinde kararlaştırılmıştır.

31 Aralık 2008 tarih ve 27097 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

BAKANLAR KURULU KARARI: Başbakanlık Doğu ve Güneydoğu Eylem Planı, Devlet Planlama Teşkilatı Tarafından Yayınlanmış En Son İlçe Bazındaki Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Kriterleri, İlçelerin Sağlık Göstergeleri ile Coğrafi Konumları Dikkate Alınarak, Sözleşmeli Personel İstihdam Edilecek Hizmet Birimlerinin 2009 Yılında Uygulanmak Üzere Tespit Edilmesi Hakkında Karar

Karar Sayısı: 2008/14485

İçerik: Başbakanlık Doğu ve Güneydoğu Eylem Planı, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yayınlanmış en son ilçe bazındaki sosyo-ekonomik gelişmişlik kriterleri, ilçelerin sağlık göstergeleri ile coğrafi konumları dikkate alınarak, sözleşmeli personel istihdam edilecek hizmet birimlerinin 2009 yılında uygulanmak üzere ekli listedeki şekilde tespit edilmesi; Sağlık Bakanlığının 5/12/2008 tarihli ve 225279 sayılı yazısı üzerine, 10/7/2003 tarihli ve 4924 sayılı Kanun’un 1’inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu’nca 22/12/2008 tarihinde kararlaştırılmıştır.

31 Aralık 2008 tarih ve 27097 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

KARARLAR

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI: Anayasa Mahkemesi Başkanlığından: Anayasa Mahkemesinin E: 2008/34, K: 2008/153 Sayılı Kararı (6/3/2008 Tarihli

ve 5747 Sayılı Kanun ile ilgili) DÜZELTME İşçileri Bakanlığı Encümeninin 25/11/2008 Tarih ve 2008/5 Sayılı Kararı ile ilgili

Esas Sayısı: 2008/34

Karar Sayısı: 2008/153

Karar Günü: 31.10.2008

6 Aralık 2008 tarih ve 27076 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

YÜKSEK SEÇİM KURULU KARARI: Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından: Yüksek Seçim Kurulunun 23/12/2008 Tarihli ve 329 Sayılı Kararı

İçerik: “...

1) Anayasa Mahkemesinin 31/10/2008 tarih ve E: 2008/34, K: 2008/153 sayılı ve Danıştay 8. Dairesinin 19/12/2008 tarih, E: 2008/4826, K: 2008/8384 sayılı kararları doğrultusunda;

a - Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Adrese Dayalı Nüfus Sayımı sonuçlarına Danıştay kararında öngörülen süre içinde iptal davası açan,

b- Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 5747 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği 22/03/2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2.000’in üzerine çıkan,

c - “Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri” kapsamında kalanlar ile “Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler” listesinde yer alan,

beldelerden, 5747 sayılı Yasanın eki (44) sayılı liste kapsamına giren belediyelerin, 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan mahalli idareler seçimlerine belde olarak katılacaklarına,

Dava açan beldelerle ilgili olarak Danıştay Kararında öngörülen süre içinde dava açıldığına dair belgelerin Yüksek Seçim Kurulu’na verilmesi gerektiğine,

2) Yukarıdaki madde kapsamına giren ve 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak mahalli idareler seçimlerine belde olarak katılacaklarına karar verilen beldelerde, belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyelikleri için, sadece bu belediyelerle sınırlı olarak, adaylıklarını koyacak;

a- Kamu görevlileri ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının en geç 31 Aralık 2008 Çarşamba günü saat: 17.00’ye kadar 2839 sayılı Kanunun 18. maddesi uyarınca görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmaları gerektiğine ve ayrıca bunlar için aynı Kanunun 19. maddesinde yer alan görevden ayrılmaya ilişkin hükümlerin uygulanmasına,

b- Kamu görevlilerinden emeklilik suretiyle aday olacakların en geç 31 Aralık 2008 tarihinden geçerli

olmak üzere emeklilik isteğini belirten dilekçelerini en geç 31 Aralık 2008 Çarşamba günü saat: 17.00’ye kadar vermeleri gerektiğine,

c - Görev yaptıkları yerden aday olmak isteyen siyasi partilerin il, ilçe ve belde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin de en geç 31 Aralık 2008 Çarşamba günü saat: 17.00’ye kadar istifa etmeleri gerektiğine ve istifa etmelerine ilişkin esas ve usullerin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 40. maddesi uyarınca belirlenmesine,

3) (44) sayılı listede adları yazılı olup ta, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un Geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, bağlı olduğu il veya ilçe belediyesine mahalle olarak katılan belediyelerde seçimlerin 5393 sayılı Kanun’un 12/2 maddesi uyarınca yeni durumlarına göre yapılmasına,

4) Karar örneğinin Resmî Gazete’de yayımlanmasına ve karar özetinin Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu’nda duyuru olarak yayınlanmasına,

5) Karar örneğinin;

a - İşçileri Bakanlığına,

b - Kurulumuz Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına,

c - Siyasi partiler genel başkanlıklarına, gönderilmesine,

6) Karar örneğinin, 5747 sayılı Yasaya ekli (44) sayılı listede yer alan belediyelerle ilgili olarak Kurulumuza başvuruda bulunanların bilgilendirilmesi amacıyla Kurumumuz resmi internet sitesine (portal) konulmasına,

23/12/2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.”

24 Aralık 2008 tarih ve 27090 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

SINIR TESPİT KARARI: İşçileri Bakanlığından

Karar Sayısı: 2008/10601

İçerik: Sivas İli Gürün İlçesi Merkez Bucağına bağlı Eskihamal Köyü ile Malatya İli Kuluncak İlçesi Merkez Bucağına bağlı Çayköy Köyü arasında kalan iki il arası sınırın, özel krokisinde de gösterildiği üzere, “Çürüktaş Mevkiinden başlayarak, buradan 1966 rakımlı Kızılyüce Dağında son bulan düz hat” olarak belirlenmesi, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 2’nci maddesinin (B) ve (D) fıkralarına göre uygun görülmüştür.

3 Aralık 2008 tarih ve 27073 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

SINIR TESPİT KARARI: İşçileri Bakanlığından

Karar Sayısı: 2008/10664

İçerik: Kahramanmaraş İli Merkez İlçeye bağlı Karacasu ve Kavaklı Belediyeleri ile Kılavuzlu ve Hasancıklı Köylerinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak Kahramanmaraş Belediyesine katılması 5393 sayılı

Belediye Kanunu'nun 11'inci maddesi uyarınca uygun görülmüştür.

27 Aralık 2008 tarih ve 27093 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

İDARİ BAĞLILIĞIN DEĞİŞTİRİLMESİ KARARI: İçişleri Bakanlığından

Karar Sayısı: 2008/10602

İçerik: Kahramanmaraş İli Merkez İlçe Merkez Bucağı Yeşildere Köyünün, Osmaniye İli Düziçi İlçesi Merkez Bucağına bağlanması; 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 2'nci maddesinin (B) ve (D) fıkralarına göre uygun görülmüştür.

3 Aralık 2008 tarih ve 27073 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

İDARİ BAĞLILIĞIN DEĞİŞTİRİLMESİ KARARI: İçişleri Bakanlığından

Karar Sayısı: 2008/10645

İçerik: Bursa İli İnegöl İlçesine bağlı Alanyurt Belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak İnegöl Belediyesi sınırları içine katılması 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 11'inci maddesi uyarınca uygun görülmüştür.

24 Aralık 2008 tarih ve 27090 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

YÖNETMELİK

YÖNETMELİK: Bayındırlık ve İskan Bakanlığından: Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği

İçerik: Bu Yönetmeliğin amacı dış iklim şartlarını, iç mekan gereksinimlerini, mahalli şartları ve maliyet etkinliğini de dikkate alarak, bir binanın bütün enerji kullanımlarının değerlendirilmesini sağlayacak hesaplama kurallarının belirlenmesini, birincil enerji ve karbondioksit (CO₂) emisyonu açısından sınıflandırılmasını, yeni ve önemli oranda tadilat yapılacak mevcut binalar için minimum enerji performans gereklerinin belirlenmesini, yenilenebilir enerji kaynaklarının uygulanabilirliğinin değerlendirilmesini, ısıtma ve soğutma sistemlerinin kontrolünü, sera gazı emisyonlarının sınırlandırılmasını, binalarda performans kriterlerinin ve uygulama esaslarının belirlenmesini ve çevrenin korunmasını düzenlemektir.

5 Aralık 2008 tarih ve 27075 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

YÖNETMELİK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan: Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik; Doğal Gaz Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik; Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik;

7 Aralık 2008 tarih ve 27077 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

YÖNETMELİK: İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Karar Sayısı: 2008/14374

İçerik: Ekli "İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığının 23/9/2008 tarihli ve 14908 sayılı yazısı üzerine, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 65'inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 18/11/2008 tarihinde kararlaştırılmıştır.

20 Aralık 2008 tarih ve 27086 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

YÖNETMELİK: Maliye Bakanlığından: İç Denetçi Adayları Belirleme, Eğitim Ve Sertifika Yönetmeliğinde Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

20 Aralık 2008 tarih ve 27086 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

YÖNETMELİK: Ulaştırma Bakanlığından: Kıyı ve Liman Yapıları, Demiryolları, Hava Meydanları İnşaatlarına İlişkin Deprem Teknik Yönetmeliğinde Değışiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

26 Aralık 2008 tarih ve 27092 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ

TEBLİĞ: Maliye Bakanlığından: Gelir Vergisi Genel Tebliği Seri No: 269

İçerik: 13/11/2008 tarihli ve 27053 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/14272 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tam mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından elde edilen, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesinin (1), (2) ve (3) numaralı fıkralarında yer alan gelirlerden hisse senetlerine ilişkin olanlar ile ihtiyari beyanname ile beyan edilecek hisse senedi alım-satım kazançları için uygulanacak vergi oranı 14/11/2008 tarihinden itibaren uygulanmak üzere % 0 olarak yeniden belirlenmiş olup bu Tebliğde, söz konusu oran değışikliğinin uygulanması ile ilgili olarak Başkanlığımıza iletilen sorunlara ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

6 Aralık 2008 tarih ve 27076 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Tarım ve Köyışleri Bakanlığından: Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemeler Tebliđinde Değışiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2008/65)

İçerik: 4/7/2005 tarih ve 25865 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi - Gıda Maddeleri İle Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemeler Tebliđinin EK-2 BÖLÜM A tablosuna aşağıdaki referans numarasına uygun olarak monomer ve başlangıç maddeleri ilave edilmiştir.

6 Aralık 2008 tarih ve 27076 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi Genel Hükümler

İçerik: Bütün hukuki yardımlarda avukat ile iş sahipleri arasında geçerli ücret sözleşmesi yapılmamış olan veya avukatlık ücretinin kanun gereği karşı tarafa yükletilmesi gereken durumlarda, Avukatlık Kanunu ve bu Tarife hükümleri uygulanır. Bu Tarifede belirlenen ücretlerin altında avukatlık ücreti kararlaştırılmaz. Aksine yapılan sözleşmelerin ücrete ilişkin hükümleri geçersiz olup, ücrete ilişkin olarak bu tarife hükümleri uygulanır.

19 Aralık 2008 tarih ve 27085 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Maliye Bakanlığında: Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 320)

20 Aralık 2008 tarih ve 27086 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Maliye Bakanlığında: Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 388)

20 Aralık 2008 tarih ve 27086 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Maliye Bakanlığında: Harçlar Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 58)

24 Aralık 2008 tarih ve 27090 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Sosyal Güvenlik Kurumundan: Aylık Prim Ve Hizmet Belgesinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Verilmesine Ve Primlerin Ödenme Sürelerine Dair Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

25 Aralık 2008 tarih ve 27091 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Maliye Bakanlığında: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (Türk Lirası ve Kuruş Kullanımında Özel Kesim Muhasebe Sistemine İlişkin Olarak İşletmeler Tarafından Uygulacak Esaslar Hakkında) Sıra No: 15

26 Aralık 2008 tarih ve 27092 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Maliye Bakanlığında: Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 389)

27 Aralık 2008 tarih ve 27093 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Sanayi ve Ticaret Bakanlığında: 4822 Sayılı Kanun İle Değişik 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 5728 Sayılı Kanunla Değişik 25’inci Maddesine ve 5560 Sayılı Kanunla Değişik 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu’nun 3’üncü ve 17/7’nci Maddelerine Göre 2009 Yılında Uygulanacak

Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008/1)

29 Aralık 2008 tarih ve 27095 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Sanayi ve Ticaret Bakanlığında: 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 4822 Sayılı Kanun ile Değişik 22’nci ve Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri Yönetmeliği’nin 5’inci Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: TRKGM-2008/2)

29 Aralık 2008 tarih ve 27095 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında: Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kararı

Karar Tarihi: 25/12/2008

Karar No: 2008/1

30 Aralık 2008 tarih ve 27096 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

TEBLİĞ: Çevre ve Orman Bakanlığında: 2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2009/1)

İçerik: 2872 Sayılı Çevre Kanunu’nun 20’nci maddesinde, kanuna aykırılık halinde uygulanacak idari para cezaları belirlenmiştir. 20/2/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 17’nci maddesinin yedinci fıkrasında idari para cezalarının her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun mükerrer 298’inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında arttırılmak suretiyle uygulanacağı ve bu şekilde yapılacak hesaplamalarda bir Türk Lirasının küsurunun dikkate alınmayacağı hükmü yer almaktadır. Maliye Bakanlığı tarafından 20/11/2008 tarihli ve 27060 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 387 sıra no’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği uyarınca 2009 yılı yeniden değerlendirme oranı %12 olarak tespit ve ilan edilmiştir. Bu nedenle 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 20’nci maddesinde yer alan para cezası miktarları 1/1/2009 tarihinden itibaren aşağıda gösterildiği gibi uygulanacaktır.

30 Aralık 2008 tarih ve 27096 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

GENELGE

GENELGE: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile Başbakanlık Hazine Müsteşarlığının 2008-32/34 Sayılı Tebliğine İlişkin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genelgesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Genelge

Sayı: 2008/9

29 Aralık 2008 tarih ve 27095 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

GENELGELER

2 Aralık 2008 tarih ve 27072 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Başbakanlıktan:

Konu : Yerli Ürün Kullanılması.

GENELGE
2008/20

Ekonomimize sağlayacağı faydalar göz önünde tutularak, tasarruf ve rekabet ilkelerine uygun hareket edilmesi kaydıyla, Türkiye’de üretilen mal ve hizmetlerin tercih edilmesi, temel tüketim maddelerinin yerli ürünlerden karşılanması, ekonomimiz açısından önem taşımakta olup, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 63 üncü maddesinde yer alan “...yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden yerli istekliler lehine %15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması hususlarında idarelerce ihale dokümanına hükümler konulabilir.” hükmünün kamu kurum ve kuruluşlarınca dikkate alınması hususunda; bilgilerini ve kamu yöneticilerinin bu konuda gereken duyarlılığı göstermelerini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

6 Aralık 2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Başbakanlıktan:

Konu : Mahalli İdareler Genel Seçimleri

GENELGE
2008/21

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 127’nci, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 8’inci maddesi uyarınca 29 Mart 2009 Pazar günü Mahalli İdareler Genel Seçimleri yapılacaktır.

Anayasanın 79’uncu maddesinde öngörülen seçimlerin “başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü” ilkesine yaraşır bir şekilde gerçekleştirilebilmesini teminen Yüksek Seçim Kurulu ile il ve ilçe seçim kurullarının bu kapsamdaki çalışmalarına diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca da her türlü işgücü, araç ve diğer malzeme desteği verilmesi önem taşımaktadır.

Seçimin her aşamasında görev alması muhtemel kamu personelinin yıllık izinlerinin plânlanmasında seçim tarihinin dikkate alınması zorunlu görülmektedir. İl ve ilçe seçim kurulları ile koordinasyon içerisinde, kamu personelinin de mağdur etmeyecek şekilde gereken tedbirler ivedilikle alınacaktır.

Bu itibarla, önümüzdeki mahalli seçimlerin başarıyla gerçekleştirilerek, millet iradesinin sandığa sağlıklı olarak yansması amacıyla, seçim kurulu başkanlarının talep edebileceği personel, araç, gereç ve yer tahsisleri ile daktilo, bilgisayar, yazıcı, modem, kesintisiz güç kaynağı, jeneratör, hesap makinesi ve kırtasiye malzemeleri ile bunları kullanabilen nitelikli işgücü takviyesi gibi diğer ihtiyaçlarının karşılanması için başta mülki amirler olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları ve banka yöneticileri ile güvenlik güçlerinin amirleri tarafından gereken tüm önlemler alınacak, herhangi bir aksamaya neden olunmaması için azami duyarlılık gösterilecektir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B050MAH0740001/26413-46184
Konu : Elektrik ve Su Bağlanması

15/10/2008

.....VALİLİĞİNE
İl Mahalli İdareler Müdürlüğüne

5784 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 25 inci maddesi ile, 3194 sayılı İmar Kanununa Geçici 11 inci madde eklenerek bazı yapılara; yol, su, elektrik, telefon, kanalizasyon ve doğal gaz gibi hizmetlerin götürülmesinde geçici uygulama yapılmasına imkan tanınmıştır. Geçici 11 inci maddede, "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olup, kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılara; yol, elektrik, su, telefon, kanalizasyon, doğal gaz gibi alt yapı hizmetlerinden birinin veya birkaçının götürüldüğünün belgelenmesi halinde, ilgili yönetmelikler doğrultusunda fenni gereklerin yerine getirilmiş olması ve bu maddenin yayımı tarihinden itibaren başvurulması üzerine, kullanma izni alınıncaya kadar ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su ve/veya elektrik bağlanabilmekte bu kapsamda, ilgili belediyeden dağıtım şirketlerine elektriğin kesilmesi talebinin söz konusu olması halinde aboneliği iptal edileceğinden, su ve/veya elektrik bağlanması herhangi bir kazanılmış hak teşkil etmez. Ancak, yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olma şartı 12/10/2004 tarihinden önce yapılmış olan yapılarla ilgili olarak uygulanmaz. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan abonelikler de ait olduğu gruba dönüştürülür" hükmü bulunmaktadır.

Kanunun uygulanmasında yaşanan tereddütleri gidermek ve uygulama birliğini sağlamak amacıyla aşağıdaki tedbirlerin alınması uygun bulunmuştur.

1) Geçici 11 inci maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olup, kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılara; yol, elektrik, su, telefon, kanalizasyon, doğal gaz gibi alt yapı hizmetlerinden birinin veya birkaçının götürüldüğünün belgelenmesi halinde, ilgili yönetmelikler doğrultusunda fenni gereklerin yerine getirilmiş olması ve bu maddenin yayımı tarihinden itibaren başvurulması üzerine, kullanma izni alınıncaya kadar ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su ve/veya elektrik bağlanabilecektir. Bu kapsamda, ilgili belediyeden dağıtım şirketlerine elektriğin kesilmesi talebinin söz konusu olması halinde, aboneliğin iptal edileceği dolayısıyla, su ve/veya elektrik bağlanması herhangi bir kazanılmış hak teşkil etmeyecektir.

2) 12/10/2004 tarihinden önce yapılmış olan yapılarda yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olma şartı aranmaksızın bu yapılara elektrik ve su hizmeti verilebilecektir..

3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan abonelikler de ait olduğu gruba dönüştürülecektir.

Konunun iliniz dahilindeki belediyelere ve ilgili diğer kurumlara duyurulması ve uygulamanın buna göre yapılması hususunda gereğini rica ederim.

Osman GÜNEŞ
Vali
Bakan a.
Müsteşar

DAĞITIM:

Gereği:

81 İl Valiliğine

Bilgi:

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.07.01.00/29579
Konu : İkinci el Oto Galerileri

19/11/2008

(GENELGE 2008/71)
.....VALİLİĞİNE

İlgi : a) 14/01/2005 tarih ve 2005/5 Nolu Genelgemiz,
b) 31.5.2007 tarih ve 2005/54 Nolu Genelgemiz.

Ülkemizde meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişmelere bağlı olarak, motorlu araç sayılarında büyük artışlar olmuştur. Bunun sonucunda, büyük illerimiz başta olmak üzere bütün kentlerimizde, ikinci el oto alım satımı yaygınlaşmıştır. İnsanların ikametüne ayrılan binaların giriş katları, ikinci el oto alım satımı yapan işyeri sahipleri tarafından kiralanmaktadır. Satışa sunulan araçlar, apartman girişlerinde, yol kenarlarında, kaldırımlarda ve zaman zaman da yol ve caddelerde sergilenmektedir. Bir çoğu LPG'li olan bu araçlar, özellikle geceleri apartmanların giriş katlarındaki dükkanlarda bırakılmak suretiyle, bina sakinleri bakımından büyük risk oluşmasına sebep olunmakta, binada ve çevrede bulunan halkın can ve mal güvenliğini tehdit etmekte, insanların kaldırımlarda rahatça yürümelerini ve trafiğin sağlıklı akışını da etkilemektedir.

Halkın can ve mal emniyetini temin etmek idarenin başlıca görevlerindendir. Bu kapsamda, muhtemel tehlikelere karşı önlem alınması, sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede güvenli yaşam alanlarının oluşturulması, gerek valiliklerin gerekse yerel yönetimlerin temel görevleri arasında bulunmaktadır.

Kentlerin sağlıklı ve daha kolay yaşanılabilir hale getirilmesi, hizmetlere ulaşımın kolaylaştırılması ve kalitesinin artırılması bakımından, ortak özellikler taşıyan işyerlerinin ihtisas dallarına göre kentlerin belli yerlerinde toplanması büyük önem taşımaktadır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu işyerlerinin belli alanlarda toplanması bakımından, bu tür düzenlemelerin yapılmasını belediyelere zorunlu görev olarak vermektedir.

Yeni yürürlüğe giren 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun ile belediyelere ek mali kaynaklar sağlanmış ve işyerlerinin belli alanlarda toplanması gibi faaliyetlere daha rahat kaynak tahsisi mümkün hale getirilmiştir.

Bu kapsamda, ilgi (a) ve (b) genelgelerimiz doğrultusunda bu güne kadar (15) ilimizde oto galerilerinin yerleşim alanı dışına çıkarıldığı, (45) ilimizde çalışmaların devam ettiği, (17) ilimizde çalışmalara henüz başlanmadığı ve (4) ilimizde ise oto galerisi bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu önemli sorunun çözümü konusunda belediye başkanlarımızın konuyla bizzat ilgilenmelerini, Valilerimizin de yakın ilgi ve takibi ile belediyelerimize bu anlamda destek olunması zorunlu hale gelmiştir.

Bu sebeple, ikinci el oto galerilerinin yerleşim alanı dışına taşınması hususunda aşağıdaki tedbirlerin alınması uygun bulunmuştur.

1. Öncelikle büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yüzbinden fazla olan ilçe belediyeleri, ikinci el oto galerilerini 2009 yılı Mayıs ayının sonuna kadar yerleşim alanları dışında belirlenecek mekanlara taşıyacaktır.

2. Çalışmalara başlamayan illerimiz başta olmak üzere, çalışmalarını devam eden illerde valiler genelge emirlerini titizlikle takip ederek faaliyet sonuçlarını genelgenin yayımı tarihinden itibaren üçer aylık dönemler itibarıyla Bakanlığa bildireceklerdir.

3. İkinci el oto galerileri için tahsis edilen yerlerde, araç alım-satım ve devirlerinin hızlı bir şekilde yapılması ve işlemlerin sonuçlandırılması bakımından, vergi ve harçların ödenmesi ile araç tescilinin buralarda yapılmasına imkan veren idari büroların açılması valiler tarafından sağlanacaktır.

4. İnsanların kullanımına ayrılan kaldırımların, ikinci el oto galerilerinde satışa sunulan araçlar yoluyla işgali önlenerek ve aykırı davranan işyerleri hakkında kapatma da dahil olmak üzere her türlü yasal işlem yapılacaktır.

5. Bundan böyle, can ve mal emniyetini tehdit edecek şekilde apartman ve bina girişlerinde yeni oto galerisi açılmasına izin verilmeyecek ve ruhsatsız açılan işyerleri derhal kapatılacaktır.

6. Genelgenin uygulanmasına ilişkin koordinasyon bizzat valiler tarafından sağlanacak ve uygulamada ihmali görülen kamu görevlileri hakkında gerekli yasal işlem yapılacaktır. Ayrıca, denetimlerde genelge emirlerine uyulup uyulmadığı, Bakanlığım denetim elemanları tarafından incelenip gereğinin yapılması temin edilecektir.

7. İlgi (a) ve (b) genelgeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerinizi ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmeden gereğinin ifası için Genelgenin iliniz dahilindeki belediyelere duyurulmasını rica ederim.

Beşir ATALAY
Bakan

DAĞITIM:

Gereği:

81 İl Valiliğine

Bilgi :

Müsteşar Yardımcıları

Merkez Birimleri

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.07.01.00/30767

2/12/2008

Konu : Sağlık Koruma Bandı

.....VALİLİĞİNE

İlgi : Sağlık Bakanlığının 27/06/2008 tarih ve 20556 sayılı yazısı.

Sağlık koruma bantlarının tespiti için oluşturulacak komisyonlardan; birinci sınıf gayrisihhi müesseseler için Sağlık Bakanlığı ve il sağlık müdürlüğü yetkililerinin, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseseler için ise, il sağlık müdürlüğü yetkililerinin katılımının sağlanmasına dair Sağlık Bakanlığının yazısı incelenmiştir.

Bilindiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin (I) bendi “Gayrisihhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek” görev ve yetkisini belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde belediyelere vermiş, aynı maddenin ikinci fıkrasında da “(I) bendinde belirtilen gayrisihhi müesseselerden birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması ve denetlenmesi, büyükşehir ve il merkez belediyeleri dışındaki yerlerde il özel idaresi tarafından yapılır” hükmü getirilmiştir. Kanunun “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 84 üncü maddesinde ise 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümlerinin Belediye Kanunu hükümlerine aykırı olması durumunda Belediye Kanunu hükümlerinin uygulanacağı kayıt altına alınmıştır.

Sihhi ve gayri sihhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10/08/2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde “Sanayi bölgesi, organize sanayi bölgesi ve endüstri bölgeleri ile bu bölgeler dışında kurulacak birinci sınıf gayrisihhi müesseselerin etrafında, sağlık koruma bandı konulması mecburidir. Sağlık koruma bandı mülkiyet sınırları dışında belirlenemez ve bu alan içinde mesken veya insan ikametına mahsus yapılaşmaya izin verilmez.

Sanayi bölgesi, organize sanayi bölgesi ve endüstri bölgesi içindeki tesisler ile ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseselerin etrafında da müessesenin faaliyeti gerektirdiği takdirde, inceleme kurulunun kararına istinaden yetkili idarenin en üst amiri veya görevlendireceği kişi tarafından sağlık koruma bandı oluşturulmasına karar verilebilir.

Sağlık koruma bandı, inceleme kurulları tarafından tesislerin çevre ve toplum sağlığına yapacağı zararlı etkiler ve kirletici unsurlar dikkate alınarak belirlenir. Sağlık koruma bandı, sanayi bölgesi sınırı esas alınarak tespit edilir. ÇED raporu düzenlenmesi gereken tesislerde bu rapordaki mesafeler esas alınır” şeklinde düzenleme yapılarak, gayrisihhi müesseselerde sağlık koruma bandının nasıl ve hangi idareler tarafından belirleneceği düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu çerçevede sağlık koruma bantlarının, Bakanlar Kurulunun 14/07/2005 tarih ve 2005/9207 sayılı kararıyla yürürlüğe konulan, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında, yetkili il özel idaresi veya belediye tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Zaten Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde de, yetkili idarelerin; belediye ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini, büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesini; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini, ifade ettiği hüküm altına alınmış bulunmaktadır.

Bu çerçevede, sağlık koruma bantlarının belirlenmesi esnasında, Sağlık Bakanlığının yürüttüğü projede belirlenecek ilke ve esasların Bakanlığımıza intikali halinde, bu hususlara uygun hareket edilmesi belediye ve il özel idarelerince bilahare iletilecektir. Dolayısıyla bu aşamada 5302, 5216 ve 5393 sayılı Kanunlar ve ilgili Yönetmelikteki esaslara göre sağlık koruma bantlarının tespiti hususunda yetkili idarelerce işlemlerin yürütülmesine devam edilecek olup, komisyonların oluşmasında ve katılımcıların belirlenmesindeki yetki tamamen Yönetmelikte tanımlanan idarelere ait bulunmaktadır.

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

DAĞITIM:

Gereği:
81 İl Valiliğine

Bilgi :
Sağlık Bakanlığına
(Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü)